Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

This weekly newspaper was mailed
Tuesday, July 18, 1989

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 29 (2056) 1989 LIEPA—JULY 18 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Spauda ir uždanga

Plačiau prasivėrus durims Geležinėje uždangoje, prasidėjo glaudesnis, atviresnis ir platesnis mūsų išeivijos bendravimas su tautos kamienu okupuotoje Lietuvoje. Yra netgi manančių, kad tos nelemtosios Geležinės uždangos visai nebėra. Esą Vengrija jau griauna vielų užtvaras, skiriančias nuo Austrijos, kalbama taipgi apie Berlyno sienos griovimą. Taip, tokia galimybė yra ir, galimas dalykas, su laiku išnyks visos uždangos bei užtvaros, dirbtinai izoliuojančias ištisas tautas bei laikomas savotiškame kalėjime. Atrodo, kad Europa ta linkme eina, kad jos Rytai ir Vakarai pajėgs taikiai koegzistuoti bei užkasti nuolat gresiančio karo kirvius. Deja, kol kas užtvarų bei geležinių ir kitokių uždangų netrūksta. Mūsų išeivija tai dar labai jaučia. Vizų gavimas bei Lietuvos lankymas yra palengvėjęs, tačiau dar labai suvaržytas. Pašto siuntų cenzūra tebeveikia. Vienos siuntos nueina, o kitos dingsta nežinia kur. *Labiausiai varžoma periodinė išeivijos spauda. Pastaruoju metu buvo bandyta siųsti ją privatiems asmenims įvairiose vietovėse. Niekas jos negavo, nors buvo siunčiama oro paštu su atgaliniu adresu.* Ji nebuvo ir grąžinta siuntėjams. Tokiu būdu dingo daug laikraščių egzempliorių, brangiai apmokėtų paštui.

KYLA klausimas – kodėl? Kai vyko vadinamasis "šaltas karas" tarp išeivijos spaudos ir sovietinių laikraščių, okupacinė sovietų valdžia bijojo įsileisti išeivijos spaudą. Tada ji bijojo net ir turistų – įsileisdavo tik labai atrinktus "nepavojingus" asmenis. Betgi tas laikotarpis jau pasibaigė. Turistų sovietinė valdžia jau nebijo, įkyriai nebesekioja, nebelaiko priverstinai uždariusi Vilniaus viešbučiuose. Pasirodė, kad turistų baimė buvo be pagrindo. Juk žmogus ir iš laisvojo pasaulio važiuoja Lietuvon ne valdžios versti, sukilimo rengti, o savo artimųjų, giminių ir savo gimtojo krašto aplankyti. Toji žmogaus teisė buvo ilgą laiką paneigta. Dabar ji, bent iš dalies, pripažįstama, bet ir toliau netaikoma periodinei išeivijos spaudai. Atrodo, kad valdančiųjų viršūnėse tebevyrauja baimė: laisvoji išeivių spauda gali paskatinti žmones kovai už tautos laisvę bei nepriklausomybę. *Bet tai irgi nepagrįsta baimė. Juk dabartinė sovietinės Lietuvos spauda yra tokia atvira, tokia drąsi, tokia kovinga, kad išeivijos spauda nebegali pasakyti beveik nieko atviresnio.* Taigi išeivijos spaudos pavojingumas sovietinei valdžiai atpuola. Taip, ji ir toliau reikalauja Lietuvai nepriklausomybės, pasisako prieš okupacinę Maskvos vergiją, bet tą patį jau kuris laikas skelbia ir sovietinė Lietuvos spauda, nors ir su tam tikrais niuansais.

MAŽINANT Lietuvos izoliaciją nuo laisvojo pasaulio, atėjo laikas stiprinti išeivijos bendravimą su tautos kamienu ne tiktai per besiplečiančius asmeninius ryšius, bet ir per kultūrines vertybes, kurių eilėje užima ne paskutinę vietą ir išeivijos spauda. Pastarojoje atsispindi visas išeivijos gyvenimas, apie kurį beveik nieko nežino tautiečiai Lietuvoje. Per beveik penkis dešimtmečius patriotinė išeivijos spauda buvo uždraustas vaisius Lietuvoje. Ją gaudavo tik oficialios įstaigos, įpareigotos sekti išeivių spaudą, ją kapoti, smerkti, kritikuoti, išjuokti. Dabar, padvelkus stipresniems laisvėjimo vėjams Lietuvoje, viskas turėtų keistis laisvės linkme. Turėtų atsidaryti keliai į Lietuvą ir periodinei išeivijos spaudai. Ten, žinoma, skaitytojų būtų daug, bet galbūt nė vieno prenumeratoriaus, nes rubliais atsilyginti negalėtų, o dolerių nėra. Bet tai neturėtų būti kliūtis įsileisti išeivijos spaudą – daugelis išeivių prenumeruotų atitinkamus laikraščius savo artimiesiems Lietuvoje. *Tuo būdu būtų pralaužta Lietuvos izoliacija dar viename fronte. Tai labai pagyvintų išeivijos bendravimą su savo tautos kamienu ir aplamai sustiprintų visos tautos egzistencinę kovą už savo išlikimą.* Visos pajėgos galėtų būti paveikiau telkiamos pagrindiniam tikslui – pilnutinei laisvei ir brandžiam tautos gyvenimui. **Pr.G.**

Iš pirmųjų 1988 metų birželio mėnesio viešųjų demonstracijų Lietuvoje. Viename šūkyje išreiškiama lietuvių tautos valia – "Laisva Lietuva Europos tautų šeimoje" Nuotr. G. Zdanavičiaus

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Dviejų linkmių grumtynės

Estijoje telkiasi buvusios nepriklausomos valstybės piliečiai, o Maskvoje stiprinasi "Jedinstva"

Šią vasarą Estijoje rengiamas nepriklausomos Estijos respublikos piliečių ir jų palikuonių suvažiavimas. Tuo rūpinasi neseniai susikūrę Estijos piliečių komitetai.

Naujas sumanymas

Kai šiemet vasario 24-ją Taline buvo minimos Estijos nepriklausomybės paskelbimo 71-sios metinės, trys sambūriai — Estų krikščionių sąjunga, Estijos nepriklausomybės partija ir Estų istorijos saugojimo draugija iškėlė sumanymą suregistruoti nepriklausomybės laikų Estijos piliečius ir jų palikuonius.

Šio surašymo tikslas — dar šią vasarą sušaukti Estijos piliečių suvažiavimą, kuriame būtų sprendžiami šiuo metu reikšmingi estų tautos ateities klausimai. Estai jaučia gilų susirūpinimą dėl gresiančio pavojaus savoje tėvynėje tapti mažuma. Todėl minimi trys sambūriai, kurie remia Estijos nepriklausomybės reikalą, nusprendė sudaryti Laikinį koordinavimo komitetą, kuris vadovautų visuomenės iniciatyvai surašyti visus tuos, kurie iki karo turėjo nepriklausomos Estijos pilietybę ar yra iš jų kilę.

Didesnį skaičių tokių asmenų surašius vienoje vietoje, steigiamas apylinkės piliečių komitetas. Jis veikia savo apylinkėje ir renka atstovus į apskrities komitetą. Apskrities piliečių komitetas prižiūri, kaip vyksta surašymas apskrityje, skelbia surašymo duomenis ir savo ruožtu renka į vykdomąjį centro komitetą, kuris turės surengti Estijos piliečių suvažiavimą. Šis suvažiavimas neturės įstatymų leidimo galios. Jo paskirtis — būti nepriklausomu forumu, kuriame bus svarstomas tik vienas dalykas: Estijos ateitis. Tačiau tvirtas demokratiškas pagrindas suvažiavimui teiks neabejotiną politinį svorį.

Iki šiol jau susikūrė apie 60 vietos Piliečių komitetų, kurie surašė apie šimtą tūkstančių žmonių. Surašymo taisyklės labai paprastos. Estijos respublikos pilietis ar jo palikuonis turi nurodyti savo pavardę, gimimo laiką ir vietą, gyvenamąją vietą ir pilietybės pagrindą (ar jis pats pilietis ar piliečio palikuonis) Registravimas vykdomas savanoriškai ir galioja tiktai asmeniui pasirašius registravimo kortelę. Tačiau registruojami ir užsienyje gyvenantys Estijos piliečiai.

Rėmėjai ir priešai

Piliečių komitetų sumanymą veikiai parėmė Estijos žalieji. Estijos liaudies frontas pradžioje mėgino šią iniciatyvą ignoruoti, bet, jai besiplečiant ir spaudžiant radikalesnėm grupėm, keičia savo nusistatymą ir palankiau į ją žiūri. Vien tik Taline keturios liaudies fronto rėmėjų grupės įsitraukė į Piliečių komitetų veiklą.

Oficialioji spauda mažai rašo apie Piliečių komitetų veiklą. Partijos Centro komiteto sekretorius Mikas Titma organizatorius perspėjo, kad jie užsiima pavojinga veikla, bet išsamiau nieko nepareiškė. Tuo tarpu dar per anksti pasakyti, kokį atgarsį Estijoje sulauks Piliečių komitetų iniciatyva ir ar jų rengiamam Estijos piliečių suvažiavimui pavyks patraukti į save dėmesį nuo atsargesnės Liaudies fronto linijos, kuri ribojasi persitvarkymo siekiais Sovietų Sąjungos sudėtyje.

"Jedinstva" Maskvoje

Maskvoje persitvarkymo priešininkai įsteigė savo "Jedinstvą". Steigiamajame susirinkime dalyvavo apie šimtą asmenų, bet sambūris, sakoma, plečiasi. Jam vadovauja Leningrado chemijos mokytoja Nina Andrejeva, ta pati, kuri pernai plačiai pagarsėjo, kai laikraštis "Savitskaja Rosija" išspausdino jos ilgą laišką, ginantį Staliną ir peikiantį persitvarkymo politiką. Dabar jos vadovaujamas sambūris ragina grįžti prie "Lenino principų ir komunizmo idealų".

Nors ir labai principinga komunistė, Andrejeva neatsisakė pasikalbėti su kapitalistinio laikraščio "Washington Post" korespondentu. Ji jam pasakojo, kad jos "Jedinstvai" priklauso studentai, valstiečiai, tvirti stalininkai ir kiti tradiciniai leninininkai, kuriuos visus sieja vienas įsitikinimas, būtent, kad Michailo Gorbačiovo persitvarkymo programa žlugdo ekonomiką ir nuklydo nuo bolševikų revoliucijos idealų bei svajonių. Pasak Andrejevos, sovietiniai intelektualai, tokie kaip žmogaus teisių gynėjas akademikas Andriejus Sacharovas, ir nepriklausomi sambūriai, kaip Liaudies frontas, Memorial ir demokratų sąjunga, sudaro antisocialistinio sąjūdžio pagrindą ir mėgina atkurti buržuazijos diktatūrą.

Kitų pareiškimai

Ta proga "Washington Post" paskelbė ir kitų Andrejevos šalininkų pareiškimus. Michailas Borovikovas, 79-rių metų veteranas ir "Jedinstvos" narys, sakė, jog tai neformali, demokratiška grupė, stojanti už leninizmą ir tikrą komunistišką persitvarkymą. Susižinojimo priemonės, sakė jis, yra tvarkomos ekstremistų ir jiems įgirso. "Mes norime visuomenės tokios, už kokią kovojome ir mirėme per Antrąjį pasaulinį karą".

Valentina Nikitina, kuri irgi priklauso Andrejevos "Jedinstvai", amerikiečiui korespondentui taip dėstė: "Mums įgriso žmonės, kurie, naudodamiesi savo naujomis laisvėmis, dergia Spalio revoliucijos laimėjimus. Mūsų priešininkai, vadinamieji intelektualai, yra kaip tie 1956-jų metų vengrų kontrrevoliucininkai, norėję nuversti komunizmą. Gerai, kad juos sutriuškino. Dabar mums reikia sutriuškinti tuos, kurie čia griauna komunizmą". Nikitina aiškino, kad ji pradėjo nekęsti Gorbačiovo nuo tada, kai perskaitė "Krokodile" vieno amerikiečio mokslininko žodžius, kad jam patinka Gorbačiovas, nes neatrodo kaip komunistas.

Kira Kornijenkova save laiko išdidžia stalininke ir Ninos (Andrejevos) šalininke. Ji amerikiečiui korespondentui sakė, kad maskviškė "Jedinstva" gauna šimtus laiškų, reiškiančių sambūriui pritarimą.

Nesistebėtume, jei kai kurie tų laiškų ateitų iš Vilniaus ar Rygos "Jedinstvos" pirmtakų. **Lmb.**

KANADOS ĮVYKIAI

Lankysis Sovietų Sąjungoje

Kanados ministeris pirm. B. Mulroney, po paskutinių parlamento rinkimų dažniau viešintis užsienyje, ruošiasi oficialiam apsilankymui Sovietų Sąjungoje lapkričio mėnesį. 1985 m. jis pirmą kartą buvo nuskridęs Maskvon dalyvauti mirusio kompartijos vado Konstantino Černenkos laidotuvėse ir ten susitiko su M. Gorbačiovu. Tada ir kilo oficialaus valstybinio apsilankymo idėja. Paskutinį kartą tokią viešnagę Sovietų Sąjungoje 1971 m. turėjo Kanados ministeris pirm. P. E. Trudeau. Du Kanados užsienio reikalų ministerijos pareigūnai buvo nuvykę Maskvon aptarti B. Mulronio apsilankymo reikalų. Turbūt didžiausią problemą sudaro jo noras tarti žodį Sovietų Sąjungos aukščiausiajame soviete. Spaudoje rašoma, kad B. Mulroney norėtų apsilankyti Ukrainoje, nes Kanadoje yra daug ukrainiečių. Apsilankymo Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje atsisakyta, nors ten dabar toliausiai yra pažengęs tautinis atgimimas ir nepriklausomybės siekiai. Kanados parlamente kasmet surengiamas baltiečių vakaras, kuriame parlamentarai remia tuos laisvės siekius. Oficialus Kanados ministerio pirm. B. Mulronio apsilankymas tose respublikose būtų laikomas jų įjungimo Sovietų Sąjungon pripažinimu, prieštaraujančiu ligšiolinei Kanados politikai.

Kanadoje beveik savaitę viešėjęs Izraelio prez. Chaimas Herzogas ministerį pirm. B. Mulroney pakvietė apsilankyti Izraelyje. Kvietimu buvo norima atsilyginti už tikrai šiltą sutikimą Kanadoje. Prez. Ch. Herzogas netgi buvo pakvies-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

JAV PREZ. G. BUSHO APSILANKYMAS R. EUROPOJE BUVO svarbesnis už Prancūzų revoliucijos 200 metų sukaktį Paryžiuje ir Vakarų pasaulio septynių didžiausių pramonės kraštų ekonominę vadų konferenciją. Paskutinį kartą R. Europoje lankėsi JAV prez. J. Carteris, kuriam tada rūpėjo sustiprinti Maskvos kontrolėje esančių šalių tautinį atsparumą. Šį kartą prez. G. Bushas atvyko pasidžiaugti pradedamais žingsniais į demokratiją ir pažadėti JAV paramos. R. Europoje pastebimas aiškus susiskaldymas. Demokratijos siekia Lenkija ir Vengrija, o R. Vokietija, Čekoslovakija, Bulgarija ir Rumunija dar nesiryžta pajudėti. Prez. G. Bushui labiausiai rūpėjo apsilankymas Lenkijoje, kur sunkią kovą laimėjo L. Walensos vadovaujama "Solidarumo" unija, susilaukusi politinio pripažinimo. Jos atstovai triumfavo seimo ir ypač senato rinkimuose. Prez. G. Bushas Varšuvoje susitiko su rinkimų sukrėstu kompartijos vadu gen. W. Jaruzelskiu, nedrįstančiu netgi skelbti savo kandidatūros į Lenkijos prezidentus. Gdanske jo laukė pokalbiai su "Solidarumo" vadu L. Walensa, norėjusiu gauti $10 bilijonų paskolą iš JAV ekonominiam Lenkijos persitvarkymui, nors dabartinė Lenkijos skola Vakarams jau yra peržengusi $40 bilijonų. Prez. G. Bushas pasiūlė tik $115 milijonų, kurių nepakanka net palūkanoms padengti. Jis betgi pažadėjo su kitomis demokratinėmis valstybėmis pertvarkyti ir palengvinti skolos grąžinimą. Teisingai pabrėžė, kad ekonominėms Lenkijos problemoms išspręsti reikės pačių lenkų didelių pastangų ir aukos, o JAV galės tik padėti. Po šių pokalbių L. Walensa pranešė, kad "Solidarumo" unija rems gen. W. Jaruzelskio kandidatūrą į Lenkijos prezidentus.

Ruošiasi rinkimams

Budapešte JAV prez. G. Bushas susitiko su naujuoju kompartijos vadu K. Groszu, Vengrijos vyriausybei vadovaujančiu reformų šalininku R. Nyersu ir prez. B. Straubu. Jie pasisako už laisvus parlamento rinkimus ir netgi atsistatydinimą pralaimėjimo atveju. Prez. G. Bushui buvo įteiktas gabaliukas spygliuotos vielos, nukirptas iš nuverstos tvoros, kuri Vengriją skyrė nuo Austrijos. Taikli buvo prez. G. Busho pastaba, kad tai reiškia prasidedantį geležinės uždangos griuvimą, kurio ilgai laukė Rytų Europa. Jis pažadėjo Vengrijos gaminiams plačiau atverti vartus į JAV rinką ir $25 milijonus sustiprinti laisvos ekonomijos sistemai. Pokalbiuose, atrodo, buvo paliestas Vengrijos katalikų vadas kardinolas J. Mindszentis, atnešęs nemažos įtampos su JAV. Stalino šalininkų inscenizuotame teisme jis buvo apkaltintas špionažu, užsienio valiutos įsivežimu ir nuteistas kalėti iki gyvos galvos. Iš tikrųjų Maskvos kontroliuojamai kompartijai nepatiko jo aštri kova už religijos laisvę. Kardinolas J. Mindszentis buvo išlaisvintas 1956 m. sukilėlių. Kai sukilimas buvo sutriuškintas sovietų tankų, jis pasiprašė politinės globos JAV ambasadoje ir ten praleido 15 metų, kol pagaliau 1971 m. buvo išleistas Romon ir mirė 1975 m. Dabar buvo pranešta, kad Vengrijos vyriausybė peržiūrės 1949 m. neteisėtai nuteisto kardinolo J. Mindszenčio bylą.

Vadų konferencija

Ekonominėje septynių Vakarų pasaulio vadų konferencijoje dalyvavo: JAV prez. G. Bushas, Prancūzijos prez. F. Mitterrandas, Kanados ministeris pirm. B. Mulroney, Japonijos premjeras S. Uno, V. Vokietijos kancleris H. Kohl, Britanijos premjerė M. Thatcher ir Italijos premjeras C. De Mita. Jų darbus nustelbė Prancūzų revoliucijos 200 metų sukakčiai skirti renginiai Paryžiuje. Baigminiame pranešime paskelbta, kad maisto pagalbą Lenkijai aptars netrukus sušaukta tarptautinė konferencija. Septynių valstybių vadai pasmerkė įvykius Kinijoje, terorizmą, paskelbė kovą narkotikų skleidėjams, pritarimą demokratiniams žingsniams anapus geležinės uždangos. Gamtosaugos klausime buvo pasiūlyta derinti Vakarų ir Rytų valstybių pastangas. Svarstytas ir neturtingųjų valstybių įsiskolinimas, bet sprendimai atidėti ateičiai. Iš Sovietų Sąjungos kompartijos vado M. Gorbačiovo buvo gautas specialus laiškas, raginantis Rytų ir Vakarų valstybes kartu spręsti ekonomines pasaulio problemas. Konferencijos dalyvius nustebino jo pasiūlymas į tarptautinės ekonomijos sprendimus įjungti ir Sovietų Sąjungą, nes ekonominiuose reikaluose nėra didelio skirtumo tarp Vakarų ir Rytų. M. Gorbačiovo laiškas turėjo liepos 14 d. datą, sutampančią su Prancūzų revoliucijos 200 metų sukaktimi. Pasiūlymas buvo sutiktas skeptiškai, nes iš tikrųjų finansinės paramos iš Vakarų valstybių nori pati Sovietų Sąjunga, neprisidedanti prie ekonomiškai neišsivysčiusių neturtingų šalių rėmimo.

Šiame numeryje:

Spauda ir uždanga
Dar vis nepagrįsta baimė
Dviejų linkmių grumtynės
Estijoje kovoja už nepriklausomybę, Maskvoje stiprinasi "Jedinstva"
Lenkų suvažiavimas Vilniuje
Jame lenkai reikalavo teritorinės autonomijos
Kryžių kalnas reikalingas pagalbos
Perspausdintas straipsnis iš savaitraščio "Literatūra ir menas"
"Norime pasakyti – mes dar esame"
Reikšmingos mažlietuvių suėjimo dienos Klaipėdoje ir Šilutėje
Baltos burės plazda . . .
Viena para su ryžtingaisiais buriuotojais
Ateitininkai – komunistų kankiniai
Antrasis jų sąrašas ruošiamai spausdinti knygai
Juodąjį žemyną aplankius
Kelionė per Keniją, Zimbabvę, Botswaną
"Po aukštaisiais skliautais"
Naujoji Bernardo Brazdžionio poezijos knyga
Filmai apie rašytoją Gliaudą
Juo susidomėjo Lietuvos filmininkai

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st & 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: regular $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Lenkų suvažiavimas Vilniuje

Pagal šių metų sausio mėn. Sovietų Sąjungos gyventojų surašymo pradinius apskaičiavimus Lietuvoje, apie 258,300 asmenų pasisakė esą lenkais. Tai sudaro apie 7% visų Lietuvos gyventojų. Pagal 1979 metų surašymą, Lietuvoje buvo 7.3% lenkų. Jų skaičius per 10 metų nesumažėjo, sumažėjo tik nuošimtis, padidėjus dėl imigracijos rusų ir gudų skaičiui.

Praėjusių metų gegužės pradžioje Vilniuje buvo įsteigtas Lietuvos lenkų visuomeninis kultūrinis susivienijimas. Steigiamajame susirinkime dalyvavo apie 200 asmenų. Dabar šioje organizacijoje yra 12.000 narių, ji turi po 50 skyrių Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose, 30 Vilniaus mieste, po 10 Trakų ir Švenčionių rajonuose, 2 Širvintų ir 1 Ignalinos rajone. Vienas skyrius yra Kaune.

Š. m. balandžio 15-16 d.d. Vilniaus profsąjungų rūmuose vyko šios lenkų organizacijos skyrių atstovų, kurių buvo 736, suvažiavimas. Be jų, dar dalyvavo svečiai iš Lenkijos, kitų Sov. Sąjungos respublikų ir Lietuvos kompartijos nariai: ideologas Kirkilas, užsienio reikalų "ministro" pavaduotojas Mališauskas, CK sekretorius Baltrūnas ir kiti.

Suvažiavimas, jo pirmininkui Jan Sienkiewicz pasiūlius, pakeitė ligšiolinį organizacijos pavadinimą į Lietuvos lenkų sąjungą. Būdama visuomeninė kultūrinė organizacija, ji negalėjo kištis į politinius reikalus. Pirmininkui pageidaujant, ši sąjunga išstojo iš prof. Kudabos vadovaujamo Kultūros fondo, nes... jam priklauso ir "Vilnijos" organizacija. Sąjūdis, pagal Jan Sienkiewicz, irgi nėra lenkų draugas. Jedinstvos ir rusų pirmininkas savo įžanginėje kalboje neminėjo.

Po Jan Sienkiewicz kalbėjo kiti šios organizacijos nariai, kurie reikalavo: 3 valandų lenkų kalba radijo programos, mėnesinio kultūros žurnalo, lenkiškos televizijos stoties, teritorinės autonomijos lenkų gyvenamose vietovėse, lenkų kalbai oficialaus statuso suteikimo, jaunimo teatro (dabar laikinai rusų) pastato perleidimo lenkams, 8% vietų aukštosiose mokyklose, nors jų Lietuvoje yra tik 7%, lenkų kalbos įvedimo į Vilniaus arkikatedrą ir pan. Lenkijos ambasados Maskvoje atstovas Klaczynski pageidavo Lenkijos konsulato Vilniuje.

Nuosaikiai kalbėjo Varšuvos Lietuvos bičiulių draugijos pirmininkas prof. Brodowski, kurio manymu Lietuvos lenkai turėtų aktyviai dalyvauti Sąjūdyje, vadovautis ne jausmais, bet protu, ir bendromis jėgomis stengtis spręsti bendras problemas. Suvažiavimo išvakarėse panašiai kalbėjo "Czerwony Sztandar" korespondentai ir prof. Lossowski.

Suvažiavimą raštu sveikino Sąjūdžio pirm. prof. Landsbergis, žodžiu – Jedinstvos koordinacinės tarybos pirm. Kučerov, kompartijos CK sekretorius Baltrūnas, kuris siūlė lenkams taikytis su "Vilnija", ir kiti. Nepalankiai suvažiavimas sutiko Lenkijos Solidarumo vado Lech Walensos vardo paminėjimą. Sąjūdžio ir Solidarumo tikslai ir būdai juos pasiekti yra panašūs. Solidarumo atstovai išbarė lenkus už dalyvavimą Jedinstvos organizacijoje.

Pastabos dėl reikalavimų

Praėjusių metų gegužės pradžioje Vilniuje gastroliavo geras Lvovo lenkų mėgėjų teatras. Buvo vaidinama Medikų klube drama "Našlės". Publikos kartu su rengėjais buvo vos 29 asmenys. Tą patį mėnesį jaunimo teatro pastate (Basanavičiaus 13) buvo Vilniaus lenkų dramos mėgėjų pastatymas. Salė buvo pilna jaunimo, kuris savo tarpe kalbėjo rusiškai arba "tuteišų" kalba. Į tai, kas vyksta scenoje, buvo mažai kreipiama dėmesio. Pasirodo, kad tai buvo nori nenori mokytojų atvesti moksleiviai. Tokius faktus lenkų mėgėjų teatro vadovė Lilija Kiejzik gerai žino, tačiau reikalauja Basanavičiaus gatvėje esančio teatro pastato, nors Medikų klubo salė būna kartais net per didelė.

Vilniuje šiuo metu yra 12 veikiančių katalikų šventovių, iš kurių aštuoniose vyksta pamaldos lietuvių ir lenkų kalbomis, o vienoje tik lenkų kalba. Lietuviai turi arkikatedrą ir dvi mažas Šv. Mikalojaus bei Šv. Onos šventoves. Jeigu ne Vilniaus ir apylinkių gudai, kurių liturginė kalba yra lenkų, kai kurios šventovės lenkiškų pamaldų metu būtų apytuštės. Lenkams, kurių Vilniuje yra du su puse karto mažiau negu lietuvių šventovėse, vietos pilnai pakanka. Jie nesiskundžia, tačiau jeigu atsiras kurstytojai, gali prasidėti konfliktai.

Į aukštąsias mokyklas studentai turėtų būti priimami dėl savo gabumų, o ne dėl priklausymo kokiai nors tautinei grupei. Dėl mažo lenkų nuošimčio aukštosiose mokyklose yra kalti jie patys, nes savo mokyklose ignoruoja lietuvių kalbą. Kalbos nemokėjimas studijuoti nepadeda. Tai suprasdami, lenkai tėvai dažnais atvejais siunčia savo vaikus į rusiškas arba lietuviškas mokyklas. **J. B.**

• **Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**

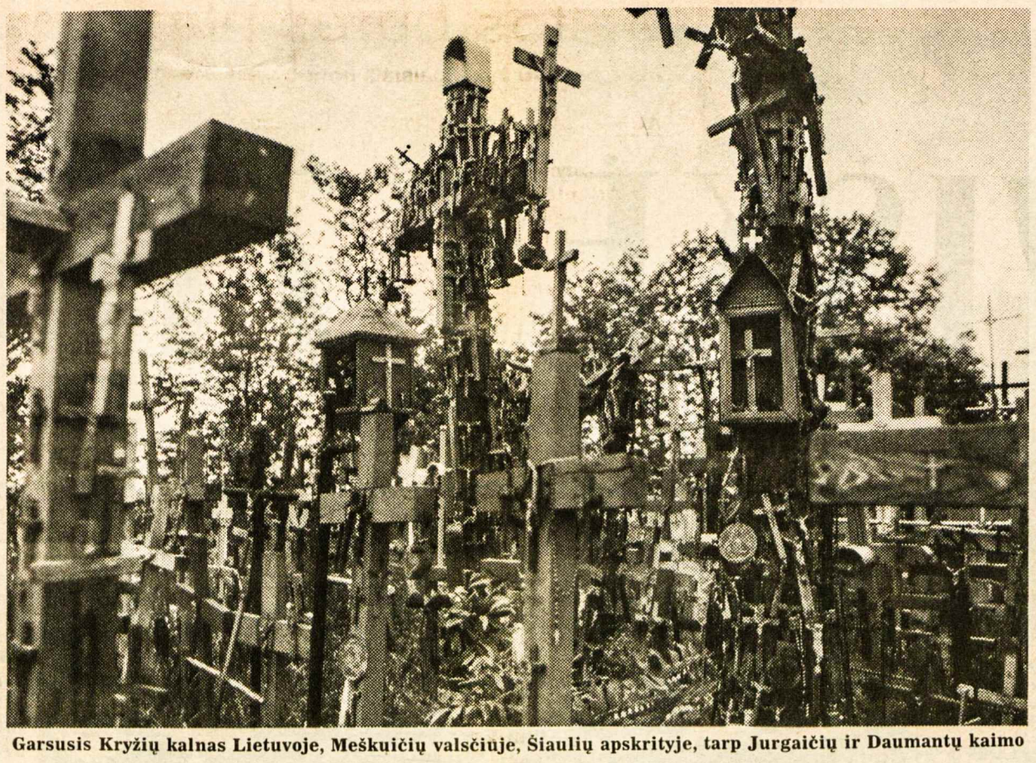

Garsusis Kryžių kalnas Lietuvoje, Meškuičių valsčiuje, Šiaulių apskrityje, tarp Jurgaičių ir Daumantų kaimo

Kryžių kalnas reikalingas pagalbos

Lietuvos savaitraštis "Literatūra ir menas" 1989 m. 24 nr. išspausdino straipsnį "Milijonas vilčių arba gelbėkim Maldavimų kalną". Jame išryškintos pastangos jį sunaikinti, netgi paskandinti, ir dabartiniai rūpesčiai jį tinkamai sutvarkyti. Prie jo išgelbėjimo prisidėjęs užsienio lietuvių balsas. Štai straipsnio tekstas

Kryžių kalnas (arba Jurgaičių piliakalnis šalia Meškuičių Šiaulių rajone) garsėja ne vien Lietuvoje, bet ir Europoje. O gal ir visame pasaulyje kito tokio unikumo nėra. Ir eina važiuoja žmonės į jį iš visų pasviečių, veždami savo kryžių, kaip auką arba maldavimą, ten pastatyti arba šiaip pasimelsti. Šiemet kalną aplankė į tėvynę atvykę Jurašai, poetas B. Brazdžionis pastatė jame savo kryžių.

Kėdainietis Vitolis Laumakys, sukūręs trumpametražį filmą apie Kryžių kalną, pavadino jį "Milijonas vilčių". Dešimtys tūkstančių kryžių, pradedant ilgastuomeniais ir baigiant lauko smilga surištom, kryžmai sudėtom karklo vytelėm, šaukė apie milijoną vilčių dar tuomet, kai į Kryžių kalną eiti ar važiuoti buvo užginta.

Kelis kartus per "tarybinio pokario" dešimtmečius Kryžių kalnas patyrė išniekinimo kančią. Ankstyvą 1961 metų pavasarį rajono valdžios (o gal ir aukštesnės) įsakymu buvo sunaikinta apie penkis tūkstančius kryžių, o kalnas nusiaubtas buldozerių. Po to nauji kryžiai atsirasdavo tik naktimis. Kuo aršiau viena pusė – oficialioji – naikino, tuo atkakliau antroji – maldautojai – statė. 1975 metais buvo padarytas projektas užlieti kalną miesto fekalijomis. Kulpės upelis, kuriuo teka Šiaulių kanalizacijos vandenys, buvo pasuktas iki pat kalno, ir aplink jį pradėtas kasti griovys. Rytinė kalno papėdė tapo dvokiančia pelke, o paskandinti kryžiams pritrūko tik 40 metrų. Užsakovams ir projektuotojams nepavyko to padaryti tik įsikišus užsienio lietuviams. Keliukas, vedantis į kalną, ne sykį buvo perkastas, perkirstas "šlagbaumais", prie jų budėdavo milicininkai ir draugovininkai, užrašinėdami mašinų numerius. Bet žmonės statė kryžius slapčia, ir jų kasmet vis daugėjo. Maldavimų kalną tuomet gaubė ypatinga susikaupimo, maldos ir vilties atmosfera, kurios neliko dabar, kai jis tampa atrakcionu, madingu ekskursijų objektu, pasipelnymo šaltiniu.

Šiuo metu šalia Maldavimų vietos supiltas antras "kalnas" – skaldos, kuri, matyt, bus panaudota kur nors netoliese tiesiant kelią. Prie pat pagrindinio tako mitrūs kooperatininkai prekiauja kryžių nuotraukomis ir kitokia atributika, o prie Dievo Motinos statulos jau įrengta skrynia... aukoms. Pasirodo, ne kryželis iš paprasto medžio tampa maldavimų auka, o pinigai arba akmens plokštė, kurioje atsispindi suprastėjusi šiandieninės visuomenės dvasia. Ekskursijos nutrypia šlaitus, čia jau prasidėjo erozija.

"Graudu, prisiminus sudegintus Rūpintojėlius, suliedintą metalinių kryžių ažūrą", – sako A. Nistelienė, kuri prieš metus ėmėsi daryti kalno sutvarkymo projektą. Už ačiū, nes Kryžių kalnas niekam nerūpėjo, jo šeimininko iki šiol lyg ir nėra. Jos projekte šlaitus numatyta apdengti velėnomis, takus išgrįsti lauko riedu liais, o menkaverčius medžius ir krūmokšnius iškirsti, nes jie ardo šlaitus ir trukdo kryžių apžiūrai. Tie medžiai prieš tris dešimtmečius ir buvo susodinti kaip naikinimo įrankis, kad uždengtų kryžius.

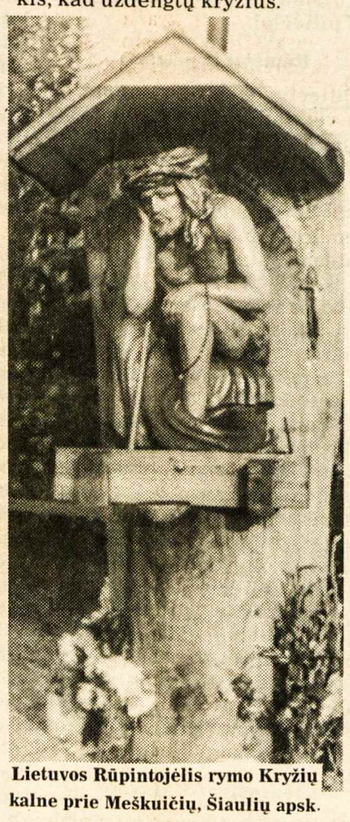

Lietuvos Rūpintojėlis rymo Kryžių kalne prie Meškuičių, Šiaulių apsk.

Pirmoji šio pavasario akcija – medžių iškirtimas – buvo lyg bakstelėjimas į širšių lizdą. Kryžių kalnas, nerūpėjęs niekam nei tada, kai buvo traiškomas buldozeriais, nei tada, kai jį bandyta užtvindyti nešvariais Kulpės vandenimis, staiga parūpo miniai, kuri, anot V. Nistelio, pasiruošusi atstovauti tautai. Kokių tik užgauliojimų nesusilaukė A. Nistelienė iš sukrutusių "gamtos mylėtojų". Šitaip į "kryžiaus žygį" prieš metus kilo Biržų pilies teritorijos, Gedimino kalno medžių gynėjai. Tik dviem pastaraisiais atvejais gamtosaugininkai pasirodė santūresni, suvokdami, kad medį ne visuomet reikia saugoti. Šiaulių gamtosaugininkai pasidavė minios spaudimui – A. Nistelienei (kaip minėjau, pensininkei) paskirta 1341 rb. bauda, grasinant tą sumą išieškoti per teismą.

Reikia tikėtis, kad teismas pateiks ieškinį ne žmogui, kuris pirmas ėmė gelbėti kalną nuo irimo, bet tiems, kurie prieš tris dešimtmečius užvarė ant jo buldozerius, vėliau sudarkė senąją upelio vagą. Kalnui nepadės riksmai žmonių, dabar panorusių lyg ir reabilituoti save (matote, kokie mes geri, budriai saugantys rajono paminklus). O kas bus toliau? Tikriausiai, apie tai galvodami, Šiaulių kultūros atstovai Architektų namuose gegužės vidury surengė pasitarimą. Per dvi jo valandas neišgirdau konkrečių pasiūlymų ir terminų. O būtent. Kada bus išvežta skalda, supilta mašinų stovėjimo aikštelėje? Ir kas tą padarys? Kada ir iš kokių asmenų bus sudaryta Kryžių kalno gelbėjimo komisija, ir kada ji pradės savo darbą? Kas bus kalno sutvarkymo projekto autorius, kai vienintelis žmogus, nesavanaudiškai užsiėmęs kalno tvarkymo darbais, nepelnytai įžeidinėjamas ir užgauliojamas, net grasinant teismu? Kada bus sureguliuotas kryžių statymas (kad kalnas netaptų akmenų sąvartynu) ir kas išvys iš ten lengvo pelno ieškotojus? Klausimų virtinę būtų galima tęsti, bet atsakyti turėtų jau konkretūs žmonės. Kalnui reikia ne kalbų, o pagalbos.

Aldona Žemaitytė

Reforma - rizikingas reikalas

Santrauka J. Tremble straipsnio, išspausdinto "U.S. News & World Report" 1989.VI.19

"Visa valdžia taryboms", šaukia Gorbačiovo pertvarkytojai, bandydami išplėšti kontrolę iš partijos aparačikų.

Nors Gorbačiovas skelbia demokratiją, tačiau savo rankose yra sukoncentravęs daugiau valdžios, negu bet koks sovietų vadovas po Stalino. Jis į vadovaujančias vietas įstato savo žmones. Deputatų suvažiavime kyla klausimas, ar jam pavyks išlaikyti tvarką, kai kyla nauji politiniai lūkesčiai, religiniai bei tautiniai neramumai ir nesitaisantis ekonominis nuosmukis.

Deputatai atskleidžia vykstančią etninę įtampą, baisius ekonominius trūkumus bei aplinkos naikinimą. Kliūva net ir KGB.

Beveik 100 Baltijos valstybių atstovų išėjo iš debatų dėl konstitucijos peržiūros komiteto sudarymo. Gorbačiovas turėjo paskelbti pertrauką, įtikinėti juos sugrįžti. I. Griazin, Estijos atstovas ir konstitucinis žinovas, sako, kad Gorbačiovas ir jo draugai įkarščio metu pažeidė konstituciją mažiausiai 14 kartų.

Demonstrantų žudymas Gruzijoje ir Baltijos valstybių aneksija buvo politiškai karštos bulvės.

Nors Gorbačiovas nori sumažinti partijos galią, jis tebelaukia iš jos vadovų savo reformoms. Ryžkovas, politbiuro narys, tebėra ministeris pirmininkas. Primakovas, įtakingo Pasaulio ekonomijos instituto ir tarptautinių santykių galva bei Gorbačiovo patikimas patarėjas, bus Sov. Sąjungos aukščiausios tarybos pirmininkas, kas atitinka JAV atstovų rūmų pirmininkui. Kitų sovietų tautybių rūmų pirmininkas yra R. Nišanovas, Uzbekistano komunistų partijos vadas.

Laukiama, kad Gorbačiovo du kiti padėjėjai bus paskirti į Aukščiausios tarybos svarbias vietas: mokslininkas J. Velichovas vadovaus gynybos ir saugumo komitetui, ir V. Falin, komunistų partijos tarptautinio departamento vadovas, pirmininkaus užsienio reikalų komitetui.

Paruošė **Jurgis Strazdas**

A†A
VINCUI BAČĖNUI
iškeliavus amžinybėn,

jo brolį VLADĄ su šeima giliai užjaučiame ir kartu liūdime –

Henrikas, Gabrielė Chvedukai
ir šeima

A†A
SIGUTEI RUDIENEI
mirus,

liūdinčiam vyrui dr. L. A. RUDŽIUI, dukroms – MARYTEI ir RŪTELEI, visiems giminėms bei artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą –

KLB Sudburio apylinkė

A†A
EDVARDUI STAŠKŪNUI
mirus,

jo brolį VIKTORĄ ir šeimą nuoširdžiai užjaučiame –

Dana ir Miras Chainauskai

Viktoras ir Veronika Gudeliai

PADĖKA

A†A
SIGUTEI ZUBRICKAITEI-RUDIENEI
mirus, nuoširdžiai dėkojame Lietuvos kankinių parapijos klebonui kun. J. Staškui už patarnavimus.

Esame dėkingos sesėm skautėm – Marytei Vasiliauskienei ir Primai Saplienei už labai jautrų skautišką atsisveikinimo žodį, už karsto simbolinį papuošimą gintarėliais iš Lietuvos ir rūtelėmis.

Nuoširdžiai dėkojame Kunigaištienės Birutės draugovės skautėms už laidotuvių pusryčių paruošimą.

Ačiū Reginai Valickienei, Gražinai Stripinienei, B. Stanulienei, Zubrickų šeimos tetom, giminėms, draugams padėjusiems darbu, maistu ir ponioms už pyragus.

Nuoširdžiai dėkingos – *Rūta ir Marytė Rudytės*
bei šeima

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ
aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:
TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC REALTOR

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.

Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė tel. 534-7788
431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard
Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Canadian Art Memorials Ltd.
76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

"Norime pasakyti - mes dar esame!"

Reikšmingos mažlietuvių susiėjimo dienos Klaipėdoje ir Šilutėje

ANSAS LYMANTAS

Š. m. gegužės mėn. Klaipėdos, Klaipėdos krašto ir D. Lietuvos miestų bei miestelių gyventojus — lietuvius ir įsikūriusius svetimtaučius kolonistus labai nustebino dideli (57 x 80 cm) išklijuoti balti plakatai. Akį pirmiausia patraukė plakato plati trijų Mažosios Lietuvos tautinių spalvų — žalia, balta, raudona — juosta ir tokie žodžiai: *"Taip, mūsų mažai beliko: mirė, išvažiavo, susiliejo . . . Bet norime pasakyti: mes dar esame!"* Kas tai per vieni, kurių taip mažai, o tvirtina, kad gyvuojantys? — iš karto nesusivokdami stebėjosi praeiviai. Apie kokius čia išvažiavusius ir susiliejusius žmones kalbama?

Atsakymą jie surado dar stambesnėmis raidėmis plakato kvietime atvykti į š. m. gegužės 27-28 d.d. Klaipėdoj ir Šilutėj įvykstantį pirmąjį lietuvininkų suėjimą. Pasirašė iniciatyvinė (lietuvininkų) susiėjimo grupė.

Trys šimtai dalyvių

Paskelbtai datai atėjus, į Klaipėdos Liepos gatvėje esančius Mokytojų namus pradėjo rinktis gausus vietinių ir atvykusių būrys. Atvyko jie autobusais ne tik iš Klaipėdos krašto — Šilutės, Priekulės ir Pagėgių, bet ir iš įvairių D. Lietuvos vietovių. Prie registracijos stalo juos pasitiko tautiniais klaipėdiškių drabužiais pasipuošiusios mergaitės ir moterys. Į pirmąjį lietuvininkų sušaukto susiėjimo dalyvių sąrašą įsirašė 277 delegatai ir 27 svečiai.

Dalyviams susirinkus, klaipėdiškė dailininkė Ieva Labutytė ir buvęs Sibiro tremtinys, Sibire nukankinto žymaus Mažosios Lietuvos veikėjo ir dailininko Adomo Brako sūnus Tautvydas uždegė visų žuvusiųjų atminimui simbolinę žvakę. Buvo pabrėžta, kad vien iš Klaipėdos krašto į Sibirą buvo deportuota 20.000 gyventojų, o dabar, susiėjimo dieną, senųjų lietuvininkų registravosi tik kelios dešimtys.

Amžiumi daugiausia pažengęs šilutiškis Jonas Plonaitis, užlipęs į žalia balta raudona ir tautinėmis spalvomis papuoštą sceną, pasveikino atvykusius ir atidarė susiėjimą. Buvo paskaityti gauti sveikinimo laiškai ir telegramos.

Įsteigta draugija

Pagrindinėje dalyje pasakyta jausmingų kalbų, papasakota prisiminimų, patvirtintas naujai įsteigtos draugijos "Mažoji Lietuva" iš 16 asmenų susidedantis seimelis, aptartos darbų gairės, svarstytas sumanymas išleisti Mažosios Lietuvos almanachą ir kt. Be to, nutarta kreiptis į visas didesnes Lietuvos vietoves ir miestus, kad juose būtų įsteigti draugijos "Mažoji Lietuva" skyriai. Vienas pagrindinių lietuvininkų ir jų D. Lietuvos bičiulių motto tą dieną buvo: niekad nepripažinti savų Mažosios Lietuvos žemių atplėšimo nuo tautos kamieno.

Iškilmingos pamaldos Šilutės evangelikų-liuteronų šventovėje. Tose pamaldose giedojo mažlietuvis ir didžlietuvis, evangelikas ir katalikas, tikintis ir netikintis **Nuotr. A. Stubros**

Ši iškilmingoji, o kartu ir darbo dalis baigta sugiedojus Jurgio Sauerveino sukurtą Mažosios Lietuvos himną. Po pietų buvo atlikta muzikinė ir literatūrinė programa, kurioje ypatingai pasižymėjo Klaipėdos choristai ir konservatorijos fakulteto studentai.

Eitynės į kapines

Po 6 v.v. į Klaipėdos miesto gatves išėjo 300 žmonių grupė; jos priekyje — tautiniais drabužiais pasipuošusios lietuvaitės, o už jų — nešama didelė Mažosios Lietuvos vėliava. Visi patraukė į buvusias Klaipėdos miesto kapines. Pakeliui dar padėtos gėlės prie Kristijono Donelaičio paminklo. Kapinėse buvo pagerbti Klaipėdos krašto atvadavime žuvusieji didvyriai. Taip pat atliktos simbolinės atminimo apeigos prie vadinamojo "Lietuvininko" kapo.

Liepų gatvėje sustoję, dalyviai išklausė Klaipėdos pašto bokšto varpų muzikos koncertą. Vakare vyko susitikimai ir vakaronė "Sodžiaus" kavinėje.

Pamaldos ir išvykos

Sekmadienį, gegužės 28, autobusais visi vyko į Šilutę, kur susiėjimo proga Šilutės ev. liut. šventovėje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos. Jas atlaikė keli kunigai su vysk. Kalvanu priešakyje.

Po pamaldų aplankyti Sauerveino, Jankaus ir Šilutės kraštotyros muziejai. Dar kiti važiavo į Panemunę, į Bitėnus ir kopė į Rambyno kalną aplankyti šios senos lietuvių šventvietės ir pasigrožėti tikru Mažosios Lietuvos gamtos grožiu: vingiu tekančiu Nemunu, gražiomis žaliuojančių ir žydinčių lankų platybėmis ir tolimame horizonte regimais Ragainės ir Tilžės miestų siluetais. Tačiau daugelis šiais vaizdais grožėjosi suspausta širdimi, nes prisiminė anuos gražius praeities laikus, kai vasarą iš Tilžės ar Ragainės atplaukdavo garlaiviai, pilni choristų, žinomų Mažosios Lietuvos veikėjų ir svečių. "Sveiki atkeliavę!" tada aidėdavo šūkiai Rambyno kalno atšlaitėje. Prisiminė jie ir kaip su dainuojančia palyda Vydūnas entuziastingos minios buvo nešamas į kalną. Todėl buvo skaudu, kad tą sekmadienio popietę, "Mažoji Lietuva" draugijos steigimo dieną, kalno papėdėje buvo tylu, nes iš Ragainės, Tilžės, Gumbinės, Pilkalnio, Įsručio neatplaukė, neatvažiavo nė vienas atstovas, nė vienas kalbėtojas ar choristas.

Kiek aptvarkę Jankų šeimos kapus ir apvaikščioję sunaikintą Jankaus sodybą Bitėnuose, susiėjimo iškylautojai skubėjo atgal į Šilutę. Ten jau gatvės margavo tautiniais drabužiais pasipuošusiu jaunimu bei iš įvairių D. Lietuvos kampelių atvykusiais folkloriniais ansambliais.

Lietuvininkų gatvė

18 v. įvyko trumpas minėjimas ir gėlių padėjimas prie Vydūno bareljefo bei memorialinės lentos. Po to sekė koncertas, o 20 v. buvo iškilmingai atidengta "Lietuvininkų" gatvės paminklinė lentelė. Ją atidengė buvusio ir plačiai žinomo Mažosios Lietuvos veikėjo Jono Kybranco sūnus Arvydas su Šilutės komunistų partijos atstovu. Lentelė turi tokį įrašą-paaiškinimą: "Lietuvininkai — senieji Mažosios Lietuvos gyventojai — lietuviai."

Ta proga buvo pasakyta kalbų. Dailininkė Labutytė lentos atidengime matė dar ir tam tikrą simboliką: ji pabrėžė, kad Lietuvininkų gatvė paruošta ir išgrįsa tam, kad ja į namus grįžtų žmonės . . . "Bet ar besugrįš tie, kurie neteisingumo siautėjimo išgąsdinti išvažiavo į svetimas šalis?" — suabejojo "Tarybinės Klaipėdos" korespondentas Albinas Stubra.

Koncertas

Ansamblio "Lietuva" koncertu ir folklorinių ansamblių vakarone baigėsi šis istorinis mažlietuvių sušauktas ir visuomenėje gerą atgarsį palikęs lietuvininkų susiėjimas. Tai pirmas toks įvykis po 50 metų. Todėl labai gaila, kad mažlietuvių veikėjų dauguma, pokariniais metais daug pasidarbavusi Mažajai Lietuvai, šių atgimimo dienų nebegalėjo gyvi sulaukti.

Susiėjimo metu veikė dailininkės I. Labutytės, liaudies meistrų I. Kėdainytės, Mockaus, L. Meškaitytės ir E. Pėteraičio dailės parodos. Sekantis "Mažoji Lietuva" draugijos susiėjimas numatomas 1990 m. Priekulėje.

OVERSEAS VIDEO TAPE

Pakeičiame 3 val. video juostas iš vienos sistemos į kitą tik už $45. Darbas garantuotas. NTSC, PAL, SECAM, Europos, Azijos, Afrikos ir Australijos sistemas į kanadišką ir atvirkščiai. 8 ir 16 mm filmas ir skaidres pakeičiame į video.

KODĖL MOKĖTI DAUGIAU?

Skambinkite tel. 244-1822.

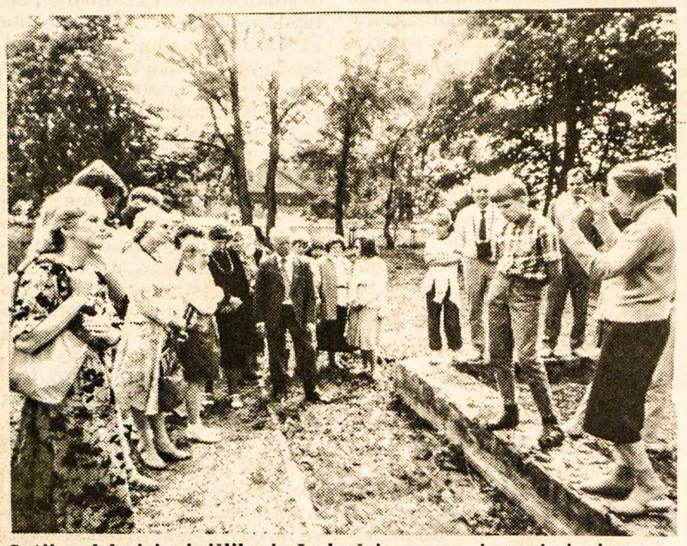

Suėjimo dalyviai prie išlikusių Jankų šeimos namų ir garsiosios jų spaustuvės pamatų. Bitėnų kaimo gyventoja Kondratavičiūtė pasakoja apie tų namų praeitį **Nuotr. A. Stubros**

Baltos burės plazda...

Viena para su ryžtingaisiais buriuotojais, Atlanto nugalėtojais

AURELIJA M. BALAŠAITIENĖ

. . . ir pirmą kartą istorijoje per Atlantą plaukia laivai, oficialiai registruoti po Lietuvos trispalve vėliava . . .

Kai ketvirtadienio rytą keliolika minučių po vienuolikos į Dievo Motinos parapijos kiemą Klivlande įriedėjo seniai lauktas, daugiau kaip tris valandas pavėlavęs autobusas, didokas būrys klivlandiečių su džiaugsmu ir ašaromis akyse sveikino iš Niujorko atvykusius, Atlantą nugalėjusius Lietuvos drąsuolius. Ne, jūreviais jų visų pavadinti negalima, nes virš 40 asmenų įguloje tebuvo tik du profesionalai jūreiviai, todėl ir nuostaba, ir pagarba buvo dar didesni. Buvo įdomu stebėti atvykusiųjų veidus ir spėlioti, katrai įgulai jie priklauso: ar atplaukusių, ar atskridusių lėktuvu, kurie plauks atgal? Nebuvo sunku atspėti – tamsesniais veidais gražūs įvairaus amžiaus vyrai aiškiai priklausė Atlantą perskrodžiusiai įgulai. Gi kiek dar pabalę – jie grįš su "Audra", "Lietuva" ir "Daile" į Klaipėdos uostą tuo pačiu keliu . . .

Klivlande sudarytam sutikimo komitetui vadovavo buriuotojai ir jūros skautų vadai: Džinaras Kižys ir Vladas Petukauskas. Po trumpo informacinio pranešimo svečių globėjai svečius nusigabeno į savo namus trumpam poilsiui ir susipažinimui. Gražina ir Raimundas Kudukiai buvo parūpinę bilietus į populiarųjį pramoginį "Sea World" parką, tačiau dėl laiko stokos tik maža dalis buriuotojų tuo kvietimu pasinaudojo.

Man teko garbė ir malonumas savo namuose priimti išvykos vadovą ir "Audros" kapitoną, kaunietį inž. Igną Miniotą ir jo sūnų Darių, kuris pasiryžo su kitais vykti į "Sea World". Taigi į savo namus laikinai atsivežiau vieną kapitoną Igną Miniotą. Nutarėm, kad su jo sūnumi susitiksime vėliau.

Pasivaišinę pietumis ir pasikalbėję, turėjome ruoštis į miesto rotušę pas Klivlando miesto burmistrą. Atvykome laiku. Jau mūsų laukė ir kiti abiejų įgulų kapitonai, pasipuošę savo tamsiai mėlynais jūreiviškais švarkais, visi labai orios ir gražios išvaizdos vyrai. Deja, miesto burmistrui tarnybiniais reikalais išvykus pas valstijos gubernatorių į Kolumbus, visas pasveikinimo apeigas atliko specialus burmistro pavaduotojas August Pust. Nors didelė atvykusių dalis susikalba ir supranta angliškai, bet man teko maloni pareiga eiti vertėjos pareigas. August Pust visus kapitonus apdovanojo specialiais diplomais ir klevo formos "medaliais" su burmistro parašu ir Ohio valstijos herbu. Ignas Miniotas įteikė nepaprasto grožio iliustruotą knygą "Lietuva", o taip pat ir labai įspūdingus, kelionę įamžinančius plakatus. Buvo pasikeista sveikinimais ir trumpomis kalbomis. Po to visi svečiai buvo pakviesti apžiūrėti labai įspūdingo ir istoriškai reikšmingo burmistro kabineto ir jame nusifotografuoti.

Atvykus į namus, liko mažai laiko iki 5 val. pietų, suruoštų svečiams ir jų globėjams Dievo Motinos parapijos kavinėje. Kun. Gediminas Kijauskas, SJ, parapijos šeimininkas, tą pačią dieną šventės savo gimtadienį, sukalbėjo invokaciją. Aplink įvairiaspalvėmis lemputėmis papuoštą fontaną, prie gražiai padengtų stalų svečiai ir jų globėjai vaišinosi ir šnekučiavo. 7 v. į parapijos auditoriją atvyko didokas būrys publikos. Šiai plojant, į salę įžygiavo buriuotojai ir po ilgų ovacijų susėdo prieš sceną sustatytose kėdėse. Sugiedojus Tautos himną ir kun. G. Kijauskui tarus pirmą žodį, susipažinimo programai vadovavo Ingrida Bublienė, su kiekvienu įgulos nariu supažindindama atskirai. Programa buvo nuolatos pertraukiama ilgais ir audringais plojimais.

Buriuotojus sveikino rengėjų komiteto, Bendruomenės, skautijos ir sportininkų atstovai, įteikdami simbolines dovanas. Trumpais, bet jautriais žodžiais padėkojo globėjams burlaivių kapitonai, Džinarą Kižį apdovanodami simboline tautine juosta. Išvykos vadovas Ignas Miniotas savo žodyje kalbėjo: "Lietuvius galima persekioti, žudyti, šaldyti Sibire, bet nėra pasaulyje jėgos, kuri gali lietuvį paklupdyti, Lietuva gyva!" Ir jo žodžius lydėjo audringos ovacijos.

Susipažinimo programa buvo baigta "Lietuva brangi" giesme. Visi dalyviai buvo pakviesti į kavinės patalpas pabendrauti ir pasivaišinti. Buvo skirstomasi nenoriai, nekreipiant dėmesio į laikrodį . . .

Sekantį rytą, turint vos kelias trumpas valandas iki išvykimo laiko vidurdienį, buriuotojų globėjai stengėsi kaip galima geriau išnaudoti laiką. Mano svečiai – kapitonas Ignas Miniotas ir jo sūnus Darius pareiškė pageidavimą aplankyti prezidento Antano Smetonos kapą Visų Sielų kapinių mauzoliejuje. Keliavome tolokai labai gražiais užmiesčio keliais. Mauzoliejuje jie padarė eilę nuotraukų. Ten susitikome su Kudukių svečiu dailininku-vitražistu Algirdu Dovydėnu. Pagaliau išskubėjome į namus surinkti svečių daiktų ir nuvykome į parapijos kiemą, kur jau laukė autobusas, pasiruošęs juos gabenti į Čikagą. Ilgai užtruko atsisveikinimas, išlydėjusių miniai šaukiant įvairius atsisveikinimo žodžius, į kuriuos jau autobuse susėdę buriuotojai atsiliepė galingu "Vėjo . . . vėjo . . . vėjo . . ."

Vaišingi ir organizuoti klivlandiečiai yra gerokai nusivylę kelionės maršruto sudarymu, pas save turėję progą priimti garbinguosius svečius vos vieną parą, į kurią buvo sugrųsta būtina dienotvarkė. Tuo tarpu Čikagoje jie viešėjo penketą dienų. Taip pat savo nepasitenkinimą pareiškė svečiai, norėję apžiūrėti Klivlando miestą ir pabendrauti su savo globėjais.

Pirmadienį, liepos 3, Klivlando didžiojo dienraščio "Plain Dealer" laidoje buvo išspausdintas reporterio pasikalbėjimas su kapitonu Ignu Miniotu ir vilniečiu, dailininku Algirdu Dovydėnu, Lietuvos dailininkų buriuotojų klubo pirmininku. Telefoninį pasikalbėjimą suorganizavo Gražina Kudukienė savo namuose. Straipsnyje gana nuosekliai buvo atpasakota trijų burlaivių kelionė, buriuotojų nuotykiai ir jų žygio prasmė.

• **Stiprių žmonių esame reikalingi, nes stovime prieš didelį uždavinį — nesunykti trąša svetimuosiuose, o išsiskleisti pasaulyje Lietuvos žiedu, kuriant dvasinės erdvės Lietuvą.** **JUOZAS GIRNIUS**

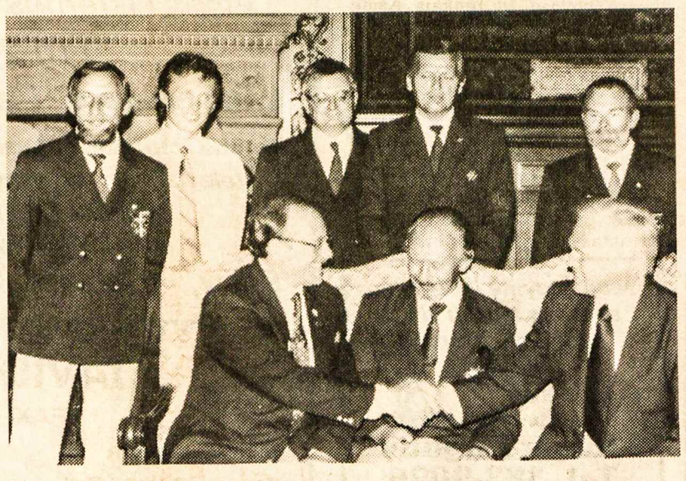

Lietuvos buriuotojus priėmė Klivlando burmistras. Nuotraukoje burmistro pavaduotojas August Pust sveikinasi su kapitonu Ignu Miniotu **Nuotr. V. Bacevičiaus**

Jachta "Lietuva" prie Laisvės statulos Niujorke **Nuotr. A. Norvilo**

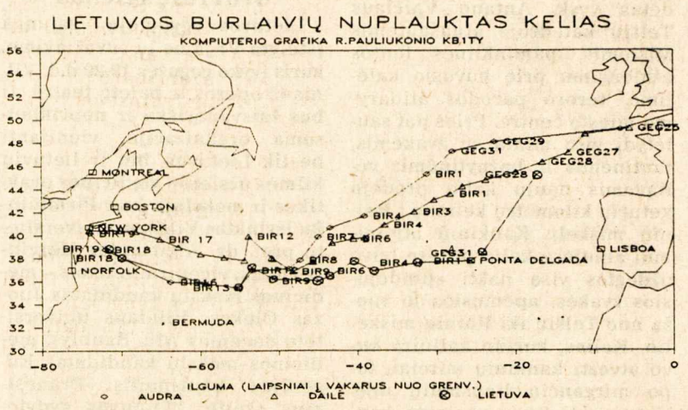

Burlaivius lydėjo radijo bangos

RIMAS PAULIUKONIS KB1TY

Šiltą birželio 24 dieną Niujorke, miniai šaukiant "Audra-Dailė-Lietuva", mintys grįžo į New Hampshire, kur snieguotą vasario 26-tą dieną radijo bangomis pirmą kartą teko išgirsti apie planuojamą burlaivių kelionę iš Klaipėdos į Niujorką. Vėlesniuose Lietuvių radijo mėgėjų tinklo susėjimuose eteryje buvo diskutuojama, kaip burlaiviam parūpinti atitinkamą radijo aparatūrą, kad kelionės per Atlanto vandenyną metu su jais būtų galima palaikyti ryšį radijo mėgėjų bangomis.

Netrukus šis užsimojimas tapo įgyvendintas. Arvydo-KA9PVD pastangomis atitinkama aparatūra buvo greit surasta. Tolimesnėse Lietuvių radijo mėgėjų tinklo suėjimuose eteryje buvo išdirbtas laiko ir dažnumo planas kasdieniniam pasikalbėjimui tarp burlaivių ir stočių Lietuvoje bei Amerikoje.

Pagrindinis koordinavimo punktas Lietuvoje buvo Politechnikos instituto radijo mėgėjų klubo stotis UP1BZO Kaune, kur energingai dirbo nariai – Algis, Gediminas, Arvydas ir kt. Šiaulių radijo mėgėjų stotis UP1BZZ, Jono vadovaujama, entuziastiškai sutiko prisidėti prie ryšio palaikymo. Amerikoje šį darbą apsiėmė du tinklo nariai – Saulius K2SRK Niujorke ir Arvydas KA9PVD Čikagoje. Neužilgo buvo gauta iš Lietuvos žinia, kad aparatūra jau laivuose ir kad viskas gerai veikia. Visi nekantraudami laukėm išplaukimo datos. Kilo nusivylimas, kai data buvo atidėta, bet pagaliau gavom žinią, kad burlaiviai jau Baltijos jūroje pakeliui į Niujorką.

Pradžioje pasikalbėjimai vyko tarp burlaivių ir Lietuvos stočių, kurios perduodavo žinias Amerikos stotim. Gegužės 21 d., burlaiviams esant Šiaurės jūroje, Edvardas W1HNF, gyvenąs netoli Hartfordo, CT, pirmas iš Amerikos tiesiogiai susisiekė su burlaiviu "Lietuva". Kelionei įpusėjus, kiti mėgėjai prisidėjo prie ryšio palaikymo. Iš jų minėtini: Vidas-N8AUM, Flavijus-K3JA, Sakalas-UP2B0 (K3JA svečias Amerikoj), Bernardas-W3POA, Albertas-WA1JZS, Argonne klubo stotis-W9QVE, Dovydas-K3STM, Bronius-KB1PI, Rimas-KB1TY, Markas-4Z4KX Izraelyje, Aleksandras-CP8AL Bolivijoje, Jonas-G4BYW Anglijoje.

Paaiškėjo, kad Amerikoje ryšio palaikymui geriausia stotis buvo Edvardo-W1HNF. Jo ir aparatūra buvo gera, ir gyvenamoji vieta palanki transatlantiniam radijo bangų persiuntimui. Ji Amerikoje ir liko pagrindinė žinių stotis. Jonas-UP1BZZ Šiauliuose perėmė pagrindinį ryšio palaikymą su burlaiviu "Lietuva", o Algis-UP1BZO Kaune – su "Audra". Dažnai, ypač kai girdimumas būdavo prastas, abi Lietuvos stotys dirbo kartu, tuo užtikrindamos žinių perdavimą Amerikai. Taip pat paminėtina UP3BH stotis Lietuvoje, kuri, talkindama Kauno UP1BZO, "švarino" dažnį 20-metrų ruože.

Taip ryšys buvo palaikomas, kol burlaiviai pasiekė Amerikos krantus. Šis ryšininkų darbas pareikalavo daug laiko prie radijų. Radijas – tai ne telefonas. Pasižadėjus sutartu laiku ryšį užmegzti, reikėjo tą valandą sėdėti prie radijo aparatūros ir bandyti susisiekti su burlaiviais. Tai ne visada buvo lengva. Pasitaikydavo visokių trukdymų, tiek gamtos, tiek kitų mėgėjų. Kartais, išsėdėjus valandą prie radijo, nenoromis aparatūrą reikėjo užgesint, nes tinkamo girdimumo tą dieną nebuvo. Bet buvo ir dienų, kai girdimumas buvo toks geras, kad jauteisi kaip telefonu kalbąs su burlaiviais ar su Lietuvos stotimi. Ne kartą, žinią priėmus, reikėjo ją toliau perduoti. Nesuradus vieno asmens, reikėjo skambinti kitiems, kol žinia pasiekdavo atitinkamą asmenį.

Šiame istoriniame žygyje visų radijo mėgėjų įdėtas darbas davė tikrai gražių vaisių. Buvo palaikomas beveik kasdieninis ryšys su burlaiviais per visą jų kelionę. Spauda ir koordinacijos komitetai buvo gerai informuoti apie burlaivių padėtį ir vietą. Gaila tik burlaivio "Dailės", kuri, neturėdama atitinkamos aparatūros, beveik visą transatlantinę kelionę atliko izoliuota nuo pasaulio, nors jūrininkui tai kartais yra daugiau palaima, negu vargas.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

SUSIGRĄŽINO TREMTINĘ

Ilgus metus Sibire praleido Aldona Juozapavičiūtė, 1945 m. ištremta iš Vilkijos už trispalvės vėliavos iškėlimą. Iš menko atlyginimo Kazachijoje ji kasmet susitaupydavo pinigų 3.000 kilometrų kelionei į gimtinę. Pasisvečiavus vėl grįždavo Kazachijon, svajodama apie kitą ateinančių metų vasaros kelionę. Jos likimu dabar susidomėjo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Vilkijos taryba, sušaukusi gyventojų susirinkimą. Miesto vadovai tremtinei A. Juozapavičiūtei nutarė paskirti butą Vilkijoje, kad ji galėtų įsikurti Lietuvoje. Nutarimas praneštas Kazachijon išsiųsta telegrama. A. Juozapavičiūtė džiaugiasi, kad po keturiasdešimt ketverių metų blaškymosi bekraščiame Sibire vėl galės gyventi savo gimtinėje.

PAGERBTI RAINIŲ KANKINIAI

1941 m. birželio 24 d. besitraukiantys sovietų kariai ir vietiniai Stalino pakalikai Rainių miškelyje žiauriai nukankino 74 iš Telšių kalėjimo atvežtus lietuvius politinius kalinius. Vieša Rainių kankinių pagerbimą š. m. birželio 24 d. surengė Žemaičių kultūros draugija, sutelkusi kelis tūkstančius dalyvių iš visos Lietuvos. Minėjimas pradėtas vysk. Antano Vaičiaus Telšių katedroje atnašautomis Mišiomis, paminklinės lentos atidengimu prie buvusio kalėjimo, teroro parodos atidarymu miesto centre. Prieš pat saulėlydį visa minia su žvakėmis, tautinėmis ir bažnytinėmis vėliavomis nauju keliu pradėjo keturių kilometrų kelionę į Rainių miškelį. Kankinių atminimui abiejose kelio pusėse buvo uždegtos visą naktį spindėjusios žvakės, apėmusios jo ruožą nuo Telšių iki Rainių miškelio. Kelias, kuriuo kaliniai buvo atvežti kankinių mirčiai, tapo mirgančių liepsnelių upe. Vidurnaktį buvo pasiekta kankinimų vieta. Apie žiaurias raudonųjų budelių įvykdytas žudynes kalbėjo rašytojas Stasys Kašauskas, pasmerkdamas žudikus ir reikšdamas viltį, kad Lietuva niekada nesulauks kitos tokios kraupios nakties. Kankinių atminimui Rainių miškelyje bus pastatyta koplyčia, kurios pamatus pašventino vysk. A. Vaičius. Į juos buvo įmūryta kapsulė su atitinkamu dokumentu būsimoms lietuvių tautos kartoms.

VYTAUTO PAMINKLAS

Kaune bus atstatytas ir 1990 m. vasarą atidengtas Vytauto Didžiojo paminklas, sukurtas skulptoriaus Vinco Grybo, nepriklausomybės metais stovėjęs prie Lietuvos karo mokyklos Aukštojoje Panemunėje. Pokario metais sunaikinto paminklo atstatymui ir atidengimui pasirinkti 1990 m., susieti su Žalgirio mūšio 580-tosiomis metinėmis ir jį sukūrusio V. Grybo šimtuoju gimtadieniu. Tinkamiausią vietą Vytauto Didžiojo paminklui turėjo išrinkti speciali komisija, gavusi net dvylika pasiūlymų. Problemą padėjo išspręsti natūralaus dydžio būsimo paminklo maketas, apkeliavęs visas pasiūlytas vietas. Komitetas nutarė Vytauto Didžiojo paminklą statyti Laisvės alėjoje prie modernaus daugiaaukščio prieškarinio pastato, kuris dabar yra pavadintas Kauno miesto tarybos vykdomojo komiteto rūmais. Šį pastatą prieš Kauno teatro sodelį buvusiems kauniečiams padės prisiminti ant jo stogo įrengti trys stiebai vėliavoms. Paminklui skirtoje vietoje bus suformuota aikštė, iš kurios atsivers vaizdas į senamiestį. Numatyta atstatyti ir buvusios miesto gynybinės sienos fragmentus su totorių vartais. Šią vietą komitetui pasiūlė ir teritorijos išplanavimo projektą paruošė architektas Jurgis Bučas, Lietuvos statybos ir architektūros tyrimo instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis. Vytauto Didžiojo paminklas bus atstatytas visuomenės lėšomis. Jų telkimu rūpinasi Lietuvos kultūros fondo klubas "Aukuras", tvarkantis atstatymo reikalus. Birželio mėnesį jau buvo sutelkta beveik trečdalis milijono rublių. Statybą remia visų Lietuvos miestų ir daugelio kaimų gyventojai. Aukoms atidaryta sąskaita nr. 700130 socialinio banko Kauno skyriuje.

GYDYTOJŲ SĄJUNGA

Lietuvos gydytojų sąjunga įsteigta VI-jame jų suvažiavime, kuris įvyko gegužės 19-20 d.d. Vilniaus operos ir baleto teatre. Ji bus laisvanoriška ir nepriklausoma organizacija, vienijanti ne tik Lietuvos, bet ir lietuvių kilmės užsienio medicinos praktikus ir mokslininkus. Pirmininku išrinktas Vilniaus universiteto prof. dr. Algimantas Marcinkevičius, vicepirmininkais – medicinos mokslų kandidatas Juozas Olekas, Vilniaus universiteto docentas Alis Baublys, medicinos mokslų kandidatas Eugenijus Laurinaitis. Pranešimus skaitė: "Lietuvos gydytojas" – medicinos mokslų kandidatas Eduardas Razgauskas, "Tautos sveikata ir jos problemos" – Vilniaus universiteto prof. Algirdas Baubinas, "Motinos ir vaiko sveikata" – Vilniaus universiteto docentai Algimantas Raugalė ir Alina Šaulauskienė, "Lietuvos medicinos mokslas ir jo perspektyvos" – Vilniaus universiteto prof. Vytautas Sirvydis. Su Lietuvos tautinės sveikatos kūrimo samprata suvažiavimo dalyvius supažindino Kauno medicinos instituto docentas Vilius Grabauskas, pabrėždamas, kad tautos sveikata yra viena svarbiausių problemų. Vidutinė vyrų gyvenimo trukmė nuo 67 metų 1970 m. sumažėjo iki 65 metų 1985 m. Tame laikotarpyje mirtingumas nuo širdies ir kraujagyslių ligų išaugo du kartus, nuo vėžinių susirgimų – pusantro karto. Pasak V. Grabausko, atgėjo laikas sąjunginės ministerijos diktuotą medicininio aptarnavimo modelį keisti į darniai išvystytą tautinę sveikatos apsaugos sistemą, betarpiškai susijusią su Lietuvos gamta, ekologine situacija, tautos kultūros tradicijomis. **V. Kst.**

SANVAIČIŲ šeima iš Utenos prie Dariaus-Girėno paminklo Pščelnike, dabartinėje Lenkijoje, kur ir šiais metais rengiamos plataus masto iškilmės liepos 16 d.(?) Gautame pranešime surašyta visa programa, bet nenurodyta diena

Atsisveikinome su Mykolu Januška

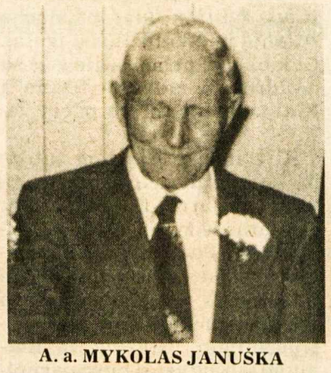

A. a. MYKOLAS JANUŠKA

WINNIPEG, MANITOBA. Dar taip neseniai (sausio 29 d.) Winnipego apylinkės lietuviai sugūžėjo į Šv. Kazimiero šventovę o po pamaldų į salę atšvęsti mūsų didelio ir nenuilstančio visuomenės veikėjo Mykolo Januškos 90 metų sukaktį. Giedojo susirinkusieji jam "Ilgiausių metų" ir linkėjo sulaukti šimto metų. Bet tai nebuvo lemta. Vos keturiems mėnesiams praėjus, birželio 8 d. Mykolas Januška atsiskyrė su šiuo pasauliu.

Vargu ar yra nors vienas lietuvis, kada nors gyvenęs Winnipege, kuris nebūtų pažinęs Mykolą. O kiek yra tokių, kurie jo dėka atsirado Kanadoje – jų tarpe keturi jo broliai ir sesuo, arba gavo čia pirmąją pastogę, darbą, net ir pašalpą.

Šito tylaus, visad besišypsančio, mažo ūgio, tiesaus lyg styga, smulkaus sudėjimo kūne buvo nepaprastai didelė širdis, pilna meilės Dievui, tėvynei ir žmonėms. Kur tik atsirado reikalas, ten buvo ir Mykolas. Įsisteigus Kanados lietuvių tarybai, jis jos pirmininkas; persiorganizavus į Kanados lietuvių sąjungą, Mykolas jos vicepirmininkas. Įsikūrus Kanados Lietuvių Bendruomenei, jis valdybos narys imigracijos ir darbo parūpinimo reikalams, vėliau pakartotinai apylinkės pirmininkas.

Dvasiniam lietuvių aprūpinimui vis didėjančiai mūsų kolonijai, Mykolas Winnipego arkivyskupijoje deda pastangas gauti lietuvį kunigą ir tuoj pradeda rūpintis savos šventovės įsigyjimu. Atvykus jaunam kunigui J. Bertašiui, Mykolas išrenkamas šventovės statybos komiteto pirmininku ir tą darbą tęsė iki statyba buvo baigta.

Jis taipgi ir naujai suorganizuoto parapijos komiteto pirmininkas, Baltiečių federacijos pirmininkas – kur reikia dirbti – ten yra ir Mykolas. Nesiekia jis garbės, nelaukia padėkos, visad tylus, visad įsijungęs į visuomeninį darbą – ne vien tik darbu, bet ir lėšomis. Dosniai aukoja jis ir šventovės statybai, ir Tautos fondui, ir Kanados lietuvių fondui, ir Vasaro 16 gimnazijai, ir visur, kur tik reikia paramos.

Gyvenimas Mykolui nebuvo lengvas. Gimė 1898 m. gruodžio 8 d. Janonių kaime, Kruklių valsčiuje, Ukmergės apskrityje mažažemių ūkininkų vyriausias penkių brolių ir vienos sesers šeimoje. Nepriklausomybės kovų metais kovojo lenkų fronte. Matydamas, kad ne tik jis, bet ir kiti vaikai negalės išsimokslinti, nutarė laimės ieškoti užjūryje, ir 1927 m. atvyksta į Kanadą. Dirba pusdykiai pas ūkininkus ir 1929 m. vyksta laimės ieškoti aukso kasyklose. Sukuria šeimą, susilaukia dviejų sūnų ir pastoviai remia Lietuvoje likusius gimines. 1944 m. įsikuria Winnipege ir, gavęs darbą CPR geležinkelių įmonėje, ten dirba iki pensijos.

Prieš atvykstant į Kanadą, Mykolas tarnavo besikuriančios Lietuvos kariuomenėje ir aktyviai dalyvavo kovose su lenkais Ašmenos-Lydos ir Širvintų frontuose.

Nors ir neturėdamas automobilio, Mykolas buvo pavyzdžiu visiems tikintiesiems – beveik niekad nepraleisdavo sekmadieninių pamaldų, visada pravesdamas aukų rinkliavą. Metams slegiant, pradėjo pavargti ir, atsistatydinęs iš parapijos komiteto pirmininko pareigų, vienbalsiai tapo išrinktas garbės pirmininku.

Birželio 11 d. vakarą Thomson laidotuvių koplyčioje susirinko nemažas būrys tautiečių maldai, o birželio 12 d. Šv. Kazimiero šventovėje prel. J. Bertašius atnašavo gedulines pamaldas. Iš šventovės palaikai buvo palydėti į Assumption kapinių mauzoliejų, kur Mykolas ilsėsis jau anksčiau atsiskyrusių lietuvių tarpe.

Giliame liūdesyje liko žmona Marija, sūnus Juozas su šeima, sūnus Robertas, brolis Vincas ir sesuo Marija su šeimomis.

Mykolai, nors Tavęs jau nėra mūsų tarpe, kiekvienas Winnipego lietuvis pažvelgęs į mūsų mielą Šv. Kazimiero šventovę, matys joje Tavo kilnią asmenybę ir Tavo nenuilstamą pasišventimą Dievui ir Tėvynei. Ilsėkis ramybėje. **EKK**

Ottawa, Ontario

A. a. SIGUTĖS RUDIENĖS atminimui V. Priščepionka Kanados lietuvių fondui paaukojo $50.

Simcoe-Eden-Delhi, Ont.

A. a. STASIO SKUDO atminimui Kanados lietuvių fondui aukojo: $10 – B. Gudinskas, V. Galeckas.

Winnipeg, Ontario

A. a. MYKOLO JANUŠKOS atminimui Kanados lietuvių fondui aukojo: $200 – M. Kriaučiūnienė-Januškaitė; $50 – R. Kriaučiūnas, J. ir E. Januškai; $20 – V. ir E. Urniežiai, V. Zavadskienė, V. ir G. Jančiukai, E. ir K. Kalasauskai, M. ir E. Šarauskai, A. ir J. Kuncaičiai, J. ir T. Timmermanai, V. ir A. Rutkauskai, L. Stanius; $10 – P. ir O. Ziminskai; $5 – O. Demereckienė, M. Bagdonienė; $2 – L. Bartininkas. **KLF**

St. Catharines, Ont.

TRAGIŠKOJO BIRŽELIO minėjimas įvyko birželio 18, sekmadienį. Į pamaldas susirinko didelis skaičius tautiečių ir net keli iš Lietuvos. Pamaldos ir minėjimo iškilmės buvo gražiai suplanuotos bei atliktos. Ypač įspūdingai atrodė daugybė spalvotų žiburėlių vidury šventovės. Juos sunešė pamaldų dalyviai. Įspūdingą pamokslą pasakė klebonas kun. K. Butkus, OFM. Pašventintas gėles prie Laisvės paminklo atnešė ir padėjo tautiniais drabužiais apsirengusios – P. Kalainienė ir K. Dervaitienė. Prie paminklo kalbą pasakė A. Šetikas, pagerbdamas Sibiro kankinę O. Šukienę, Sibire iškentėjusią 18 metų. Iškilmės baigtos Tauto himnu.

JONO IR VANDOS LIANGŲ sūnus Ričardas sukūrė šeimą. J Lianga buvęs Wellando gimnazijos mokytojas, yra ėjęs įvairiais pareigas Lietuvių Bendruomenėje. Liangų visi vaikai pasižymi moksle, o taip pat ir sporte.

A. a. JUOZAS ALONDERIS, buvęs Lietuvos kariuomenės karininkas, žymus mūsų bendruomenės veikėjas. Priklausė ramovėnų organizacijai. Velionis palaidos St. Catharines kapinėse, dalyvaujant gausiam skaičiui tautiečių. Dideliame liūdesy liko žmona bei kiti artimi giminės.

A. a. JUOZAS ŠARAPNICKAS, vienas žymiausių mūsų veikėjų, į amžino poilsio vietą St. Catharines kapines palydėjo klebonas kun. K. Butkus, OFM, ir gausūs tautiečiai. **Kor.**

Norite susipažinti su savaitraščiu "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI"? Atsiųskite savo adresą ir gausite keletą numerių nemokamai.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Lietuvių kunigų vienybė birželio 5-9 d.d. Putname, Nekaltai Pr. Marijos seselių vienuolyne, surengė rekolekcijas JAV lietuviams kunigams. Dalyvavo 29 kunigai, tarp kurių buvo ir vysk. P. Baltakis, OFM. Rekolekcijas vedė sovietų ilgai kalintas kun. Alfonsas Svarinskas, pateikęs žinių ir apie okupuotoje Lietuvoje persekiotą religiją bei savo pergyvenimus sovietinėse darbo stovyklose. Buvo parodyta iš Lietuvos gauta vaizdajuostė. Rekolekcijų reikalus tvarkė seselių kapelionas kun. dr. V. Cukuras. Pertraukų metu susipažinta su ALKOS archyvu ir muziejumi.

Lietuvos vyčių 76-tasis visuotinis seimas įvyks Čikagoje rugpjūčio 3-6 d.d. Jo būstinė — viešbučio "Holiday Inn Countryside" patalpose. Seimas bus pradėtas ir užbaigtas Mišiomis Švč. Mergelės Marijos gimimo parapijos bažnyčioje. Pirmasis posėdis taipgi įvyks šios parapijos mokyklos salėje. Kitomis dienomis Mišios bus laikomos ir posėdžiai vyks viešbučio "Holiday Inn Countryside" patalpose. Programon yra įtrauktas "Lietuvių liaudies vakaras" registruotiems dalyviams, vadovaujamas Marijos Rudienės. Kultūriniame vakare "Lietuviškas vestuves" atliks muz. Fausto Strolios vadovaujamas Lietuvos vyčių choras ir jų tautinių šokių grupė, vadovaujama Franko Zapolio. Iškilmingas baigminis pobūvis bus "Martinique" salėje. Seimą globoja Čikagoje veikianti 112-toji Lietuvos vyčių kuopa. Seimo dalyviams bus sudaryta proga susipažinti su lietuviškomis institucijomis ir pačia Čikaga.

Prieš 20-30 metų daug narių turėjo Niujorko lietuvių gydytojų draugija, priklausanti Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungai. Dabar visa Niujorko lietuvių gydytojų draugijos veikla ribojasi tik metiniais susirinkimais, nes narių skaičius sumažėjo iki dviejų dešimčių. Daug narių mirė, kiti yra pasitraukę į senatvės poilsį. Jaunieji gydytojai draugijon nenori įsijungti. Metinis narių susirinkimas šiemet įvyko gegužės 6 d. Kultūros židinyje Bruklyne. Susirinkimui vadovavo ilgametis draugijos pirm. dr. V. Avižonis, sekretoriavo dr. K. Paprockaitė-Šimaitienė. Pirmiausia susikaupimo minute buvo prisiminti ir pagerbti praėjusiais metais mirusieji nariai. Susirgusiai valdybos ižd. dr. L. Giedraitienei pasiųstas visų pasirašytas linkėjimas pasveikti. Dr. J. Gintautas skaitė paskaitą apie apopleksija vadinamą kraujo išsiliejimą smegenyse. Jo pastangomis iš Lietuvos buvo iškviesta Tarvydų šeima su vaikučiu, turinčiu įgimtą širdies ligą. Jam padaryta operacija. Tačiau tai pareikalavo daug išlaidų. Joms padengti yra įsteigtas specialus fondas, kuriam galima aukoti per JAV LB Niujorko apygardos valdybą. Šiam fondui iš savo kuklaus iždo $200 paskyrė ir Niujorko lietuvių gydytojų draugija. Jon įsijungė du nauji nariai — dr. Auksė Trojonaitė ir dr. Petras Dičpinigaitis. Sekančių metų laikotarpiui palikta ta pati draugijos valdyba, kurią sudaro: pirm. dr. V. Avižonis, sekr. dr. K. Paprockaitė-Šimaitienė, ižd. L. Giedraitienė, nariai dr. F. Ignaitienė, dr. B. Jankauskas ir dr. D. Saldaitytė.

Argentina

Birutės draugija Adrogue mieste gegužės 28 d. pagerbė gyvas ir mirusias motinas. Jos buvo prisimintos seminarijoje kun. Augustino Steigvilos atnašautomis Mišiomis. Tada visi susirinko Birutės draugijos namuose, kur laukė birutiečių paruošti pietūs. Pagerbtos dvi motinos: jauniausia Stella Vezbickienė ir seniausia Dominga Šeškienė iš Valentin Alsinos. Arturas Mičiūdas su Hektoru Katinu rodė Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio vaizdajuostėn įrašytas 1988 m. demonstracijas Vingio parke Vilniuje. Birutės draugijai vadovauja pirm. Vincė Gražulevičienė.

Australija

Sibirinių trėmimų minėjimą birželio 11 d. Melburno lietuviai pradėjo pamaldomis Šv. Jono bažnyčioje. Mišias atnašavo kun. dr. Pranas Dauknys, pamoksle kalbėjęs apie liūdną Sibiran ištremtų lietuvių likimą, Sibiro lietuvaičių maldaknygę, pasiekusią net popiežių Paulių VI. Skaitymus atliko jaunimas. Į atneštas aukas buvo įjungta minėtoji maldaknygė, lietuviškas ornamentinis kryžius, tautinė vėliavėlė, žiupsnelis Lietuvos žemės. Giedojo Petro Morkūno vadovaujamas choras, vargonais palydėtas Zitos Prašmutaitės. Bendrą trėmimų minėjimą Lietuvių namuose surengė Viktorijos baltiečių taryba, kurios pirm. Janis Delins įvadiniame žodyje priminė, kad lietuviai, latviai ir estai tūkstančius metų gyveno Baltijos pakrantėse. Pagrindiniam žodžiui buvo pakviestas La Trob universiteto politinių mokslų prof. Robertas Manne. Jis pabrėžė, kad Sovietų Sąjunga derybose su Britanija ir Prancūzija reikalavo jos įtakai atiduoti Baltijos respublikas. Iš britų ir prancūzų tokio pažado negavo, bet pritarimo susilaukė tuo pačiu metu vykusiose slaptose derybose su vokiečiais. Taip gimė gėdingasis Molotovo-Ribbentropo aktas. Trumpą programėlę atliko S. Eimučio vadovaujamas kanklių orkestrėlis su sol. T. Zdaniumi, latvė pianistė H. Kaztelane ir estė sol. A. Kirss.

Britanija

"Vyčio" klubas Bradforde birželio 3 d. surengė tradicinį pobūvį pensininkams, susilaukusį apie 30 dalyvių, kurių eilėse buvo ir keli svečiai. Juos visus pasveikino klubo valdybos pirm. S. Grybas. Humoristinį rašinį apie kai kuriuos pensininkus ir klubo narius skaitė A. Bučys. Vaišes pensininkams buvo paruošusi M. Grybienė. Iki vėlyvo vakaro skambėjo lietuviškos dainos. Masėnas, svečias iš Lietuvos, supažindino su paskutiniaisiais įvykiais.

Lietuvių, latvių ir estų 1941 m. trėmimus į Sibirą Londone gyvenantys baltiečiai paminėjo birželio 14 d. ekumeninėmis pamaldomis St. Martin-in-the-Fields bažnyčioje. Rengėjai džiaugėsi, kad šį kartą minėjimas sutampa su Gedulo ir Vilties diena Baltijos šalyse, kur pirmą kartą viešai prisimintos sibirinių trėmimų aukos. Prie altoriaus buvo atneštos Lietuvos, Latvijos ir Estijos vėliavos. Maldas sukalbėjo visų trijų tautybių ir religijų kunigai. Pamokslą sakė kun. P. Cirsis, SJ. Giedojo trijų tautybių chorai. Lietuvių chorui dirigavo jo vadovas J. Černis. Trėmimų prisiminime lietuviams atstovavo V. Balickas — Lietuvos atstovas Londone. Po pamaldų gėlių vainiką prie žuvusiems kariams skirto paminklo padėjo Baltiečių tarybos ir Pabaltijo sąjungos atstovai.

Vokietija

Metine pavasario šventė tapęs V. Vokietijos ateitininkų suvažiavimas gegužės 19-21 d.d. įvyko Memingene, prel. Antano Bungos klebonijoje. Savo paskaitoje kun. Alfonsas Svarinskas aptarė Katalikų Bendrijos būklę Lietuvoje ir iš jos kylančius reikalavimus ateitininkams. Esą ateitininkai turi tapti religingumo pavyzdžiais, kad vėl daugiau lietuvių pradėtų lankyti bažnyčias. Pasak kun. A. Svarinsko, pokariniais metais lankymas buvo susilpnėjęs, nes trūko gerų pavyzdžių. Miunchenietis dr. Saulius Girnius savo paskaitoje apie Vilniaus arkivyskupiją pateikė jos istorinę apybraižą nuo įsteigimo 1388 m. iki dabartinių laikų. Diskusijose paaiškėjo, kad lietuviai šiuo metu neturi bendros nuomonės teisiniu Vilniaus arkivyskupijos reikalu. V. Vokietijos ateitininkų pirm. M. Šmitienė pasveikino šeimininką prel. Antaną Bungą amžiaus septyniasdešimtmečio ir pakėlimo į prelatus proga. Jam buvo padėkota už Vasario 16 gimnazijos moksleivių ateitininkų globą, kasmet surengiamas ateitininkų šventes. Visų vardu įteikta puokštė gėlių ir meniškas medžio drožinys. Sukaktuvininkas yra gimęs 1919 m. sausio 5 d. Šiaulių apskrities Šiupylų kaime. Kauno kunigų seminarijon įstojo 1943 m. Pokaryje studijavo filosofiją Tiubingeno universitete ir 1952 m. įsijungė į Bambergo kunigų seminariją. Kunigu įšventintas 1952 m. Vokiečių pastoracijoje gilius savo darbo pėdsakus 1967-84 m. paliko Šv. Ulricho parapijoje Bad Woerishofene. Išėjęs pensijon, grįžo į lietuvių pastoraciją. 1986 m. buvo paskirtas Lietuvių sielovados delegatu V. Vokietijai. Ateitininkų šventės dalyviai buvo nuvykę į vysk. A. Deksnio vyskupystės dvidešimtmečiui skirtas pontifikalines Mišias Ottobeureno katedroje.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 29 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	IMAME UŽ:
kasd. pal. čekių sąsk. iki . 5.5%	asmenines paskolas 15.5%
santaupas 7.5%	nekiln. turto pask. 1 m..13.5%
kasd.pal.taupymo s-ta 7%	nekil.turto pask. 3 m.. 14%
90 dienų indėlius 9.75%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.*
1 m. term. indėlius 11.5%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*
1 m. term.ind.mėn.pal. 11%	
3 m. term.indėlius 11%	
RRSP ir RRIF (pensijos)..8.5%	
RRSP ir RRIF 1 m. 11.5%	
RRSP ind. 3 m. 11%	

AUDRA Travel

1989 m. kelionės į LIETUVĄ

"PAV... gegužė PARDUOTA IĖ" (Finair)
"SKAMBA, SKA... KANKLIAI!" Gegu... PARDUOTA birželio 6 ...ir France)
"GEGU... Gegu... PARDUOTA birželio 12 ...ir France)
"ŠVE... Birželio ... PARDUOTA ...pos 16 (Finair)
"JUBILIEJINĖ" Liepos 10-23 (Air France)
"ŽOLINĖ" Rugpjūčio 11-20 (Finair)
"GINTARINĖ PALANGA" Rugpjūčio 11-27 (Finair)
"BOBŲ VASARA" Rugsėjo 6-19 (Air France)
"RUDENINĖ" Spalio 6-17 (Air France)

SPECIALIOS GRUPĖS

MEDIKŲ Gegužės 17-24 (Lufthansa)
KREPŠINIO MĖGĖJŲ Liepos 5-23 (Air France ir LH)

Kviečiame užsisakyti keliones iš anksto.

Mūsų biuras:
- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas pasaulio šalis.
- Sutvarko keliones į šiltus kraštus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.
- Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279
Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7
Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

MOGUL STEREO

Visos sistemos • Pal • Secam
110-220 voltų
tinka naudoti Lietuvoje ir Europoje
Turime didžiausią pasirinkimą nešiojamų radijų, televizijų, video aparatų, filmavimo kamerų, magnetofonų bei kitokių prekių iš šių žymių firmų:
***Sony, Toshiba, Sharp, Hitachi** ir t.t.*
Garantuojamos geriausios kainos
JAVID MIRZA
FAX: 664-5737
170 Highway 8, Stoney Creek, Ont. 664-5733
891 Upper James, Unit 4, Hamilton, Ont. 574-3310

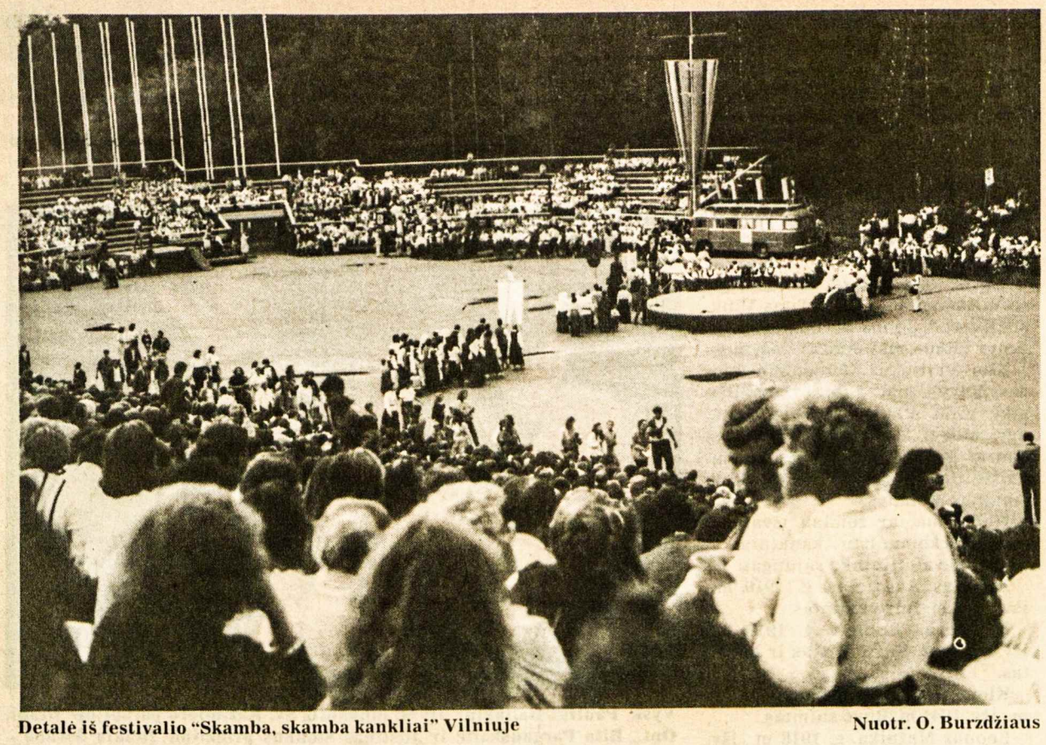

Detalė iš festivalio "Skamba, skamba kankliai" Vilniuje — Nuotr. O. Burzdžiaus

Toronto "Gintaro" viešnagė Lietuvoje

Pasiruošimas pasirodymui, įspūdingi Lietuvos vaizdai, staigmenos, pirmas koncertas

RŪTA GIRDAUSKAITĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pakeliui į koncertą

Šeštadienis. Šiandien pirmasis mūsų koncertas Lietuvoje. Sulipame į autobusą susimąstę. Kiekvienam rūpi koncerto pasisekimas, rūpi kokį įspūdį paliksime panevėžiečiams. Savo linksma nuotaika visus rūpesčius greitai išvaiko kartu su mumis keliaujantys VU ansambliečiai. Jie, kaip ir mes, aiškai pripratę autobusais važinėti ilgas distancijas, moka dainomis sutrumpinti kelionę. Tad dar iš Vilniaus neišvažiavus, autobuso gale jau skamba Jauniaus sodrus balsus. Netrukus prisidedam ir mes, dainuodami naujai išmoktas liaudies dainas. Priekyje istorijos studentas Darius įdomiai apibūdina pravažiuojančias vietoves.

Taip nejučia privažiuojame Kernavę – Lietuvos pirmąją sostinę. Ten trumpam apleidžiame autobusą ir užkopiame į piliakalnio viršūnę. Prieš akis atsiskleidžia stebuklinga panorama. Kur besisuksi, kur bežiūrėsi, banguoja žaliuojančios kalvos ir slėniai, tolumoj linguoja medžiai ir traukte traukia čia ilgiau pabūvoti. Tokio kalno viršūnėje kyla noras apdainuoti neapsakomai gražią Lietuvą. Atbunda vaizduotė ir lengva mintimis keliauti į Mindaugo laikus. Besileidžiant nuo kalno, Darius toliau pasakoja Mindaugo sostinės istoriją. Papasakoja ir apie čia vykdomus kasinėjimus, kuriuose Lietuvos jaunimas labai entuziastiškai dalyvauja.

Piliakalnio papėdėje stovi garsioji Kernavės šventovė, kurios vidus, sakoma papuoštas seniai piliakalnyje atrastu sidabru. Tikrai įspūdingas šventovėje kabantis pasidabruotas paveikslas. Deja, neilgai tenka juo gėrėtis. Gi šioj išvykoj mums neskirta būti rimtais turistais.

Netikėtas sutikimas

Autobusas gerokai įsibėgėjęs, ir tik privažiavus Panevėžio rajono ribą, staigiai sustoja. Mat kelias užblokuotas ir vairuotojas priverčiamas pasukti į šalį. Taip netikėtai sutrukdyti smalsiai dairomės pro langus. Gal įstrigom kokiame nors inspekcijos punkte. Bet nei milicijos, nei kitų automobilių nesimato. Tik netoliese už medžių pastebim kitą autobusą. O dar arčiau, visai šalia mūsų autobuso, dėmesį patraukia tautiniais drabužiais pasipuošę žmonės – vyrai ir moterys, jauni ir pagyvenę, iš viso apie keturiasdešimt. Groja kapela. Kaikurios moterys pilsto kažką iš molinių asočių, kitos kažką pjausto, o dar kitos iš autobuso neša puokštes gėlių. Mūsų veiduose aiškus sumišimas. Juk tokie vaizdai buvo būdingi mūsų senelių ir prosenelių laikams.

Išlipame iš autobuso. Apstulbę išsirikiuojame prieš kapelą ir klausomės šių nepažįstamų žmonių muzikos ir dainų. Jų labai tikri balsai, tikros žypsenos įtikina mus, kad nesivaidena. Vienas iš jų kreipiasi į mus "Ekrano" gamyklos ansamblio vardu. Sveikina iš taip toli atvykusius, linki linksmai praleisti laiką Panevėžyje ir apriša mūsų vadovus lietuvišką juosta. Taip pat atneša milžišką lietuviškos duonos kepalą ir panašaus dydžio lietuvišką sūrį. Po visų ceremonijų kiti ekraniečiai šoka mus vaišinti šiais nepaprastais skanumynais ir gira. Lyg nedrąsiai šypsodamiesi apdovanoja kiekvieną gėlėmis ir suvenyrais. Tačiau jų nedrąsa dingsta ir veidai dar labiau nušvinta, kai lietuviškai padėkojame už tokią malonią staigmeną, už tokį šiltą sutikimą. Mat jie nesitikėjo, kad suprasime lietuviškai, visiškai nustebę, kad susikalbame. Ne vieno skruostus suvilgo džiaugsmo ašaros. Ir taip laimingai atradę bendrą kalbą, mielai šnekučiuojamės kol mūsų dienotvarkė priverčia atsisveikinti.

Pirmas pasirodymas

Pasiekiam Panevėžį, papietaujam "Stumbro" restorane ir nedelsdami patraukiame "Ekrano" gamyklos kultūros rūmų link. Mažai laiko beliko iki koncerto, o dar reikia susipažinti su scena bei parepetuoti.

Deja, ne viskas klostosi pagal mūsų užsibrėžtą planą. Prie kultūros rūmų laukia nemažas būrys giminių, pasiryžusių mus lietuviškai sutikti – su gėlėmis ir dovanomis. Nors dauguma jų panevėžiečiai, yra ir tokių, kurie suvažiavo iš tolimų Lietuvos kampų dalyvauti mūsų pirmajame koncerte. Labai nepatogu, skubiai pasisveikinus, tenka atsiprašyti – kitos išeities nėra. Po koncerto pasikalbėsim ... Į Torontą sugrįžę išsimiegosim ...

"Ekrano" kultūros rūmai – puiki patalpa. Graži salė talpina 800 žiūrovų, o pati scena primena Toronto St. Lawrence centrą arba Ryersono politechnikos institutą. Ir garso, ir apšvietimo sistemos – geros kokybės. Žodžiu, nebus kaip pasiteisinti, jei koncertas nepasiseks. O pasisekti turi, kad būtumėm verti panevėžiečių nuoširduas pagerbimo.

Artėjo koncerto valanda. Salė pilnutėlė. Užkulisiuos užimame savo vietas ir laukiame trijų skambučių, kurie signalizuos koncerto pradžią. Po skambučių atitraukiama užuolaida, nuskamba pirmieji atidarymo šokio akordai ir pasipilam į sceną. Pirmuosius žingsnius sutinka audringi plojimai. Ir kuo toliau, tuo geriau. Publikos entuziasmas mus neša iš vieno šokio į kitą. Greitosios polkos palydimos ritmišku plojimu, o lyriški šokiai atidžai sekami visiškoj tyloj. Tarp šokių dažnai į sceną iš publikos atbėga maži vaikai. Tokie gražūs, kad norėtųsi kartu su jų įteikiamom gėlėm ir juos pačius pasiimti.

Koncertas baigiasi per greitai. Tokiems žiūrovams būtų lengva šokti visą naktį! Po baigiamojo šokio sustojame pusratyje išklausyti įvairias kalbas, sveikinimus. Dėkodami rengėjams, įteikiame Kanadoje austą lietuvišką juostą su viltimi, kad nors simboliškai ji suriš mus su mielaisiais panevėžiečiais. Pabaigoj mūsų vadovas psiūlo užbaigti koncertą Tautos himnu. Tai jį gražiai sugieda 800 minia, ne vienam iš mūsų, ne vienam iš žiūrovų nurieda džiaugsmo ašara.

Nespėjam pasitraukti nuo scenos, ir iš publikos subėga būrys žmonių mūsų sveikinti. Pažįstami ir nepažįstami, giminės ir ekraniečiai, visi gėlėmis nešini. Patenkinti skęstame bijūnų, rožių, rūtų, įvairių pavasario gėlių jūroje. Po liūdno atsisveikinimo grįžtame į "Stumbro" restoraną vakarieniauti. Čia vėl nuotaika pakili – groja šokių orkestras, skiria mums gražias dainas. Tenka pasišokti, skaniai pavalgyti, šampano paragauti. O Zitai Gurklytei čia pasitaiko proga pasirodyti lietuviškoj estradoj. Ji su šokių orkestru padainuoja dainą apie meilę.

Panevėžį paliekam gerokai po dvyliktos. Į Vilnių sugrįšim, kai pradės čiulbėti paukščiai... Bet nieko. Rytoj laisva diena...

Sekmadienis Vilniuje

Rytas pilkas, apsiniaukęs, lynoja. Laimė, kad VU ansambliečiai, kurie mus šiandien globos, protingi žmonės – mus pasitinka su lietsargiais. Bendrabutyje pasiskirstom į mažas grupeles – eisim Vilniaus apžiūrėti – ir tariamės vėl susitikti prie arkikatedros 11 v.r. Vieni aplankom Šv. Onos šventovę, kiti Petro ir Povilo. Daugelis suspėja ir Gedimino pilį apžiūrėti, ir senamiesčio siauromis gatvėmis pasivaikščioti, ir prie Aušros Vartų stabtelėti. Akį traukia visur plevėsuojančios trispalvės, skelbimų lentos aplipytos Sąjūdžio pranešimais. Pradžiugina ir meniški plakatai, skelbiantys "Gintaro" koncertus Lietuvoj. Senamiestis klaidinantis, čia turistui mažai vilties nepaklysti. Sugrąžinti ir lietuviški gatvių pavadiniami. Tad, kur anksčiau buvo Gorkio gatvė, jos dabar neberasi . . .

Nors Mišios arkikatedroj laikomos 12 v., jau 11 v.r. čia buvo didelė minia. Tokia žmonių spūstis, kad tik maža dalis ansambliečių susirandame vieni kitus. Pati katedra sausakimša. Jaunimas, žili senukai, šeimos į katedrą ateina pamaldžiai nusiteikę, lyg nepastebėdami juos supančios minios. Klausiame vietinių, ar šiandien vyksta kokia ypatinga šventė, kad susirinko tiek daug žmonių. Nors šiandien šventinami keturi nauji kunigai, sako, nuo katedros sugrąžinimo tikintiesiems, ji kas sekmadienį taip perpildyta. Aikštėje net įrengti garsiakalbiai, kad į vidų nepatekę galėtų išklausyti Mišias.

Nuo katedros paeinam trumpą galiuką į "Lokio" restoraną. Šiam gražiai įrengtam senamiesčio rūsiui, reikia prisipažinti, mūsų "Lokys" Toronte neprilygsta. Visvien jaučiamės čia labai savi.

Pasirodo, ir "Gintare", ir VU ansamblyje nemažai vyrukų, kurie neapsiriboja vien kultūrine veikla – pretenduoja į sportininkus. Todėl po pietų universiteto patalpose vyko rimtos krepšinio rungtynės. "Gintaras" prieš VU ansamblį. Nors gintariečiai įveikia šeimininkus, vilniečiai draugiškai prisiekia rudenį atvykę į Torontą atsikeršyti . . .

Nuostabus festivalis

Po pietų senamiestyje vyksta festivalis "Skamba, skamba kankliai". Iš tikrųjų, skamba, skamba visas Vilnius, visa Lietuva. Kiekvienam kiemelyje, kiekvienoj aikštelėj žmonės šoka, dainuoja ir groja. Iš visos Lietuvos suvažiavę etnografiniai ansambliai linksmina žiūrovus. Ryšys tarp ansamblių ir žiūrovų toks šiltas, natūralus, kad ir saulė neiškenčia nepasirodžiusi. Gatvės nusagstytos spalvingom vėliavom ir apstatytos menininkų prekystaliais. Galima pirkti įvairiausius lietuviškus rankdarbius.

Vakarop senamiestis tuštėja. Paskui ansamblius visi juda link Kalnų parko, kur įvyks vakaronė. Ten susirenka (spėju) maždaug 10.000 žmonių, visi nusiteikę ilgai dainuoti ir šokti. Vakarui sumaniai vadovauja keturios talentingos lietuvaitės. Žemaitiškai, aukštaitiškai, suvalkietiškai, ir dzūkiškai išjudina minią. Moko senų liaudies dainų, kviečia ansamblius atskirai pasirodyti. Visi noriai jungiasi į lengvai išmokstamus liaudiškus šokius, ir iki vėlyvo vakaro Kalnų parkas mirga.

Sugrįžę į bendrabutį, tokios nuostabios šventiškos nuotaikos pagauti, ant balkono rengiame festivalį – "Skamba, skamba Saulėtekio 12-tas".

(Bus daugiau)

Čia perspausdiname keletą skilčių iš nr. 28 laidos, kur jos buvo sukeistos. Atsiprašome. **RED.**

Festivalyje "Skamba, skamba kankliai" jaunutės lietuvaitės
Nuotr. O. Burzdžiaus

Muzikantai Vilniaus festivalyje "Skamba, skamba kankliai"

MEDELIS CONSULTING
1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

Po sėkmingai pavykusios "Gintaro" kelionės į Lietuvą pranešame, kad išrūpinam kvietimus ir suplanuojam išvykas pasirodymams į Lietuvą atskiriems menininkams ar ansamblinėms grupėms.

***Sudarom sąlygas** privačiai apsilankyti Lietuvoje.*
***Nuperkam automobilius** ir kitas dovanas valiutinėje parduotuvėje.*
***Sutvarkom dokumentus** iškvietimui giminių iš Lietuvos.*
Kreipkitės į **Stefą** arba **Algį Medelius**, vakarais tel. **(416) 434-1847**

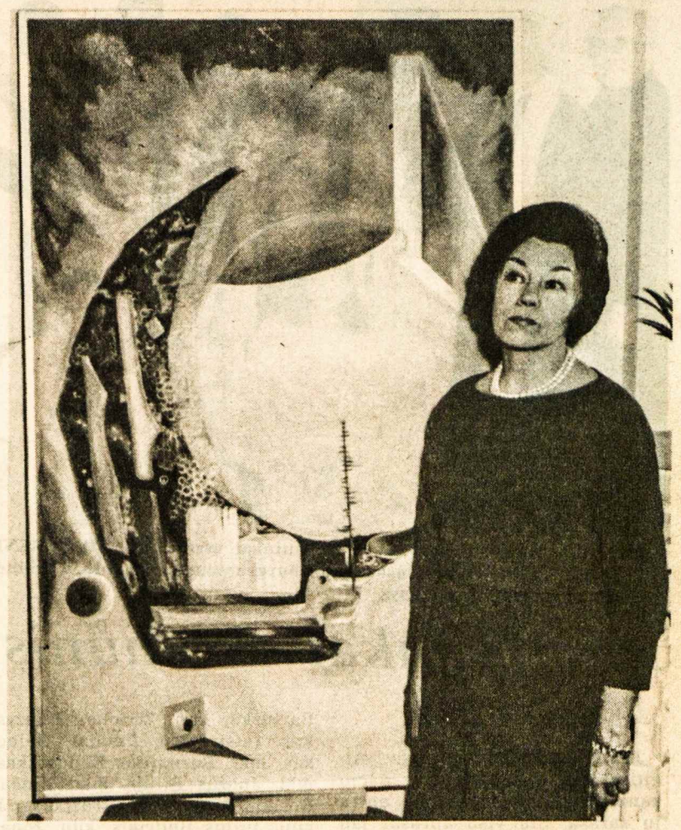

Velionė dail. HALINA-JONĖ ŽMUIDZINIENĖ prie savo kūrinio

Halinos-Jonės Žmuidzinienės netekus

ANGELIKA SUNGAILIENĖ

Šių metų gegužės mėnesio pabaigoje Kanados lietuviai neteko šviesios moters, iškilios asmenybės ir žinomos dailininkės, o Lietuvos generalinis konsulas dr. Jonas Žmuidzinas — mylimos ir atsidavusios žmonos. Į paskutinę poilsio vietą velionė buvo palydėta savo vyro, sūnaus, penkių vaikaičių, giminių ir didelio būrio Toronto bei plačios apylinkės lietuvių. Palaidota gegužės 31 d. Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje.

Charakterio bruožai

Velionę pažinojo visi, jeigu ne asmeniškai, tai iš matymo ar fotografijų. Neatskiriama savo vyro draugė ir nuolatinė palydovė, ji 27 metus aktyviai reiškėsi Toronto diplomatų socialiniame gyvenime bei veikime, dalyvavo visose lietuvių šventėse ir renginiuose. Nuosaikaus, išlaikyto elgesio, ramios šypsenos ir visiems vienodai maloni, kiekvienam sutiktam rado šiltą pasveikinimą ar paklausimą. Pasižymėjo geru skoniu, santūria elegancija tiek apsirengime, tiek savo namų aplinkoje, ir buvo puošmena visur, kur dalyvavo.

Eilę metų judėdama diplomatiniuose sluoksniuose, persiėmė šios profesijos taisyklėmis ir reikalavimais. Buvo atsargi savo kalboje, laikėsi formalaus oficialumo ir niekad šios ribos neperžengė. Vidaus išgyvenimais su kitais nesidalino. Galėjo susidaryti įspūdis, kad velionė savo charakteriu ir temperamentu buvo šalta ir užsidariusi. Tačiau privačiame gyvenime ji buvo žymiai intymesnė. Švelni, motiniška, ji neslėpė meilės savo šeimai, džiaugėsi ir didžiavosi vaikaičiais. Net ir stebėtojas iš šalies galėjo nujausti tarp vyro ir žmonos šiltą, glaudų ryšį ir nuoširdų susirūpinimą vienas antro gerove ir sveikata.

Biografinės žinios

Halina Jonė Naruševičiūtė-Žmuidzinienė gimė Liepojoje 1909 m. Baigusi meno mokyklą Kaune, tobulinosi A. Varno tapybos ir A. Galdiko grafikos studijose, priklausė dailininkų sąjungai. Savo kūriniais reikštis viešumoje pradėjo jau nuo 1930 m. Kartas nuo karto ruošė savo individualias parodas arba dalyvavo jungtinėse su kitais dailininkais. Išeivijoje, Greveno lietuvių gimnazijoje, Vokietijoje, dėstė piešimą, iliustravo vaikų laikraštėlį "Saulutę" ir P. Imsrio knygelę "Vilkas meškeriotojas".

1950 m. Anglijoje, Harrow mieste, baigė tekstilės studiją. 1951 m. atvykusi į Kanadą, apsigyveno Montrealyje, o nuo 1962 m., dr. Jonui Žmuidzinui perėmus Lietuvos generalinio konsulo pareigas, gyveno Toronte. Visą gyvenimą darbšti ir kūrybinga, paliko eilę meno darbų: grafikos iliustracijų, lietuviškų kryžių projektų, portretų ir paveikslų.

Naujų, išsamesnių biografinių žinių apie H. Žmuidzinienę beveik neturime; paprastai vis kartojamos tos pačios kelios eilutės iš "Lietuvių enciklopedijos". Biografo uždavinys ateityje būtų iškelti reikšmingesnius ir įdomesnius jos gyvenimo faktus ir aspektus, kurie giliau nušviestų jos asmenį ir kūrybą, kol dar laikas nepaskandino visko užmaršties rūkuose ir tebėra prieinami šaltiniai.

Velionės kūryba

Šiuo metu vienintelis kelias į Halinos Žmuidzinienės asmenį ir jos vidaus pasaulį yra per jos meną. Organizuota, preciziška ir santūri gyvenime, savo paveiksluose, tapytuose daugiausia akvareline technika, atvėrė turtingą vaizduotės ir fantazijos pasaulį, imdama siužetus iš gamtos. Šie biomorfiniai pavidalai, perleisti per jos kūrybinę prizmę, tampa ryškiai stilizuoti, charakteringi jai vienai.

Lietuvių liaudies mitologinės būtybės: laumės, miškiniai, kaukai, vandeniai, aitvarai atgyja kokiu tai savitu gyvenimu. Tai vis geros būtybės, nepavojingos, negrasinančios nei savo forma, nei nuotaika, užintriguoja žiūrovą kaleidoskopišku spalvų margumu. Dailininkės legendų karalija pilna linksmų gyventojų, truputį panašių į išdykusius vaikus. Darbai pasižymi linijiniu judesiu, kubistinio charakterio geometriškais raštais ir išbaigtom detalėm, išdėstytom matematiška precizija.

Apstu moterų figūrų: jos visos grakščių linijų, elegantiškų, patysusių formų, nustebusiom didelėm akim, ar tai būtų mitologijos deivės, laumės, portretai, madonos su kūdikiais ar lietuviškos šieno grėbėjos. Kasdieniniai objektai — paukščiai, žuvys, arkliai, laivai, gėlės, medžiai — apgaubti siurrealistine nuotaika, įgauna mistinį charakterį.

Pagrindinai moderni moteris, ji domėjosi naujais technikos išradimais. Ypatingai jos žingeidžią vaizduotę paveikė žmogaus veržimasis į erdves. Kai šešiasdešimtosios dekados pabaigoje žmogus pasiekė mėnulį, ji sukūrė eilę darbų, vaizduojančių dangaus kūnus ir erdvių laivus. Šie paveikslai su stipria erdvės ir tolio nuotaika pagauna žiūrovą lyg savotiškas sapnas.

Dailininkė niekad nesustojo praeityje ar vienoje fazėje. Kol tik sveikata ir akys tarnavo, veržėsi tolyn, ieškojo naujų kelių, rišo praeitį su dabartimi tiek savo tematikoje, tiek stiliuje ir technikoje.

Visa jos kūryba teikia žiūrovui estetinį pasitenkinimą. Davusi kuo plačiausią laisvę savo turtingai fantazijai, dailininkė viską suveda į grakščią, bet griežtą formą, harmoningą, logišką išdėstymą. Linksmos, švelnios spalvos liudija giedrią vidinę nuotaiką, jausmo šilumą, tarsi ji išgyventų nuolatinį pavasarį, pastovią taiką su savimi ir su pasauliu. Bet nežiūrint visų laisvių, žiūrovas yra laikomas tam tikroje distancijoje ir tegali naudoti tiktai formalistinį priėjimą gėrėtis jos menu. Jis turi imti kūrinį tokį, koks yra, be jokių kontekstinių rėmų ar priemaišų. Jame negalima įskaityti nieko "tarp eilučių", nes dailininkė pasakė viską, ką ji ta tema norėjo pasakyti.

Įamžinti palikimą

Velionė giliai pergyveno savo tėvynės likimą ir dėl jo kentėjo, tačiau, gyvendama už jos ribų, dvasiniai nepalūžo ir nenuskurdo. Giliai įsisąmoninusi lietuvių tautos praeitį, senolių pasaulėžiūrą, mitologiją, ir visa tai taip turtingai išreiškusi savo mene, ji paliko ateinančioms kartoms mūsų tautos dvasinį-kultūrinį lobį vaizdžioje ir spalvingoje formoje.

Su Halinos Žmuidzinienės mirtimi Kanados lietuviai neteko dalies savo istorijos. Gerai paruošta, išsami jos darbų monografija būtų natūralus žingsnis įamžinti šios giedrios sielos dailininkės palikimą lietuvių tautos ir meno istorijoje.

• **Didžiuosius žmones lydi kančia, kaip kalnus audra. Bet ant jų keterų lūžta audros ir tampa lygumų apsauga** **(Jean Paul)**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

HALLING ELECTRICAL
(Estonian)
Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.
- elektros išvedžiojimas
- elektros vielų atnaujinimas
- elektrinis šildymas
- vėdinimo įrengimas
- geras darbo atlikimas

Tel. 762-9190 **LIC E 1044**

ENCHANTÉ Inc.
2938 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1Y8
Tel. 769-0631 **Fax 769-0586**
Daugiarūšė sistema 110-220 voltų
50—60 Hz
Tinka Lietuvai ir kitiems Europos kraštams
*Video *Namų apyvokos reikmenys (šaldytuvai ir kt.)
*Televizijos *Stereo
Įpakavimo patarnavimas į visus pasaulio kraštus

Vasario 16 gimnazijos moksleiviai ateitininkai vysk. ANTANO DEKSNIO 20 metų vyskupystės minėjimo priėmime. Kairėje kun. A. Svarinskas, Augsburgo vyskupas Stimplė; iš dešinės prel. A. Bunga, kun. E. Putrimas, Otto von Habsburg, vysk. A. Deksnys

Ateitininkai - komunistų kankiniai

Antras sąrašas

Jau baigiama ruošti knyga: "Ateitininkai — komunistų ir nacių kankiniai". Čia skelbiame antrą jų sąrašą. Šių visų aprašai jau paruošti. Jeigu kas turėtų jų nuotraukų ar kokių iki šiol spaudoje nepasirodžiusių ypatingesnių apie juos žinių, malonėkite atsiųsti adresu: L. Kerulis, 5828 S. Campbell Ave., Chicago, IL 60629, USA. Taipgi jam malonėkite pranešti, jei buvo koks ateitininkas komunistų kankinys, kuris dar neįtrauktas į skelbiamus sąrašus. Knygą ruošia L. Kerulis, P. Narutis ir prel. J. Prunskis. Žinias apie ateitininkus nacių kankinius siųsti adresu: P. Narutis, 4120 W 93 Place, Oak Lawn, IL 60453.

Šie ateitininkai komunistų kankiniai įtraukti į ruošiamą knygą:

Mkt. Jonas Abromaitis, kun. Pranas Adomaitis, kpt. Antanas Audronis-Krasnickas, kun. Antanas Augustis, ats. jaun. ltn. Juozas Aukštikalnis.

Mjr. Juozas Bačkis, kun. Juozas Bagdonas, kun. Petras Bagdonas, mkt. Simforijonas Baguckas, kpt. Stasys Balčiūnas, mkt. Stefanija Baldauskaitė, kun. Vaclovas Balsys, partiz. Jonas Baltrėnas, tarnaut. Antanas Bandza, mkt. Antanas Bandzaitis, stud. Andrius Banionis, kun. Simonas Barčaitis, vienuolė, dantų gyd., agr. Anastazija Barisaitė, tarnaut. Benjaminas Baronas, tarnaut. Liudvikas Bartuška, kun. Zenonas Baužys, kpt. teisininkas Povilas Beleckas, mkt. Bernardas Bendinskas, mkt. Juozas Bilius, mkt. Vincas Bosikis, kun. Jonas Bružikas, SJ, kun. Julius Budrikis, kun. Jonas Būga, kun. Jonas Buliauskas, ltn. Vladas Bulovas, kun. Mykolas Buožius, kun. Jonas Burneika, kun. Vladas Butvila.

Kun. Juozas Čekavičius, kun. Juozas Čepėnas, mkt. Viktoras Česnavičius.

Kun. Juozas Dagilis, teisin. Jurgis Dagilis, plk. ltn. teisin. Antanas Dailidė, kun. Jonas Damijonaitis, kun. Juozas Danielius, kun. Jonas Daugėla, mkt. Jonas Daukantas, plk. ltn. Petras Daukšys, kun. Vaclovas Degutis, kun. Antanas Augustinas Dirvelė, kun. Albinas Drazdys, ūkin. Leonas Dukauskas, plk. Kostas Dulksnys, kun. Gerardas Dunda, literatas Stasys Džiugas.

Mkt. Bronė Eidrigonienė-Kleivaitė.

Kun. Jonas Fabijanskas.

Kun. Bronius Gaižutis, mkt. Antanas Galinis, mkt. Petras Galvanauskas, inž. Vytautas Galvydis, ltn. Antanas Garkauskas, kun. Juozas Garška, ltn. Vincas Gavėnas, stud. Jonas Gecevičius, ltn. Feliksas Gelumbauskas, mkt. Ona Urbonaitė-Girčienė, tarnaut. Antanas Grigaitis, ltn. Kazys Grigaliūnas, agr. Antanas Gudjurgis, žurn. Juozas Gudjurgis, kun. Pranas Gustaitis, kun. Juozas Gustas, kpt. Pranas Gužaitis.

Poetas Vytautas Mačernis, kun. Jonas Marčiulionis, kun. Aleksandras Markaitis, kun. Stasys Lucijus Martušis, kun. Aleksandras Masaitis, Alfonsas Matikevičius, kun. Juozas Matulevičius-Matulis, kun. Jonas Matulis, kun. Antanas Mažeika, mkt. Juozas Mičiulis, kun. Stasys Mikelkevičius, mkt. Marcelė Paltanavičiūtė-Miknevičienė, kun. Kazys Miliauskas.

Žurn. Aleksandras Narkevičius, kun. Jonas Našlėnas, kun. Zigmas Neciunskas, gimn. mkt. Antanas Nemickas.

Kun. Juozas Olšauskas.

Partiz. Vytautas Pakštas, Petras Paliulis, ekon. Eduardas Pašakinskas, kun. Povilas Paškevičius, kun. Bronius Paukštys, kun. Jonas Paukštys, kpt. Vytautas Pečiūra, kun. Konstantinas Petrikas, ministras Vytautas Petrulis, kun. Kazimieras-Pivariūnas, mkt. Aleksandras Pocius, ltn. Bronius Ponelis, kpt. Kazys Povilaitis, vysk. Liudas Povilonis, prel. Leopoldas Pratkelis, mkt. Jonas Pronckūnas, kun. Antanas Puodžiūnas, kun. Izidorius Puriuškis, kun. Liudvikas Puzonas.

Tarnaut. Aleksandras Ignatavičius, kpt. teisininkas Povilas Beleckas, mkt. Bernardas Bendinskas, mkt. Juozas Bilius, mkt. Vincas Bosikis, kun. Jonas Bružikas, SJ, kun. Julius Budrikis, kun. Jonas Būga, kun. Jonas Buliauskas, ltn. Vladas Bulovas, kun. Mykolas Buožius, kun. Jonas Burneika, kun. Vladas Butvila.

Mokin. Kazys Jakimavičius, mokin. Vytautas Jakimavičius, kun. Povilas Jančauskas, kun. Liongin as Jankauskas-Jankus, mkt. Jonas Janulevičius, kun. Petras Jasas, kun. Jonas Jatulis, mkt. Kazys Jazbutis, poetas Gediminas Jokimaitis (Jakimavičius), kun. Jonas Jonys, generolas Jonas Juodišius, kun. Kazimieras Juršėnas, inž. Juozas Juška.

Mkt. Juozas Kačiulis, mjr. Bronius Karevičius, kun. Juozas Katinas, kun. Jonas Kaušyla, kun. Antanas Kiela, mokinė Elena Kisieliūtė, dr. prof. Antanas Klimas, kun. Leonas Klimas, kpt. Jonas Klivečka, tarnaut. Kostas Korsakas, kun. Juozas Kostrickas, kun. Antanas Krenčius, kun. Stasys Krištanaitis, kun. Kazimieras Krušnauskas, kun. Jonas Kružikas, ekonomistas Antanas Kubilius, Stasė Naujokaitė-Kulikauskienė, Vedislava Kurmauskaitė-Kundrotienė, mkt. Jonas Kuras, kun. Petras Kuzmickas.

Vysk. Juozapas Labukas-Matulaitis, gener. Kazys Ladiga, prel. Juozas Laukaitis, agr. Albertas Lekas, jaun. ltn. Kostas Lekšas, mkt. Ona Šeštokaitė-Leveckienė, žurn. Juozas Levickas, kun. Boleslovas Ligeika, muzikas Apolinaras Likerauskas, kun. Petras Liutkus, kun. Jonas Lukošius, mkt. Antanas Lukša.

Kun. Juozas Rakickas, vysk. Pranciškus Ramanauskas, kun. Vaclovas Gerasimavičius-Rašimas, kun. Juozas Razmantas, kun. dr. Stasys Rimkevičius, mokin. Jonas Rimkus, kun. Vincentas Rudzinskas, kun. Steponas Rudžionis, kun. Jonas Rusinas.

Tarnaut. Zenonas Sabaliauskas-Sabaliūnas, ltn. Juozas Sadzevičius, kun. Benediktas Sakavičius, kun. Vincas Senkus, kun. Edvardas Simaška, kun. Kazimieras Sirūnas, mkt. Antanas Stadalninkas, mkt. Juozas Stankevičius, kun. Juozas Stankūnas, kun. Jonas Stanulis, kun. Juozas Stasiulis, kun. Adolfas Staševičius, kun. Jonas Staškevičius, kun. Vaclovas Stirbys, literatas Antanas Strabulis.

Kun. Antanas Vytautas Šamšonas, kun. Alfonsas Šatas, kun. Ignas Šaučiūnas, tarnaut. Česlovas Šičkus, kun. Valentinas Šikšnys, stud. Ignas Šilgalis, mkt. Juozas Šilingis, inž. Stasys Šimkūnas, kun. Jurgis Šimonėlis, plk., teisin. Jonas Šlepetys, kun. Pranas Šliumpa, mkt. Vincas Špakauskas, mkt. Paulina Gudaitė-Štaupienė, muzikas Česlovas Šukaitis, tarnaut. Bronė Kutaitė-Šukaitienė, kun. Nikodemas Švogžlys.

Gimn. dir. Antanas Tamulionis, kun. Steponas Telksnys, kun. dr. Kazys Trukanas, mkt. Pranas Tumasonis, kun. Jonas Tutinas.

Plk. ltn., teisin. Antanas Urbelis, kun. Justinas Urbonavičius.

Kun. Edvardas Vaišnoras, Ignas Vaitekūnas, techn. Vladas Vaitekūnas, kun. Juozas Vaitelis, Bronė Mažeikaitė-Vaitulevičienė, kun. Petras Valatka, teisin. Antanas Valavičius, kun. Vincas Valevičius-Valys, kun. Benediktas Vanagas, mkt. Antanas Varanauskas, ltn. Kazys Varkalys, prel. Kazimieras Vasiliauskas, tarnaut. Aleksandras Vaškys, kun. Vincas Vėlavičius, mkt. Adomas Verbickas, mkt. Povilas Vičiulis, mkt. Juozas Vidūnas, stud. Adolfas Vileišis, mkt. Stasė Jankauskaitė-Vilimavičienė, kun. Titas Vinkšnelis, red. Jonas Virbickas, prof. Balys Vitkus, mkt. Juozas Vosylius.

Kun. Vaitiekus Želnia, kun. Juozas Želvys, mkt. Juozas Žemaitis, mkt. Ona Paukštytė-Žemaitienė, agr. Mečys Žemaitis, inž. Stasys Juozas Žemaitis, plk. Stepas Žukaitis, ltn. Antanas Žukas, kun. Antanas Žvinklys.

Nežinoma, ar žemiau išvardyti kunigai komunistų kankiniai – priklausė ateitininkų sąjungai:

Antanas Akevičius, g. 1919 m., įšv. 1943 m. Buvo kalintas.

Prosperas Bubnys, g. 1918 m., įšv. 1944 m. Buvo teistas ir kalintas.

Klemensas Gutauskas, g. 1915 m., įšv. 1941 m. Buvo suimtas.

Leonas Mažeika. g. 1918 m., įšv. 1944 m. Plėšikų nužudytas 1981 m.

Kazimieras Mikelinskas, g. 1889 m., įšv. 1914 m. Buvo kalintas ir ištremtas.

Jonas Morkūnas, g. 1918 m., įšv. 1945 m. Buvo kalintas.

Alfonsas Svarinskas, g. 1925 m., įšv. 1954 m. Buvo ištremtas.

Sigitas Tamkevičius, g. 1938 m., įšv. 1962 m. Buvo ištremtas. Apie juos žinantieji prašomi pranešti L. Keruliui.

Knygą išleis prel. V. Balčiūno vadovaujama "Krikščionis gyvenime" leidykla. **L.K., J.Pr.**

Vysk. Pauliui Baltakiui, OFM, lankantis Šv. Kazimiero parapijoje Delhi, Ont., Rita Pargauskaitė ir Justinas Stonkus priėmime įteikia dovaną – M. Stankaitienės austą stulą

The Marlatt
The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.
615 Main Street East (East of Sanford)
laidotuvių namai ir koplyčia
Telefonas: 528-6303
HAMILTON, Ontario

Juodąjį žemyną aplankius

Kelionė per Afrikos safari parkus Kenijoje, Zimbabvėje, Botswanoje

STASYS DALIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Leidžiamės žemyn

Vėjelio siūbuojami slenkam per savanos plotus, dar pamatydami stručius, laukines kiaules ir įvairių rūšių antelopes. Saulė jau aukštai pakilusi, pradeda kaitinti lopšelyje esančius, bet 20 mylių kelionė irgi baigiasi. Balionas, sustojus kaitinti orą, pamažu pradeda leistis žemyn. Pilotas liepia visiems sutūpti lopšelyje stipriai kojomis įsispyrus į šonus, nes, pasiekus žemę, lopšelis kelis kartus stukteli į žemę ir vėl pašoksta aukštyn, nes balionas dar velka jį žeme, kol visai subliūkšta ir galutinai sustoja.

Padarę keletą nuotraukų, susėdame į laukiantį autobusiuką, kuris mus skriejant oru lydėjo per savaną žeme, ir važiuojam į laukuose paruoštus pusryčius. Randame jau kitų dviejų balionų keleivius anksčiau atvykusius. Pokši atkemšami šampano buteliai, nes aplaistoma pavykusi balionu kelionė. Nors rytmetyje ir ne laikas pradėti gėrinėti, bet šampano nieks neatsisako, o mūsų baliono pilotas vaikščiodamas aplinkui vis papildo tuščius stiklus. Nuotaika visų po tokių pusryčių pakyla kaip ant mielių. Susėdę ant patiesto ant žolės brezento, pasiėmę lėkštes su maistu ir gėrimu dar ilgai sėdime dalindamiesi skridimo įspūdžiais.

Per savanos laukus

Po pasivažinėjimo balionu grįžtame atgal savanos laukais, sustodami pažiūrėti gyvulių. Pirmiausia pasiekiam iš viršaus matytą "gnu" kaimenę, kurių didžiuliai būriai buvo pasisklaidę po savanos pievas. Vieni ėdinėjo žolę, kiti gulėjo, treti pasimuistydami ir keistai šokinėdami gainiojo viens kitą. Sunku įsivaizduoti, kad gali būti tokia didžiulė gyvulių masė. Visiems užtenka vietos ir maisto tų savanų pievų plotose. O jeigu kokį liūtas ir pagauna, tai nepadaro jokio ženklo tose nesuskaičiuojamose kaimenėse.

Laukuose karts nuo karto pravažiuojant matosi kyšą ragai ar saulės nudeginti balti griaučiai. Tai liekanos tų, kurie nesuspėjo ištrūkti iš liūtų ar panterų nagų. Prie vienų griaučių — būrys didelių paukščių, kurie kapoja ir nuvalo kaulus nuo mėsos likučių. Girdėti baisus triukšmas ir šnypštimas, nes tie didžiuliai maitėdos tarp savęs pešasi ir kovoja, kad užimtų geresnę vietą prie paliktų griaučių. Per tą paukščių masę net nesimato, ką jie taip atkakliai apsupę kapoja. Philip mus priveža visai prie tų paukščių krūvos, o jie net nebando trauktis nuo savo grobio.

Toliau važiuodami per savanos laukus vienoje pakrūmėje pamatėme gal kokių dešimt autobusiukų apsupę tuos krūmus ir dar vis kiti skubėjo prie jų. Mūsų vadovas Philip tą pamatęs tuoj išsuko iš keliuko ir tiesiai per lauko žolę privažiavo prie tų krūmų. O gi čia pats žvėrių karalius — liūtas ilsėjosi. Ir ne vienas, bet visa grupė snaudė krūmų pavėsyje. Viename tankiame krūme spietėsi vien patelės su jaunikliais, o visai netoli, jau kitame krūme, gulėjo keletas gauruotų patinų liūtų. Mat patinai su patelėm nesimaišo, tik kai sumedžioja kokį gyvulį, tai visi kartu grobiu dalinasi, o šiaip poilsiauja atskirai.

Privažiavom visai arti prie gulinčių liūtų, teskyrė kelios pėdos nuo jų. Foto aparatai tik čirksi iš visų pusių. Liūtės, nepakęsdamos tiek daug aplinkui sustojusių autobusiukų ir žmonių triukšmo, pradėjo lįsti gilyn į krūmus. Kai visi liūtai pasislėpė krūmuose, autovežimiai vienas po kito pradėjo judėti tolyn.

Žiūrint į liūtus dinktelėjo mintis: turistams įdomu iš taip arti stebėti, bet tiems žvėrims, apsuptiems iš visų pusių žmonių, nėra nei poilsio, nei ramybės. Vėliau teko Nairobio laikraštyje skaityti, esą turistų būriai po safari parkus drumsčia žvėrių ramybę, ypač turtingi turistai, kurie paperka vadovus, kad privežtų visai prie gyvulių poilsio vietų, nors normaliai negalima išsukti iš keliukų į laukus. Kadangi niekas, atrodo, netikrina, tai vadovai labai dažnai veža per laukus tiesiai prie gulinčių gyvulių.

— Philip, iš kur tu žinai, kad tuose krūmuose maitinasi dramblių būrys? — klausiam savo vadovą, kai jis vėl išsukęs iš keliuko priveža prie tankių krūmų išsekusio upelio slėnyje.

— Aš nežinau, bet jaučiu, kad čia kas nors yra . . ., — atsako jis.

Milžinų būrys

Sustojus matome, kad būrys dramblių, didelių ir mažų, o vienas visai mažiukas, gal tik kelių mėnesių, pasiskirstę po krūmus laužo žalias šakas ir kemšasi sau į gerkles. Dauguma jų — giliai krūmuose, tik nugaros matosi. Vienas jų su ilgomis iltimis stovi iš pievos pusės atviroje vietoje. Philip primanevruoja autobusiuką gal kokių 20 pėdų atstu prie to dramblio. Net neramu pasidaro taip priartėjus prie to milžino, nes dramblys muisto ausimis, pakelia straublį ir patrimituoja, pažengia žingsnį ar du artyn.

— Ar nepavojinga taip arti prie dramblio nosies privažiuoti, Philip? — jau neramūs klausiame, žiūrėdami į trepsintį dramblį.

— O, kartais pasitaiko, kad drambliai užpuola autobusiuką ir apverčia, bet mes maždaug nujaučiam iš jų elgesio ar nepavojingas.

Dramblys aiškiai matosi, kad nepatenkintas vis trimituoja ir bando pribėgti arčiau autobusiuko, pabėgėjęs vėl pasitraukia atgal. Dar pastovėjęs ir, matydamas nejudančią mašiną, apsisuka, perbrenda upelį ir nueina prie kitų tolstančių dramblių. Kad ir sėdi autobusiuke, vis tiek nėra malonus jausmas būti taip arti kelias tonas sveriančio milžino. O ką gali žinoti, kada jis sugalvos ir pajudės — autobusiukas nesuspės per laukų žolę ir kimsynus išbėgti.

Katė ir paukštelis

Bevažiuodami, prie keliuko tankioje žolėje, išnyra aukštyn šokinėjantis nedidelis žvėriukas. Sustojus autobusiukui matyti, kad tai laukinė katė, panašaus dydžio kaip mūsų katės, taškuota kaip leopardas, swahili kalboje vadinama "mondo". Stebime jos šokinėjimą per aukštas žoles, o virš jos galvos maži paukšteliai, plasnodami ir čirškėdami bando nubaidyti, bet katė jau turi pagriebusi paukštuką nasruose. Ir visiškai kaip naminės katės — pasigavusi paukščiuką tuoj nedrasko, bet atsigula ir žaidžia nepaleisdama. Kai tik paukštukas per žoles nutolsta, katė pašoksta ir pagavusi vėl žaidžia. Paukštukas, kad ir gyvas, bet jaunas, dar neskraido, tik bando pabėgti ir nepajėgia ištrūkti. O virš galvos skraido kiti paukšteliai gailiai čirškėdami, nes jų mažiukas buvo pagrobtas. Katė, kiek pažaidusi su paukšteliu, perkanda kaklelį ir pradeda draskyti. Taip prieš mūsų akis vyksta Afrikos gyvių kova už būvį.

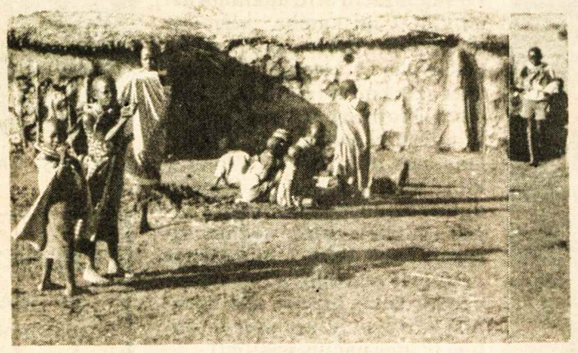

Masai kaimelis

Po pietų nebevažiuojam į parką gyvulių žiūrėti, bet lankom netoliese esantį Masai kaimelį. Paprastai Masai neleidžia nieko fotografuoti ar lankyti, bet susitarus su kaimo vyresniuoju už mokestį įsileidžia į kaimelio vidų.

Mano bendrakeleivis nusprendžia pailsėti ir pasilieka kambaryje, tad vykstame tik penkiese. Philip, mūsų vadovas, dar pamoko kaip swahili kalboje pasakyti sveikinimą "hello" — "jambo".

Netrukus atsiduriame savanos pakraštyje prie purvo mišinio trobelių keturkampio, aptverto pagaliais ir žagarais, kur nakties metu suleidžiami gyvuliai. Prie vartų pasitinka to kaimelio bedantis vyresnysis, kuris iš visų mūsų surenka mokestį po 20 amerikietiškų dolerių. Atrodo kaina brangoka, bet kito kelio nėra — be mokesčio neįleidžia. Vyresnysis per vertėją sako, kad viduje galime eiti kur tik norime, galima viską apžiūrinėti, fotografuoti, niekas negali atsisakyti, kad nenori. Jeigu kas nesutiktų būti fotografuojamas, pasakyti jam, o jis tuojau pareikalaus paklusti jo įsakymui.

Dūminėje pirkioje

Įėjus pro šakų vartus į kaimelio keturkampį kiemą, matyti, kad jis dulkinas, išmindžiotas gyvulių, pilnas mėšlo krūvelių. Aplinkui vaikščioja šunys, kurie nekreipia dėmesio į svetimus žmones. Trobelės neaukštos, sudrėbtos iš purvo ir šiaudų mišinio, be langų, sienoje paliktos skylės išeiti dūmams, nes valgis verdamas viduje. Įsiveda į vieną tokį "pastatą": tamsu viduje, vos gali apgraibomis sekti paskui. Trobelė suskirstyta skyriais: vienas kampas atitvertas kaip koks gardas vaikui, kitame kampe ant žemės padėtų pagalių guolis vyrui, atskirai žmonai, trečias kampas paskirtas židiniui, kur ant poros akmenų uždėtas puodas, smilksta ugnis — tai virtuvė. Dūmai iš vidaus nenoriai eina pro skylę sienoje. Jei būtų stogo viršuje, gal mažiau viduje laikytųsi. Moteris tupi prie puodo ašarodama. Mes irgi greit pradedam ašaroti, nes dūmai graužia akis. Atskiras kampas trobelėje atitvertas kukurūzams ir kitam maistui. Labai skurdžiai ir primityviai viskas atrodo.

Moterys ir vyrai

Masai moterys — su daugybe papuošalų ant kaklo, rankų ir kojų. Spalvingi ryškūs drabužiai. Vyrai aukšto ūgio, lieso sudėjimo, nutukusių nė vieno nematyti, su ilgom spalvotom togom apsisiautę, ietimis pasiramstydami vaikščioja.

Apžiūrėję trobelių vidų, pradėjom moteris su vaikais fotografuoti. Kai kurios nenori būti fotografuojamos, sukasi į šalį arba dar prašo pinigų. Kai vyresnysis pamato, subara ir tuojau pastato, kad ramiai stovėtų. Atrodo, kaimo vyresniojo valia yra begalinė — niekas nesipriešino jo įsakymams.

Pabuvoję to vargano kaimelio aplinkoje, grįžom į viskuo aprūpintą viešbutį.

Pavojingiausi gyvuliai

Afrikos safari viešbutyje apsistojus, išvykos rengiamos tris kartus per dieną. Ankstyvas pirmas rytmetinis išvažiavimas — 6.30 v.r., kai galima pamatyti didžiausią po nakties poilsio gyvulių judėjimą ir medžioklę. Antras išvažiavimas — 10 v.r., trečias — 4 v.p.p. Kadangi prieš tai buvo keliauta balionu, tai ankstyvajame tos dienos išvažiavime nedalyvavom. Todėl paskutinę dieną šioje vietovėje išvažiavom anksti rytą pamatyti to viso žvėrių judėjimo.

Saulei vos patekėjus, sklaistėsi rūko kamuoliai palei žemę, bet išvažiavus į atvirus savanos laukus rūkas pranyko ir aiškiai matėsi visa apylinkė. Ganėsi daugybė antilopių, prie jų — zebrai ir netoliese buivolų būrys muistė galvas į pravažiuojančius autovežimius. Buivolai irgi laikosi atskiromis kaimenėmis — seni buliai vienoje grupėje, o karvės su mažiukais — kitoje. Buivolai iš visų Afrikos gyvulių yra pavojingiausi ir užpuolimo atveju ilgai persekioja, nepaleidžia aukos. Net pravažiuojančius autovežimius arti keliuko besiganantieji buliai bando pulti.

(Bus daugiau)

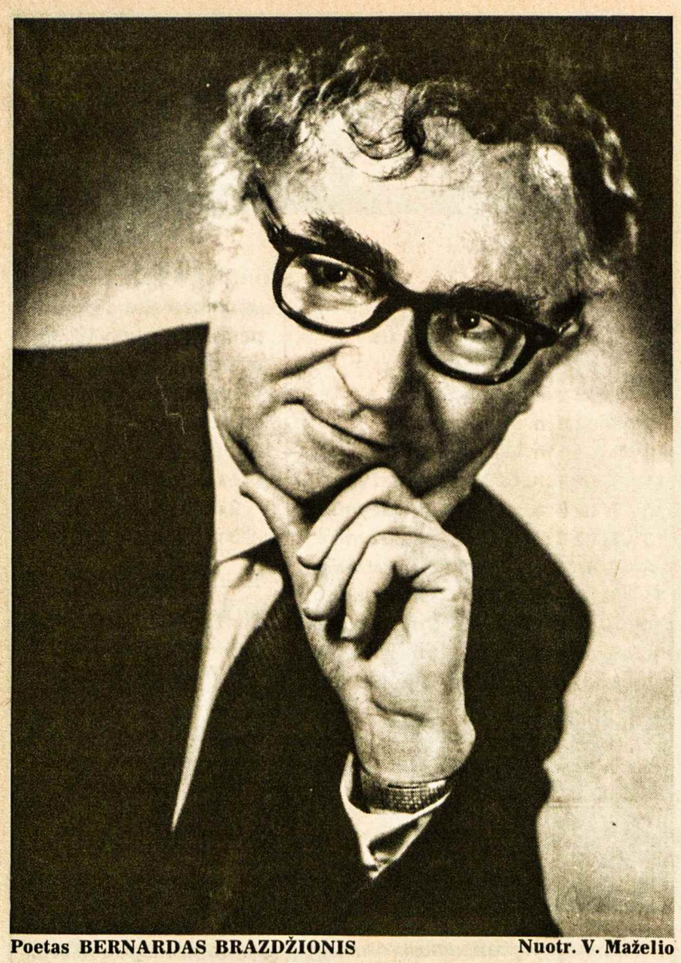

Poetas BERNARDAS BRAZDŽIONIS Nuotr. V. Maželio

"Po aukštaisiais skliautais"

Naujoji Bernardo Brazdžionio poezijos knyga. Apie ją negali pasakyti nieko daugiau nei pati meistriška jos poezija

EDITA NAZARAITĖ

Naująją Bernardo Brazdžionio poezijos knygą "Po aukštaisiais skliautais" su kukliais, bet skoningais P. Jurkaus piešiniais 1989 m. išleido "Lietuvių dienų" leidykla Los Angelėse. Knygos rankraštis apdovanotas 1986-jų metų JAV Lietuvių Bendruomenės literatūros premija.

Keista yra rašyti apie žinomo poeto kūrybą pačiame jos populiarumo zenite. Ne dėl to, kad jau daug apie B. Brazdžionio poeziją buvo rašyta, ne todėl, kad parašyta jau daug išmintingų žodžių, ne todėl, kad daug metų tėvynėje poetas buvo drabstomas purvais, o dabar triumfališkai buvo sugrąžintas, ne todėl, kad poeto kūrinius skaitydavome Lietuvoje pasislėpę, ir savo susižavėjimu baisu buvo su kuo kitu pasidalinti, nes nežinojai, kas yra kas... Rašyti baugu dabar, nes laisvė užverčia sunkią atsakomybės naštą. Baugu rašyti dar ir dėl to, kad negali pasakyti nieko daugiau, nei pati meistriška, prasminga, elegantiška B. Brazdžionio poezija. Tad belieka pakviesti kartu pasigėrėti poezijos varsom, susikaupti, pamąstyti drauge su poetu.

Knygos "Po aukštaisiais skliautais" įvade poetas cituoja Šekspyro eilėraštį. Ištrauka "Nes kaip kas dieną saulė danguje, / Taip mano meilė ir sena ir vėl nauja" (versta autoriaus, W. Shakespeare LXXVI). Tai visos knygos leitmotyvas, nusakantis, kad poetą tebekankina neišsprendžiamos, užtat ir amžinos žmogaus egzistencijos problemos.

Meilė Lietuvai, kaip žvakių liepsnelė Joninių naktį, šviečia beveik kiekvieno lietuvio poezijoje. Tik emigrantų eilėms kažkodėl taikomas žodis "nostalgija", lyg svetur Lietuvos mylėti nebegalima, o tik ilgėtis jos.

Lietuvos vardas skamba per visą B. Brazdžionio kūrybą, nueina per ją raudona kraujo gija ir naujojoje knygoje. "Po aukštaisiais skliautais" stabteli gražiausiais žodžiais: "Kad žaluma ir žiedauja apsipila žiema žvarbi / Ir eina eglės Lietuvos miškais, / tartum sidabro togom kunigaikščiai" ("Poezija, kuri esi", p. 12). Eilėraštyje "Rudens reminiscencijos" poetas, apmąstydamas kosmopolitines platybes, užsimena: "Skęsta žingsniuose tylos Mojavos dykuma gelsva, / Skęsta gęstančio saulėleidžio gaisuos iškeltos Jošua žvakidės tartum aukai, / O pro tylą ausyse, man rodos, kyla amžinoji Lietuva, — / Šoka kaktusai su laumėm, šoka palmės su žemppačiais ir kaukais."

Religijos įkvėptuose B. Brazdžionio eilėraščiuose nėra nei šešėlio fanatizmo, vien tikėjimo šviesa ir išmintis: "Aš jūsų Viešpats, amžinesnis už milijonų metų stratosferų saules, — / Kūrėjas Dovydo ir gundytojas Darvino, / atomą kuriantis, atomą skaldantis / Didysis / AŠ" ("Didysis AŠ", p. 52). Skausminga išmintis dvelkia ir iš žemiškųjų eilių, kurios nusako žmogaus būties prasmę: "Ar buvai man gera, ar buvai negera — nesiskųsiu: / Kai manęs nebebus, ir nebūdamas buvęs čia būsiu" ("Žmogus žemei", p. 32).

B. Brazdžionio ironiškos eilės — skaudžios it botago kirčiai — verčia suklusti atidžiau: "Krauju pasruvusios pavasario padangės, / Ir girios, mirusios, nuodėgulių juodų, / Ir žemę sups, kaip vieškeliai atgiję angys, / Ir sotūs laisve, mirsim jos badu" ("Perpetuum mobile", p. 158). Štai vėl liūdesio ir kartėlio kupinos eilutės: "Gailiai apraudam mes, gailiai apverkiam, / Kad pinga pinigas, kad brangsta kvepalai, / Ko reikia — derame, o ko nereikia — perkam / Ir ko neturim — duodame mielai" ("Dvi ironijos", p. 165).

B. Brazdžionio poezijos knygos "Po aukštaisiais skliautais" eilėraščių įkvėpėja Mūza skraidė ir kalifornietiškų palmių viršūnėmis, ne tik gimtinės beržuose suposi. Eilėraščiuose nemažai naujosios tėvynės spalvų, peizažų, įvaizdžių. "Ir mėnuo — neprinokęs mango — / Ten apie mirtį kam kuždės," ("Keturi įrašai rudens albuman", p. 98). Yra eilėraščių, skirtų Amerikos didmiesčiams, egzotiškai saulėtos Kalifornijos gamtai.

Naujame rinkinyje yra ir nevilties kupinų posmų, už kuriuos poetas "Amžino optimizmo" šalyje buvo užsitraukęs dekadento pravardę. Tačiau kaip tik brazdžioniškoji poetinė neviltis jo eiles pakylėja nuo primytyvios kasdienybės į blaivaus apmąstymo (tegul ir tragiškas), bet aukštumas: "Mes šaukėm: — Diena. Šaukėm: — Ūkanos sklaidos. / O skendom tamsoj, o klajojom akli. / Ir mūsų kelionė tebuvo tik aidas, / Tik aidas, tik aidas / Paklydęs kely" ("Keleiviai", p. 103).

Po šių poeto eilučių norisi užsimerkti ir "atsisukti veidu" ne tik į Lietuvą, bet pirmiausiai — į savo sielą...

Bernardas Brazdžionis, PO AUKŠTAISIAIS SKLIAUTAIS. Viršelio ir skyrių iliustracijos — Pauliaus Jurkaus. Išleido "Lietuvių dienos" (4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029, USA) 1989 m. Kaina — $12.00, kietais viršeliais — $20.00. Leidinys premijuotas JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos.

'SAMOGITIA'
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

Filmai apie rašytoją Gliaudą

Lietuvos filmininkai susidomėjo rašytojo Jurgio Gliaudos "Agonija" ir "Perlojos respublika"

ALGIRDAS GUSTAITIS

Lietuvoje keičiantis gyvenimo eigai, sujudo tenai esantieji lietuviai filmuotojai. 1989 m. gegužės mėn. pradžioje pasiekė žinia, kad kino režisierius Marijonas Giedrys norėtų paruošti istoriniu pagrindu Jurgio Gliaudos parašytą veikalą "Agonija", kurioje aprašytas Lietuvos išprievartavimas, įjungimas į Sovietų Rusiją, viską diriguojant iš Maskvos. Knyga pakartotinai išleista lietuviškai Anglijoje, JAV-ėse, o angliškai – JAV-ėse.

Tuo reikalu iš Vilniaus rež. Marijonas Giedrys paprašė laikinai Amerikoje viešinčią Audrą Poškaitytę-Sabaliauskienę pasikalbėti su rašytoju Jurgiu Gliauda, bandyti gauti jo sutikimą tokį filmą pagaminti.

Mielai sutikau tarpininkauti. Sutartu laiku nuvežiau Audrą pas Jurgį Gliaudą (ir Mariją Gliaudienę) į jų namus, esančius į pietinę pusę nuo Los Angeles, West Covina miestelyje. Išsikalbėjus, Jurgis Gliauda leido naudotis jo parašyta "Agonija", išgavęs pažadą, kad niekas nebus pakeista, kad bus išlaikyta derama pagarba knygoje išvardintiem asmenim.

Marijonas Giedrys gimė Kaune 1933 m. kovo 16 d. Pagamino įvairių filmų: "Gyvieji didvyriai", 1960 m., gavo prizą tarptautiniame Karlovy Varų kino filmų rodyme; "Dangus priklauso mums", 1964, apie moksleivių dainų šventę; "Lino daina" (scenarijus su Ona Poškaitiene), 1965, apie lietuvių audėjas; "Do-re-mi", 1966, apie M. K. Čiurlionio meno mokyklą; "Kas tu?", 1967, apie medikų kovą su vėžiu; "Kalnai, kalnai", 1968, apie lietuvius alpinistus Pamire. Reikšmingas filmas apie prūsų laisvės kovotoją Herkų Mantą, 1972, gavo valstybinę premiją. Paruošė ir eilę kitokių filmų.

Grįždami automobiliu atgal į Los Angeles, bandėme aptarti numatyto filmo paruošimo eigą. Netrukus apie tai telefonu pranešė režisieriui Giedriui į Vilnių. Tikėkime, sumanymui nebus trukdoma. Yra vilties, kad bus leista filmuoti Kremlių ir kitą įvykių aplinką. Jei nebūtų trukdymų, gal šiais, 1989 metais, filmas "Agonija" galėtų būti užbaigtas.

Šablevičiaus filmai

Nauja filminė pažintis užsimezgė su žinomu lietuvių dokumentinių filmų režisieriumi Henriku Šablevičium. Dalyvavau jo iš Lietuvos atsivežtų filmų rodyme 1989 m. gegužės 15 d. Aloyzo Pečiulio patalpose, Santa Monica, Calif. Gražus būrelis atsilankiusių. Su rež. H. Šablevičium supažindino Rimantas Poškaitis, kuris yra Šablevičiaus mokinys, dabar jau keletas metų gyvenantis Kalifornijoje; drauge su Paulium Jasiukoniu vadovauja įvairių filmų paruošimui, redagavimui ne tiktai amerikiečių, bet ir iš užsienio atgabenamų.

Rimantas Poškaitis gerai žino apie lietuvių filmuotojus. Jo pagamintų dokumentinių filmų yra likę Lietuvoje, jo paruoštas straipsnis apie lietuvius filmuotojus išspausdintas paskutiniajame Lietuvių enciklopedijos (XXXVII) tome, Bostone, 1985. R. Poškaitis pagarbiai vertina Šablevičiaus filmus; kai kurie jų apdovanoti įvairiais žymenimis.

H. Šablevičius gimė 1930 m. gruodžio 20 d. Raseinių aps., Lyduvėnuose. Štai kai kurie jo režisuoti filmai: "Mūsų vasara", 1963 m., apie vaikų vasaros atostogas; "Muzikinis kaleidoskopas", 1965, apdovanotas diplomu Kijeve 1968 m.; "Šėriau žirgelį", 1966, apie "Nemuno" žirgyną; "Mėnesienos pasaka", 1967, apdovanotas filmų šventėje Rygoje; "Moteriški žaidimai", 1969, apie "Žalgirio" rankininkes, apdovanotas Minske 1969. Ištisa eilė kitų filmų: "Aš vargšas karalius", 1971; "Saulės ratas", 1972; "Velns išmislijo tekinį", 1972; "Kelionė ūkų lankomis", 1973; "Liuob šokt, liuob dainuot", 1974; "Kretingos medinukai", 1976; "Padangių laumžirgiai", 1976, apie sklandytojus; "Estų kalbos pamoka", 1984, apie mokytojavusį Estijoj"; "Pabaltijo tautų menas", 1983 ir kt.

Perlojos respublika

Minėtini du Šablevičiaus režisuoti dokumentiniai filmai: apie seną liaudies skulptorių akmenyse, o antras apie sovietų sunaikintą kaimą, kur matyti užversti šuliniai, su žeme sulyginti sodai, sunaikinti aukštieji medžiai. Nieko nelikę, nei šakelės paukšteliui nutūpti, tiktai žuvusiųjų kapai, prie kurių tylomis klaupiasi artimieji. Juos leido gaminti tiktai dešimties minučių slinktimi.

Turi ir kai kurių kitų Lietuvoje pagamintų dokumentinių filmų, pvz. apie žinomą lietuvių keliautoją Antaną Pošką.

Kitą dieną Henrikas Šablevičius atvyko pas mane. Kai pamatė Jurgio Gliaudos parašyta knygą "Perlojos respublika", iš džiaugsmo net pašoko, būtinai prašė duoti perskaityti. Garsioji Perloja!

Ir kai sužinojo, kad "Perlojos respublikos" autorius gyvena Kalifornijoje, paprašė pas jį nuvežti.

Šį kartą išvyka gausesnė: apie "Agoniją" duomenų papildymui važiuoja Audra ir barzdelę pasiglostydamas Henrikas Šablevičius. Aš – kaip kelrodinis priedas. Įvykio filmavimui (į vaizdajuostes) mus veža savo erdvių automobiliu Rimantas (Rimas) Poškaitis.

Mieli Gliaudžiai priima išskėstomis rankomis. Pokalbius veda Henrikas. Jis taip moka švelniai klausinėti, kad Jurgis Gliauda, kaip man iš tolo atrodo, tuojau pradeda pasakoti jautriai ir detališkai.

Henrikas sako, kad perlojiečiai labai nudžiugtų sužinoję, kad apie juos parašyta knyga, net premijuota. Ne tiktai perlojiečiai, bet visi lietuviai norėtų pamatyti "Perlojos respubliką" filme. Jis pats, Henrikas, turi įsigijęs gabalą žemės prie Perlojos miško, kurio ošimas visad mielas, o ką jau besakyti apie tenai čiulbančius, ulbančius paukščius. Filmas apie Perlojį galėtų būti jo pirma naujoji užduotis, nors tik prieš porą dienų sužinojo, kad tokia knyga išspausdinta. Kur gauti tą knygą? Autorius eina į kitą kambarį prie "paslėptos lentynos", kurioje saugo po du egz. savo knygų. Bet randa tiktai vieną, matyt, antrą kas nors išprašė paskolinti ir iki šiol negrąžino.

Aš turiu tiktai vieną egz., man autoriaus dedikuotą. Bandysime gauti ir pasiųsti į Lietuvą filmų režisieriui. Kalbamės, kad po truputį daugelis užsienyje spausdintų lietuviškų knygų išparduodamos. Dabar, atsiradus galimybei laisviau pasiųsti į Lietuvą, atliekamų skaičius juntamai mažėja. Tenai žmonės, labai nori paskaityti užsienio lietuvių rašytojų knygas, spaudą.

Autoriui malonu, kad lietuviai filmuotojai domisi jo knygomis. Čia pat pasigirsta nuomonė, kad atsiradus galimybei Lietuvoje persispausdinti Gliaudos knygas, "Agonijos" galėtų būti paskleistas didžiulis tiražas, ir visos būtų bematant išpirktos. Gaila, iki šiol Lietuvoje Gliaudos knygos nutylimos, tarsi tokio autoriaus nebūtų.

Filmas apie Gliaudą

1971 m. filmuotojas Algimantas Kezys nufilmavo Jurgį Gliaudą, pasikalbėjimą, bet iki šiol neįstengė sudėstyti garsų, pagaminti rodymui tinkamo filmo. Gulėjo, dūlėjo Čikagoje, prieš trejetą metų atsiuntė J. Gliaudai į Los Angeles – žinokis. Gal toksai filmas galėtų būti sutvarkytas, pagamintas ir parodytas Lietuvoje? Rež. Henrikas Šablevičius mielai tokį filmą paimtų, nusigabentų į Vilnių, bandytų pagaminti, parodyti visuomenei.

Netrukus Jurgis Gliauda grįžta iš kito kambario nešinas metaline dėže, kurioje minėtas filmas. Dėkojama į abi puses. Malonūs atsisveikinimai.

Jei įvyks kaip numatyta, tai apie Jurgį Gliaudą jau kaip ir baigti du filmai, nes Rimanto Poškaičio vaizdajuostės detaliai įrašė mūsų buvojimą, pasikalbėjimą su J. Gliauda. Patyrusiam filmų režisieriui nebus sunku tinkamai užbaigti.

O dar du kiti filmai, kaip minėjome, jau yra kino režisierių sumanymuose. Manytina, Lietuvoje filmų vadovai netrukdys tų naujų filmų sumanymų įgyvendinti. Gal šiemet Lietuvoje galėtų būti rodomi net keturi filmai apie Jurgį Gliaudą!

Sekančios dienos rytą H. Šablevičius jau išskrido iš Los Angeles į Niujorką. Šias eilutes rašant, jis jau buvo Vilniuje. Iš ten lauksime žinių apie filmus J. Gliaudos dokumentacijai, kūrybai pagerbti.

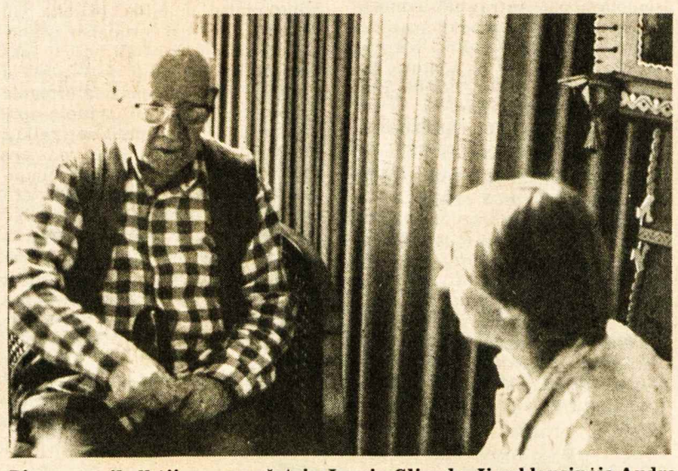

Pirmas pasikalbėjimas su rašytoju Jurgiu Gliauda. Jį apklausinėja Audra Poškaitytė-Sabaliauskienė, atvykusi iš Vilniaus Nuotr. Alg. Gustaičio

Antras pasikalbėjimas su rašytoju Jurgiu Gliauda. Sėdi iš kairės: Rimantas Poškaitis, Jurgis Gliauda, Henrikas Šablevičius. Stovi: Audra Poškaitytė-Sabaliauskienė, Marija Gliaudienė Nuotr. Algirdo Gustaičio

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Prof. Vytautas Klemas, jūros mokslų dėstytojas Delaware universitete JAV ir Satelitinės okeanografijos centro direktorius, pakviestas Jungtinių Tautų, vadovauja Azijos, Afrikos ir P. Amerikos mokslininkų seminarams pajūrio gamtos apsaugos klausimais. Gegužės 7-12 d.d. jis vadovavo Afrikos atstovų seminarui Kanarų salose, o liepos 2-7 d.d. — Azijos atstovų seminarui Pakistano sostinėje Karačyje.

Bostono ir apylinkių lietuviai gegužės 7 d. atšventė Petro Višinio vadovaujamos radijo valandos "Laisvės varpas" trisdešimt penkerių metų veiklos sukaktį. Programą atliko kitas sukaktuvininkas — į dvidešimt šeštuosius veiklos metus įžengęs Čikagos lietuvių "Antras kaimas" su savo prievaizdu Algirdu Titu Antanaičiu. Satyrinių škicų programą atliko bendrai veikiantys moterų ir vyrų kvartetai: aktorės — Vida Gilvydienė, Jūratė Jakštytė-Landfield, Indrė Toliušytė ir Alida Vitaitė, aktoriai — Algirdas Titus Antanaitis, Eugenijus Butėnas, Edvardas Tuskenis ir Arvydas Vaitkus. Bostoniečiai žavėjosi iš gausaus "Antro kaimo" repertuaro ištrauktais ir atsivežtais tokiais kūriniais, kaip "Įstatymo sargyboje", "Evoliucija", "Tėvai ir vaikai", "Lituanistinė mokykla 199X", "Romano konkursas". Visi "Antro kaimo" atstovai buvo apdovanoti gėlėmis, o "Laisvės varpo" vedėjas Petras Viščinis kiekvienam įteikė ir neseniai išleistą pomirtinę dailiojo žodžio skleidėjo Henriko Kačinsko plokštelę.

XVI-sios Poezijos dienos Čikagoje, Jaunimo centro mažojoje salėje, šiemet įvyko gegužės 26-27 d.d. Tradicinį renginį globojo Jaunimo centro moterų klubas, programą sudarė Algirdas Titus Antanaitis, talkinamas ankstyvesniųjų Poezijos dienų organizatoriaus Kazio Bradūno. Pirmosios dienos vakaras buvo skirtas Kristijonui Donelaičiui jo 275-tųjų gimimo metinių proga, antrosios dienos — Antano Miškinio sibirinei poezijai. Dalyvius, susirinkusius į pirmąjį vakarą, pasveikino Jaunimo centro moterų klubo pirm. Salomėja Endrijonienė. K. Donelaičio kūrinių stiliaus analizę pateikė prof. dr. Bronius Vaškelis, Ilinojaus universiteto lituanistikos katedros vedėjas. K. Donelaičio pasakėčią "Lapės ir garnio čėsnis", "Metų" poemos "Vasaros" ištrauką skaitė "Antro kaimo" prievaizdas Algirdas Titus Antanaitis su aktorėmis Vida Gilvydiene, Alida Vitaite ir talkininku Juliumi Lintaku. Antrojoje vakaro dalyje "Metų" ištraukas deklamavo Rita Markelytė-Dagienė, pati fortepijonu atlikdama joms sukurtą muzikinę palydą. Kazys Bradūnas, pateikdamas įvadines pastabas, skaitė eilėraščius iš savo rinkinio "Donelaičio kapas".

Antrosios dienos vakarą savo eilėraščiais pradėjo trys poetės: viešnia iš Vilniaus Ramutė Skučaitė, dvi išeivijos atstovės Julija Švabaitė ir Liūnė Sutema. Didžiausio dėmesio susilaukė pirmą kartą į Poezijos dienas netikėtai įsijungusi Ramutė Skučaitė, gimusi Palangoje 1931 m., su poezijos rinkiniu "Žydintis speigas" debiutavusi 1965 m., dirbanti "Žvaigždutės" redakcijoje. Tad nenuostabu, kad daug jos eilėraščių yra skirta vaikams. Ji taipgi yra parašiusi daug pjesių jaunimui ir vaikams. Kūrybinį R. Skučaitės kraitį sudaro apie 20 knygų ir knygelių. Čikagiečiams ji skaitė didelį pluoštą eilėraščių, tarp kurių buvo ir vaikams skirtų. Liūnei Sutemai atstovavo eilėraščiai iš ciklo "Grafitti", Julijai Švabaitei — iš ciklų "Užuojautos namai" ir "Susitikimai eilėraštyje". Antroji šio vakaro dalis buvo skirta Antano Miškinio Sibiro tremtyje parašytam eilėraščių ciklui "Psalmės", kurį vilnietis literatūros kritikas dr. Vytautas Kubilius laiko kenčiančios lietuvių tautos apoteoze, jos kančių metraščiu. "Antro kaimo" atstovai — Algirdas Titus Antanaitis, Vida Gilvydienė ir Alida Vitaitė skaitė "Psalmių" ciklo eilėraščius: "Rūpintojėlių Lietuva", "Išvežimai", "Pasimatymai su motina I", "Iš gilumų šaukiamės", "Neramūs sapnai", "Improvizacija", "Sąžinės balsas", "Rytinė žvaigždė", "Vakarinė žvaigždė", "Pasimatymas su motina II" ir "Septynios sopulio raudos". Poezijos dienų dalyviams padėkojo Jaunimo centro moterų klubo pirm. Salomėja Endrijonienė.

Vokiečių rašytojo H. Suedermanno memorialinis kambarys atidarytas Klaipėdos restauracinių dirbtuvių atnaujintame name Macikuose prie Šilutės. Čia 1857 m. rugsėjo 30 d. gimė ir vaikystę praleido H. Suedermannas, parašęs su Lietuva susijusių kūrinių. Memorialinį kambarį sutvarkė ir nuolatinę parodą jame įrengė Šilutės kraštotyros muziejaus darbuotojai. Remiantis paties H. Suedermanno prisiminimais, kambarys apstatytas XX š. pradžioje šiame krašte naudotais baldais.

Visoje Lietuvoje plačiai nuskambėjo lietuvių išeivių muzikos festivalis "Sugrįžimas", surengtas Vilniuje gegužės 26-31 d.d. Festivalin buvo įjungti aštuoni išeivijos kompozitoriai: Kazimieras Viktoras Banaitis (1896-1963), Vladas Jakubėnas (1904-1956), Vytautas Bacevičius (1905-1970), Julius Gaidelis (1909-1983), Jeronimas Kačinskas (g. 1907), Jonas Švedas (1921-1981), Darius Lapinskas (g. 1934) ir Petras Aglinskas (g. 1958). Penkiuose festivalio koncertuose jų kūrinius atliko: Juozo Domarko diriguojamas Vilniaus filharmonijos simfoninis orkestras, pučiamųjų kvintetas, styginis Vilniaus kvartetas, vyrų choras "Vytis", kamerinis choras "Cantemus", smuikininkas Raimundas Katilius, pianistai — Povilas Stravinskas, Andrius Vasiliauskas, Ričardas Biveinis, Gražina Ručytė, Živilė Karkauskaitė, S. Okruško, solistai — Laima Domikaitė, Regina Maciūtė, S. Larinas ir išeivijos atstovė Aldona Stempužienė-Švedienė, atskirą koncertą turėjusi gegužės 22 d. Festivalyje išsipildė senas Vytauto Bacevičiaus troškimas, pareikštas Vytautui Montvilai 1968 m. laiške: "Jeigu dirigentui Juozui Domarkui pavyktų atlikti mano Šeštąją simfoniją, tai vertėtų man toliau gyventi ir kurti". Deja, J. Domarko diriguojamos simfonijos V. Bacevičiui neteko išgirsti — jis mirė 1970 m. sausio 15 d. Niujorke. "Sugrįžimu" pavadinto festivalio nesulaukė ir kiti išeivijoje mirę kompozitoriai, o iš gyvųjų festivalin tebuvo atvykęs Čikagoje gimęs jaunesniosios kartos atstovas Petras Aglinskas — gitaristas ir kompozitorius, grojantis moderniosios muzikos ansamblyje "Loop Groop", į kompozicijos studijas įsijungęs "rock" ir džiazo muzikos įtakoje. Festivalyje nedalyvavo ir Darius Lapinskas, Lietuvon atvykęs vėliau su savo opera "Dux Magnus", kuriai libretą parašė Kazys Bradūnas.

Pirmoji Lietuvos dainų šventė, pavadinta Dainų diena, buvo surengta Kaune 1924 m. vasarą. Kauniečiai birželio 4 d. pirmieji paminėjo šio istorinio įvykio 65 metų sukaktį, o birželio 10 d. platesniu mastu sukaktis paminėta Vilniuje. Abiem atvejais buvo surengtos sukakčiai skirtos dainų šventės, pakartojusios dalį pirmosios šventės repertuaro. Kauniečiai sukaktuvinei šventei susirinko Dainų slėnyje, vilniečiai — Kalnų parke. Šventei Vilniuje dail. H. Vaigauskas, remdamasis istorine medžiaga, atkūrė autentišką 1924 m. šventės dirigento pakylą, Gedimino stulpais papuošė estradą. Dalyvių eilėse buvo keturi pirmosios dainų šventės choristai — Sofija Stasiulionienė, Anastazija Pukienė, Leopoldas Galdikas ir dabartinis kompozitorius bei šios sukaktuvinės šventės vyr. dirigentas Konradas Kaveckas. Šventės aukurą uždegė L. Galdikas. Tada buvo išklausytas magnetofono juoston įrašytas pirmosios dainų šventės dirigento Kosto Gurevičiaus sveikinimas. Dalyvių vardu kalbėjęs K. Kaveckas pabrėžė bendrus abiejų švenčių bruožus: pirmoji atspindėjo lietuvių tautos nepriklausomo gyvenimo džiaugsmus, o dabartinė — tautos atgimimą. Minėjimui skirtą šventę pradėjo vaikų chorai Stasio Šimkaus, Jono Bendoriaus, Aleksandro Kačanausko harmonizuotomis liaudies dainomis, skambėjusiomis pirmojoje dainų šventėje 1924 m. Vaikus pakeitė Vilniaus chorai, svečiai iš Klaipėdos, Kauno, Raseinių, Panevėžio. Vėl skambėjo mūsų klasikų Česlovo Sasnausko, Juozo Naujalio, Miko Petrausko dainos, papildytos Vilniun atvykusių chorų atsivežtomis savo krašto dainomis. Iš repertuaro buvo išjungtos per linksmos dainos, nes artėjo birželio 14-ji, paskelbta Gedulo ir Vilties diena. Choristai tremtinių atminimui padėjo gėlių atgimstančio Trijų Kryžių kalno papėdėje. **V. Kst.**

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	9 1/2%
180-185 d. term. ind.	9 3/4%
1 metų term. indėlius	10 %
2 metų term. indėlius	9 3/4%
3 metų term. indėlius	9 3/4%
1 metų GIC-met. palūk.	11 %
2 metų GIC-met. palūk.	10 3/4%
3 metų GIC-met. palūk.	10 1/2%
1 metų GIC-mėn. palūk.	9 3/4%
RRSP, RRIF ir OHOSP	8 3/4%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11 %
RRSP ir RIF-2 m. term. ind.	10 3/4%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	10 1/2%
Taupomąją sąskaitą	8 %
Kasd. pal. taupymo sąsk.	9 1/4%
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5 3/4%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	13 %
Sutarties paskolas nuo	13 %
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	13 1/4%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
Su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ir 3 metų	11 1/2%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 41 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS
406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
Telefonas 762-7775
2239 Bloor Street West. •
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING
151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario
* atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
* įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
* atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas
Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS
1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7
Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo.
ANTANAS GENYS
an independent member broker
RE/MAX professionals inc. Realtor
1 east mall crescent
etobicoke, ontario M9B 6G8
232-9000
res: 231-2839

Greitas ir tikslus patarnavimas!
DRAUDA
gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos
Juozas Eimis Ramas
Tel. 231-5641, namų 766-5857
Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Lietuvos olimpinės dienos proga Gedimino pilies bokšte saulės spinduliais uždegta olimpinio atgimimo ugnis, buvo pernešta per Lietuvą iki Latvijos sienos ir perduota Latvijos olimpiniam komitetui. Nuotraukoje olimpinę ugnį ir vėliavą neša Širvintų jaunimas Nuotr. Valdo Malinausko

T.V.

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

Pokalbis su vilniete sporto žurnaliste R. Griniūte-Grinbergiene

Elenos ir Prano Berneckų iškviesta, Toronte viešėjo R. Griniūtė. Ji buvo susitikusi ir kalbėjosi su sporto darbuotojais. Kanados sporto apygardos vadovo E. Stravinsko specialiai sušauktame posėdyje buvo diskutuojamas ir IV-jų PLS žaidynių surengimo projektas (šios žaidynės vyks 1991 Lietuvoje). Projektas yra paruoštas TLO komiteto, kuriame R. Griniūtė yra viena iš pagrindinių darbuotojų, ir ji su šiuo projektu supažindino posėdžio dalyvius.

Lietuvoje Roma Griniūtė žinoma kaip sporto autoritetas. Ji buvo išrinkta į Tautinio olimpinio komiteto vykdomąjį organą ir yra jo spaudos attache. Ji yra teisinio aspekto ir olimpinės chartijos žinovė. Jos nuomonė buvo ypatingai svari vienai iš TLOK rezoliucijų, kad Lietuvos sportą reikia decentralizuoti, federacijoms duoti daugiau savarankiškumo, atstatyti mėgėjiškumo principus, nes profesionalizmas yra per giliai įleidęs šaknis, viskas bazuojama čempionų paruošimui ir medalių rinkimui. Ji remia Sąjūdį, nes žino, kad nuo jo pasisekimo priklauso TLOK ateitis.

Jaunystėje žaidė rankinį "Žalgiryje" ir sovietų rinktinėje. Baigusi vokiečių kalbos studijas, pradžioje mokytojavo, tačiau pastebėjus talentą žurnalistikoje, perėjo šion sritin. Augina du sūnus: Marių 18 m. ir Darių 14 m. Abu yra kalnų slidinėtojai. Vyresnysis – pirmojo kurso Vilniaus universitete studentas žurnalistikoje. Vyras, Janis Grinbergas, Lietuvos sportui nusipelnęs asmuo taip pat. Antras balsų dauguma išrinktas į TLOK vykdomąjį komitetą ir yra jo generalinis sekretorius. Žaidė rankinį už Lietuvą, vėliau treneris ir dabar Tarptautinės rankinio federacijos narys.

Roma Griniūtė mielai sutiko atsakyti į sekančius klausimus:

— 1988 lydėjote Lietuvos sportininkus į III-sias PLS žaidynes Australijoje kaip sporto žurnalistė. Sugrįžus namo, daug ir nuoširdžiai rašėte apie išeivius Vilniaus "Sporte". Kiek teko nugirsti, ruošiatės išleisti atskiru leidiniu savo įspūdžius. Taip pat spaudoje buvo žinia, kad Jūs buvote kviečiama į Lietuvos aukštąsias mokyklas ir gimnazijas papasakoti apie žaidynes ir Australijos lietuvius. Būtų įdomu apie tai sužinoti.

— Daugiau buvo informacija apie išeivius. Neužtenka gyventi Lietuvoj, kad būtum lietuvių. Daugiau tautinis aspektas lydėjo pokalbį. Juk jūs pas mus buvote piešiami kaip nepalankūs mums. Kalbėjau, kad visi esame vienos tautos vaikai. Jaunimas domėjosi ir jiems padarė didelį įspūdį.

Kas dėl leidinio, tai pagrinde bus mano straipsniai skelbti Vilniaus "Sporte" apie III-sias PLS žaidynes, paliesiu taip pat I-sias, II-sias ir Tautinę olimpiadą 1938. Visi šie įvykiai turi tautinį motyvą ir savotiškai riša vienas kitą. Gausiai iliustruosiu. Šį rudenį jau pasirodys.

— "Apie Lietuvos olimpinius pėdsakus"... Fransuaza Cveifel, Tarptautinio olimpinio komiteto generalinė sekretorė, atsakydama į Lietuvos atkurto Tautinio olimpinio komiteto generalinės asamblėjos nario Eugenijaus Levicko laišką, aiškiai ir argumentuotai kalba apie 1924, 1928 lietuvių dalyvavimą olimpinėse žaidynėse ir tuometinį Lietuvos statusą olimpiniame judėjime. Ir daugiau šaltinių rodo apie Lietuvos, kaip nepriklausomos valstybės, priklausymą jau tada tarptautinei sporto organizacijai. Kokios galimybės 1992 olimpiadoje Barselonoje . . . ir jeigu šiuo metu jos pramatomos?

— 1992 m. dar labai sunkiai pramatomos galimybės išeiti su sava vėliava. Reikalai vystysis nuo bendros politinės padėties Lietuvoje. Pirmiausia turim pasaulį pripratinti ir įsąmoninti, kad Lietuva buvo olimpiniame judėjime priimta jau 1939. Kad Lietuva nori dabar žygiuoti su sava veliava. Gali būti ir toks dalykas, kad reikalai vystysis mūsų naudai. LTOK visuomet informuoja Tarptautinį olimpinį komitetą apie visą sportinę ir politinę veiklą. Mus gali priimti 1990 m., nes tuo metu vyks Tarptautinio olimpinio komiteto kongresas, kuris gali tuos klausimus spręsti. Taigi, jeigu čia nepraeis, jau tada tik po 1992 tą klausimą galima bus vėl kelti. Tarptautinio olimpinio komiteto prezidentas Antinio Juan Samaranch yra Maskvai palankus. Jų pritarimu jis buvo išrinktas. Jeigu pasikeis vadovybė, bus gal ir lengviau. Jo padėjėjas ir jo draugas ispanas, advokatas iš Madrido, Albertas de San Romanas labai palankus mums ir jis darytų viską mūsų naudai. Reikia dirbti ir laukti . . .

— Lietuvos krepšininkai: Sabonis, Marčiulionis, Kurtinaitis, Chomičius ir kiti jau ruošiasi palikti sportinę šeimą Lietuvoje. Ar ši "profesionalų prekyba" tvarkoma Lietuvos krepšinio federacijos, ar vis dar reikia praeiti pro "didyjį brolį"? Nustojus šių vyrų, kas bus su Lietuvos krepšiniu?

— Mes jų turime daug. Jie nori išvykti. Jiems pastoti kelią jau būtų nedemokratiška. Jų išvykimas Lietuvai taptautinėje plotmėje būtų geras propogandinis momentas. Visi seka NBA krepšinį ir kada bus kalbama apie Lietuvos, ne rusų krepšininkus, jau gerai. Marčiulionis ir Sabonis turėtų žaisti NBA. Tuo jie primins Lietuvos vardą. Aš labiausiai jaudinuosi dėl "didžiojo brolio". Jie nori visus kontraktus kontroliuoti ir iš to turėti sau naudos. Nors pvz. Kurtinaitis eina be "brolio". Maskva kišasi dėl Sabonio ir Marčiulionio. Jeigu mes neapeisim jų, bus didelis pralaimėjimas. Kodėl jie mus nori komanduoti?. Jeigu jau kai kuriuos prekybinius reikalus be Maskvos tvarkome, kodėl sporte turi būti kitaip? Kontraktų pinigai turi eiti Lietuvai. Už dalį tų pinigų pasikviesim, sakysim Joną Karpį. "Statyboj" trūksta centro. Man rūpi idėja – išeiviai žaidžia Lietuvoje. Mūsų bendravimas yra tautinis ryšys. Ir "Statybai" bus gerai, ir tautos vienijimasis per sportą.

Man Sabonio reikalas nemalonus, kad jis pasirašė kontraktą su 16-ja ispanų lygos komanda. Žinoma, čia pinigai. Aš nesuprantu, kaip jis užmiršo įsipareigojimus Portlando "Blazeriams" ir Adamkaus pastangas. 70 tūkstančių dolerių Portlandui kainavo Sabonio gydymas. Liko ir Portlandas, ir Adamkus pamiršti. Man tai nesuprantama . . .?

Dėl krepšinio lygio Lietuvoje jiems išvykus, laikinai jis gal ir nusmuks, tačiau, gi grįžę su patyrimu ir įgūdžiais, jie bus naudingi auklėti jaunąją krepšininkų kartą.

— "Vėjas", Šiaurės Amerikos lietuvių krepšinio rinktinė, kaip tik šiuo metu ruošiasi išvykti į Lietuvą penkioms rungtynėms. Žinome jūsų krepšinio lygį, norime tačiau pabandyti jėgas, o ir pabendrauti. Kokia nuomonė Lietuvoje apie šią mūsų išvyką?

— Bet kuriuo atveju puiku. Tai bendravimo reikalas. Mūsiškiai pamatys, kad jūs normalūs žmonės, ne kad kaip anksčiau apie jus buvo kalbėta. Jūs pamatysit mus. Sveikintina. Jūsų laukia. Išeiviais po III-jų PLS žaidynių Australijoje labai domisi visa Lietuva. Ir ten galima sakyti – pirmasis fizinis kontaktas buvo padarytas.

Kalbėjosi *Sig. Krašauskas*

Krepšinio žaidynės Wasagoje

Rugpjūčio 5-7, ilgajame savaitgalyje, numatytos Balio Savicko taurės krepšinio žaidynės. Varžybos vyks atnaujintoje krepšinio aikštelėje prie Gerojo Ganytojo misijos koplyčios, Wasagoje. Žaidynėse pasižadėjo dalyvauti net 5 Kanados lietuvių krepšinio komandos. Varžybas ruošia Toronto LSK "Vytis".

Balys Savickas, ilgametis LSK "Vytis" klubo pirmininkas, pasižymėjęs šaudymo sporte, yra daug prisidėjęs prie šios aikštelės atnaujinimo. **A.S.**

Skautų veikla

• Skautų-čių stovyklos "Romuva", kuri įvyks rugpjūčio 13-26 d.d., vadovybė: stovyklos viršininkas s. F. Mockus, komendantas dr. s. A. Dailydė, dvasios vadas kun. v.s. A. Saulaitis, ūkio vedėjai – s. K. Batūra, K. Pajaujis; seserijos pastovyklės viršininkė ps. J. Neimanienė, paukštyčių vadovės – A. Lelytė, A. Karasiejūtė, J. Gaižutytė, skaučių vadovės – L. Mockutė, D. Grybaitė, A. Puzerytė, prityrusių skaučių – I. Balsytė, L. Skučaitė. Vilkiukų vadovai – A. Paškus, A. Belzinskas, skautų vadovai – V. Puodžiūnas, M. Slapšys, M. Bijūnas, prityrusių skautų – J. Mockus, G. Batūra, G. Karasiejus; rankdarbių instruktoriai – I. Petrauskienė, P. Būtėnas, sporto – Ona Šileikaitė, šaudymo ir laivų vadovas s. V. Keturakis, laužų ir dainų vadovė ps. D. Garbaliauskienė, vandens apsauga – A. Meškauskaitė, L. Liaukutė. Maistas bus gaminamas prityrusių šeimininkių, skautų-čių mamyčių.

• Liepos 15 d. s. B. Abromaitienės vasarvietėje Wasagoje buvo suruošta sueiga, kurią atidarė seniūnė ps. V. Grybienė, pakviesdama pirmininkauti sen. ps. S. Kuzmą. Jis po trumpo įvado paprašė v.s. V. Morkūną, neseniai grįžusį iš Lietuvos, papasakoti apie skautų suvažiavimą Lietuvoje. Po to S. Kuzmas smulkiai apibūdino susitikimą Čikagoje su atplaukusiais iš Klapėdos į Niujorką buriuotojais. Jiems iš Kanados buvo įteikta $8000 auka. Toliau buvo diskutuojama "Ąžuolo-Gintaro" mokykla, į kurią norima pakviesti 5 kursantus iš Lietuvos, ir kaip padengti nemažas išlaidas. Po diskusijų ps. V. Grybienė pakvietė visus prie užkandžių, kuriuos puikiai paruošė s. B. Abromaitienė. Sekė laužas, kurį įdomiai pravedė s. A. Biškevičienė. Laužas baigtas skautiška malda ir Lietuva brangi. Dalyvavo 16 brolių-sesių ir D. Kedienė iš Lietuvos. Visi išsiskirstė su dėkingumu s. B. Abromaitienei už patalpas ir vaišes. Reikėtų duagiau tokių sueigų. **M.**

Žurnalistė ROMA GRINIŪTĖ-GRINBERGIENĖ Anapilyje prie Lietuvos kankinių šventovės

GEO. H. CREBER
MONUMENTS INC.
208 Kingston Rd., Toronto, Ont. M4L 1S7
Raštinės tel. 691-5712, 694-1013
Namų tel. 762-3502
Roman Demkiw
Išstatyta 120 paminklų pavyzdžių – didžiausias pasirinkimas Toronte paminklų, sukurtų tautiniais motyvais

Mes parūpinam savo klientams braižinius bei proporcingus pagal mastelį planus patvirtinimui. Projektai ir skulptūros atliekami geriausių mūsų meistrų.
Naudojamas geriausias Š. Amerikos ir importuotas granitas. Užsakymai priimami bronzos ir granito plokštėms, keramikos ir porceliano paveikslams, įrašams kapinėse, bronzos statuloms ir lemputėms.
Varžytinių kainos – visų projektų meistriškumas garantuotas.

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

9 1/2% už 90 dienų term.indėlius	
9 3/4% už 6 mėn.term.indėlius	
10 % už 1 m. term. indėlius	
9 3/4% už 2 m. term. indėlius	
9 3/4% už 3 m. term. indėlius	
9 3/4% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
11 % už 1 m. GIC invest. pažym.	
10 3/4% už 2 m. GIC invest. pažym.	
10 1/2% už 3 m. GIC invest. pažym.	
8 3/4% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
11 % už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
10 3/4% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
10 1/2% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
8 3/4% už namų planą - OHOSP (variable rate)	
8 % už taupymo sąskaitą	
9 1/4% kasd. pal. sąsk. virš 10.000	
6 1/2% už kasd. pal. čekių sąsk.	

IMA:

už asmenines paskolas nuo	13 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	13 1/4%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
(fixed rate)	
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų (variable rate)	11 1/2%

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.
Telefonai: 225-5699 arba 489-1543
Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.
Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir
Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – **savininkai**
Namų įkainojimo skyrius
HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED
25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3
Telefonas (Toronto linija) **773-6480**
ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL
REAL ESTATE LTD., REALTOR
1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)
PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS
STASYS JOKUBAITIS.
Nemokamas namo įkainojimas.
Telefonai 535-2331 arba 537-2869

RE/MAX
renown realty ltd., realtor
an independent member broker
daiva t. dalinda, B.A.
associate broker
4887 dundas street west
islington, ontario M9A 1B2
res: 239-9892
232-2322
DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS
NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, *turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:*
- RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai
- RRIF pensijų fondas
- metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)
- įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda
- atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm
- klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus

Canada Life Assurance Company
390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2
Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

Po II D. karo Šveicarijoje gyvenę lietuviai su svečiais, susirinkę Toronte — Nuotr. dr. A. Lingytės

Susitikimas po 40 metų

Toronto Lietuvių namuose, liepos 1 d., Aldonos Stripinytės-Valadkienės dėka įvyko Šveicarijoje gyvenusių lietuvių "atsipažinimo" susitikimas. Iš viso susirinko 15 "šveicariečių" su daugiau ar mažiau atpažįstamomis išvaizdomis.

40 metų žmogaus gyvenime yra ilgas laiko tarpas, nusinešęs užmirštin daugelį prisiminimų. Tačiau, tuoj po karo praleisti keli metai Šveicarijoje liko visų atmintyse, nes tuo metu svajojom grįžti į normalų gyvenimą, grįžti namo — į Lietuvą . . . Deja, svajonės liko svajonėmis ir dalis mūsiškių atsidūrė Kanadoje.

Tai buvo 1945 m. balandžio 21-25 d.d., griūnant Trečiam Reichui, kai mūsų tautiečių saujelė peržengė Šveicarijos sieną. Daugumai tai buvo svajonių išsipildymas. Tačiau 6 savaitės karantinoje už nelegalų sienos perėjimą ir darbo stovykloje sąlygos buvo blogesnės, negu daugelio iš mūsų patirtosios karo sunaikintoje Vokietijoje ar Austrijoje.

1945 m. gegužės 29 d., atlikus "bausmę" karantinoje, šveicarai padarė atatinkamą atranką — dalį viengungių vyrų pasiųsdami į Cossonay darbo stovyklą, o likusią dalį vyrų, moteris ir vaikus – į Yverdon židinį. Tai buvo nemažas viešbutis, paskirtas vien tik lietuviams apsigyventi, su viena šveicare židinio vedėja. Čia tautiečiai turėjo patys tvarkytis: dirbti virtuvėje, palaikyti švarą, atlikti kitus darbus.

Cossonay darbo stovykla, kur radome ir kitų tautybių pabėgėlių, pradžioje padarė mums labai blogą įspūdį. Po kiek laiko po truputį apsipratome ir, kai pajutome didesnę laisvę, kai gavome pirmuosius savo rankom uždirbtus "rapus" (taip vadinami šveicarų centai) ir kai pilvai nustojo "groti", mūsų nuotaikos pagerėjo.

Darbo stovykloje dirbome įvairius darbus laukuose ir pačioje stovykloje. Daugeliui kitataučių išvykus į savo kraštus, mes lietuviai likome, užimdami įvairiausias pareigas bei darbus. Lauke teko net kirmėles nuo bulvienojų rankioti, virtuvėje buvome patys virėjai bei padavėjai. Viską darėme, ką lagerio vadovybė įsakydavo.

Laisvalaikiais stengėmės palaikyti ryšius su savo tautiečiais Yverdon vietovėje ir kartu ieškojom progų užmegsti santykiams su lietuviais, išbarstytais po platųjį pasaulį.

Kadangi stovykloje lietuviai sudarė daugumą, tai savitarpio santykiams derinti, o taip pat atstovauti lietuviškus reikalus stovyklos vadovybei ir kitoms institucijoms Cossonay, lietuviai išsirinko savo vietinį komitetą.

Buvo suruošta pora paskaitų, paminėtos lietuviškos Joninės miško kirtimo vietoje — Mollendruz, papuoštas barakų rajonas skujom, spalvotom samanom ir Vytim iš spalvotų akmenėlių, Gedimino stulpais ir miniatiūriniu Vilniaus bokštu, kuriame per šventes plevėsuodavo lietuviška trispalvė.

Taip trumpai atrodė pirmieji metai, mūsų siekiai ir mūsų darbai. Rudeniop mūsų gretos praretėjo, nes jaunimas išvyko studijom, o kiti vyrai — poilsio į Yverdon. Likusieji išleidome vienkartinį leidinėlį "Cossaniečiai" šešių mėnesių gyvenimui darbo stovykloje užrekorduoti.

Išsiskirsčius po įvairias pasaulio šalis, atrodė, kad niekad daugiau nebeteks susitikti su gyvenusiais Šveicarijoje tautiečiais. Tačiau, Toronte pasitaikius gerai progai vėl susitikom, nuoširdžiai pasikalbėjom apie praėjusį laiką ir maloniai praleidom popietę Lietuvių namuose. Tai buvo tikrai draugiškas susitikimas po tiek metų. Tikėkimės, kad kada nors vėl susilauksime panašaus susitikimo! **J.P.**

Darbo stovykla Cossonay vietovėje Šveicarijoje, kur buvo patalpinti sieną perėję pabėgėliai — Nuotr. R. Bersier

• **Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tas tartį žodį jungtiniame Kanados parlamento posėdyje. Savo kalboje jis gynė dabartinę Izraelio premjero J. Šamiro politiką, nors jai pritaria ne visi kanadiečiai. Kanados spauda vengė aštresnių komentarų, pasitenkindama gerokai sušvelnintais vedamaisiais. Tačiau nemalonios staigmenos Kanados ministeris pirm. B. Mulroney susilaukė iš anglų kalba Izraelyje leidžiamo dienraščio "Jerusalem Post", pirmame puslapyje įdėjusio stambią antraštę "Canadian PM calls Arafat 'crook, terorist'". Esą Kanados ministeris pirm. B. Mulroney PLO vadą J. Arafatą sukčiumi ir teroristu pavadino pokalbyje su Izraelio prez. Ch. Herzogu priešpiečių metu. Šį laikraščio pranešimą paneigė ir Kanados, ir Izraelio politikai. Buvo aiškinama, kad įvyko kažkoks nesusipratimas su Jeruzalėn iš Otavos pasiųstomis telegramomis: kažkas netiksliai suprato ministerio pirm. B. Mulronio žodžius ir juos iškraipė telegramose. Po šio incidento dabar nieko nebegirdėti apie Kanados ministerio pirm. B. Mulronio oficialų vizitą Izraeliui.

Karališkoji Kanados pinigų gamykla Winnipege nutarė pakeisti monetose ilgus metus naudotą karalienės Elzbietos II atvaizdą senesniu, geriau tinkančiu dabartiniam jos amžiui. Portretą sukūrė Vengrijoje gimusi kanadietė dail. Dora de Pedery-Hunt, tiarą ant karalienės galvos pakeitusi karūną, prisegusi auskarus ir karolius. Pasendintas karalienės Elzbietos II atvaizdas pirmiausia bus panaudotas 1990 m. vieno dolerio monetos laidoje, o vėliau ir kitose monetose. Šia proga taipgi prisimintina, kad popierinis doleris greit bus pakeistas monetiniu doleriu. Kanadiečius jau pasiekė vieno dolerio banknoto paskutinioji laida. Daugiau šis popierinis Kanados pinigų vienetas nebus spausdinamas. Metalinio dolerio įvedimą padiktavo jo padidėjusi paklausa įvairiose automatinėse mašinose ir viešojo susisiekimo priemonėse.

Ontario vyriausybė pilnai apmokama aštuntąja šventė paskelbė gruodžio 26-ją, angliškai pavadintą Boxing Day. Daugeliui europiečių iš katalikiškų kraštų ji primena Europoje švęstą antrąją Kalėdų dieną. Naujoji šventė papildys anksčiau turėtas septynias valdines šventes – Naujųjų metų dieną, Didįjį penktadienį, Viktorijos dieną, Kanados dieną, Darbo dieną, Padėkos dieną ir Kalėdų pirmąją dieną. Apmokamą aštuntąją šventę dar šiais metais Ontario provincijoje užtikrins jau pakeistas darbo įstatymas.

Vartotojų reikalus tvarkantis Ontario ministeris B. Wrye pranešė, kad šį rudenį bus priimtas naujas įstatymas, nežymiai pakeičiantis alkoholio vartojimo taisykles. Speciali komisija buvo rekomendavusi alkoholinių gėrimų pardavimą restoranuose ir tavernuose pratęsti iki 2 valandos ryto. Šis pasiūlymas buvo atmestas, paliekama lig šiol galiojusi 1 valanda ryto. Pakeistas tebus alkoholio vartojimas sekmadieniais, restoranuose ir tavernuose alkoholinius gėrimus leidęs pardavinėti klientams tik iki 11 valandos vakaro. Dabar jų pardavinėjimas bus prailgintas iki pirmadienio 1 valandos ryto, kuri galios visoms savaitės dienoms. Baras bus uždaromas 1 val. ryto. Alkoholiniams gėrimams įvairiuose renginiuose nereikės atskiro leidimo alui, vynui ir degtinei. Juos visus padengs bendras leidimas. Paliekamas tas pats minimalus amžius alkoholiui pirkti – devyniolika metų.

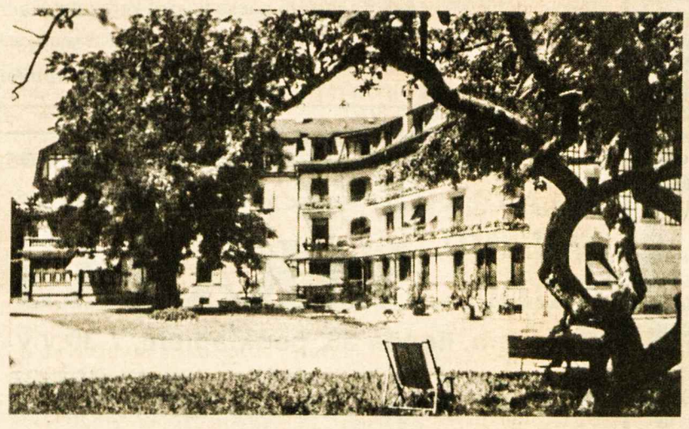

Yverdono viešbutis – Hotel de la Prairie, kuriame po II D. karo gyveno lietuviai pabėgėliai — Nuotr. L. Kohler

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500, Bloor ir Jane gatvių kampas, Toronto, Ontario M6S 4W3
Telefonai: įstaigos (416)**762-7393**, namų **233-0303**

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS
B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.
15 John St., Suite 2, Weston, Ontario M9N 1J2
Tel. 240-0594 **Fax. 248-5922**

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio** bylas ir testamentus
3425 Dundas St. W., Suite 200, prie Windermere Ave., Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonai: įstaigos (416) **763-3362**, namų **621-2136**

RE/MAX west realty inc., realtor an independent member broker
Juozas (Joseph) Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west, toronto, ontario M6P 4C3
769-1616

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave, Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954
PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663
RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954
YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153
Turner & Porter

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734
- Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje
- Aukso kasyklų analizuotojas
- Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"
- Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Lietuvių namams reikalingas sekmadienio popiečių
virėjas - virėja
Dėl atlyginimo ir darbo sąlygų skambinti LN vedėjui Teodorui Stanuliui tel. **532-3311**, po 8 val. vakaro į namus tel. **231-4937.**

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

FUTURE.I
REAL ESTATE LTD. REALTOR
Nijolė Bates
Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835
• *Patarnauja lietuvių kalba.*
• *Nemokamas namų įvertinimas*
130 Kennedy Avenue, Toronto, Ontario M6S 2X9
Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
1531 Mosley St., Site 311, Box 79, Wasaga Beach, Ont. L0L 2P0
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į
Angelę Šalvaitytę, B.A., *pirkimo ir pardavimo atstovę.*
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 429-2121, namų tel. (705) 429-6428.

R
Alpenbitter
Galima gauti tik LCBO parduotuvėse
Jeigu negalite rasti Alpenbitter (100 ml ar 750 ml) jūsų LCBO parduotuvėje, klauskite parduotuvės vedėjo, kad užsakytų arba rašykite Rittmeister of Canada Inc., 297 South Service Road, Grimsby, Ont., L3M 4E9

Century 21 DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Birutę Spudienę, B.A., namų 445-9469 arba į Valterį Drešerį. *Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.*
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

Ar jūs domitės pirkimo ir pardavimo (Real Estate) karjera?
Jeigu taip, skambinkite į mūsų raštinę. Mes paruošime jus, duodami pamokas kas antrą antradienį.
Century 21 geriausiai paruošia pardavėjus pirkimo ir pardavimo versle. Dėl informacijų skambinkite **Valteriui** ar **Rick tel. 233-3334.**
Century 21. Dresher Ltd.

GALITE PRISISKINTI PATYS
AVIEČIŲ
Whittamores ūkyje
nuo pirmadienio iki penktadienio 6 v.r.-9 v.v., šeštadienį ir sekmadienį 6 v.r.-2 v.p.p.
Whittamores ūkis yra prie Steeles Avenue, 4 mylios į rytus nuo Markham Road, (Highway 48). Dėl informacijos skambinkite tel. **294-3275.**
Taip pat galite prisiskinti juodųjų ar raudonųjų serbentų ir agrastų.

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• *ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ* •

1989 metų EKSKURSIJOS į LIETUVĄ
Vienintelė likus rugpjūčio 23 – rugsėjo 4 – British Airways. 11 naktų Kaune – $2,533
Privačiam 7 naktų apsilankymui Lietuvoje rugsėjo 28 – spalio 7.
Užsakymus priimsiu tik iki liepos 21 d. Dėl smulkesnių žinių skambinti ar rašyti:
A. MEDELIS
KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1 **Tel. (416) 593-0600**
(Visi a.a. V. Bačėno klientai kelionių reikalu prašomi kreiptis pas A. MEDELĮ)

Patarnavimas — greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Oakvillėje yra mirusi a.a. Marija Ramanauskienė, 83 m. amžiaus. Laidotuvių Mišios bus liepos 19, trečiadienį, mūsų šventovėje. Laidojama Šv. Jono lietuvių kapinėse.

— Argentinos lietuvių senelių namams "Židiniui" paremti papildomai surinkta $161. Aukojo: $100 — Wasagos moterų būrelis; $25 — P. Besąsparis. Viso Argentinon bus pasiųsta $1,240.

— Šv. Kazimiero lietuvių kolegijai Romoje šią savaitę surinkta $20.

— Tęsiamas vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Šią savaitę gauta $1,000 auka a.a. K. Činčiaus atminimui.

— Aukojo parapijai: $75 — V. Daugelavičienė, $50 — R. A. Jonaičiai a.a. Jono Kuprevičiaus atminimui; Šv. Jono liet. kapinėms: $75 — V. Daugelavičienė.

— Mišios liepos 23, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Bronių Znotiną, 11.00 v.r. už parapiją; Wasagoje 10.00 v.r. už a.a. Oną Riaubienę ir Teofilį Macijauską, 11.00 v.r. už a.a. Oną Kanapkienę.

Išganytojo parapijos žinios

— Liepos 23 d. pamaldos šventovėje 11.15 v.r., laikys parapijos tarybos nariai.

— Klebono pareigas einantis kun. P. Dilys liepos 20-25 d.d. bus Čikagoje, dalyvaus evangelikų tikėjimo posėdžiuose ir tvarkys ekumeninius tarp lietuvių katalikų ir evangelikų klausimus.

— Mokytojo A. Vėliaus į lietuvių kalbą išverstą Šventąjį Raštą galima užsakyti pas kun. P. Dilį tel. 588-1130. Kaina $30.

— Liepos 30 d. pamaldos šventovėje įprastu laiku 11.15 v.r. Pamaldas laikys kun. P. Dilys.

— Sekantis parapijos biuletenis rugsėjo mėnesiui bus dalijamas šventovėje rugpjūčio 27 d.

Lietuvių namų žinios

— Liepos 14, penktadienį, po dviejų dienų svarstymo, Ontario savivaldybės taryba leido statyti Lietuvių slaugos namus dabartinėje Lietuvių namų autoaikštėje. Šis leidimas liečia **tik** žemės sklypą, ant kurio stovės slaugos namai ir dalis autoaikštės kitoj pusėj Dorval Rd. (dabartiniame parkelyje). Slaugos namų planavimo komitetas dirba toliau, ruošdamas sutartį su būsima Slaugos namų administracija ir prašymą Sveikatos ministerijai dėl 60 lovų leidimo būsimuose namuose.

— Lietuvių slaugos namams aukojo: $100 — A. Vaitkevičienė. Iš viso statybos fonde yra $130,467.04. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259. Aukos atleidžiamos nuo valstybinių mokesčių.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 270 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: R. Celkienė, E. Eringienė, V. Kazlauskas, doc. J. Laškovas, doc. R. Laškovienė-Karalevičiūtė, D. Petrauskienė, archit. R. Anusevičius iš Vilniaus; G. Bleizgys, Z. Jurkėnas, L. Lukošienė, A. Vasiliauskaitė, dr. D. Vasiliauskienė iš Kauno; E. L. Andrijauskai, I. Nenortienė iš Klaipėdos; V. Bielskytė iš Raseinių; R. Dirvonskis, V. Dirvonskytė iš Kretingos; J. Aušrotas iš Vilkaviškio; D. Juodsnukienė iš Šilavoto kaimo, Prienų rajono; R. Šilingas iš Prienų; V. Šeporaitienė iš Marijampolės; A. Švelna iš Panevėžio; V. Bleizgytė-Maknienė iš Druskininkų; K. Sušinskas iš Kalvarijos; R. C. Vasiliauskas, S. E. Retzer iš Viskonsino, JAV.; H. J. Boyd-Galackas iš Skotijos; V. Lesniauskas iš W. Hartford, Conn., JAV., K. Leknickas iš Viktorijos, B.C.

— Naujas LN narys, sumokėjęs nario įnašą $100 — Jonas Mockus.

— LN valdybos posėdis — liepos 27, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— Lietuvių namų ligonių lankytojų pasitarimas įvyks liepos 20 d., 8 v.v. Galintieji prisidėti prie ligonių lankymo kviečiami dalyvauti šiame posėdyje.

Roko maršas

Liepos 28 — rugpjūčio 6 d.d. ruošiamas tretysis "Roko maršas per Lietuvą". Šis renginys susijęs su baidarių žygiu Lietuvos parko ežerais. Jame dalyvaus studentai medikai iš Šiaurės Amerikos. Programos atlikime be "Foje" ir "Antis" muzikantų dalyvaus trys lietuvių išeivijos roko grupės: D. Polikaitis (JAV), E. Punkris (Kanada), "Naujas kraujas" (JAV). Galimi rėmėjai — "Audra Travel" ir "Baltic Tours". Pirmas koncertas įvyks liepos 28 d. Kaune, o po to — Klaipėdoje, Mažeikiuose, Šiauliuose, Panevėžyje. Baigiamasis "Roko maršo per Lietuvą" koncertas-mitingas įvyks rugpjūčio 6 d. Vilniaus "Dinamo" stadione.

Lietuviška baldų dirbtuvė Trout Creek

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys, telefonas(705) 723-5522

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį buvo paminėta palaiminto Jurgio Matulaičio šventė. Po kiekvienų Mišių buvo sukalbėta speciali malda, o po 10.15 v. Mišių buvo pašventintas palaimintojo biustas, kuris kabo šalia Šv. Antano statulos.

— Midlando kankinių šventovėje lietuvių pamaldos įvyks rugpjūčio 6 d. Jei kas norėtų vykti į šią šventę autobusu, parašome registruotis parapijos raštinėje.

— Ruošiasi tuoktis Virginija R. Budreckaitė su Stephen P. Cordery.

— Kelionė į Amerikos sostinę organizuojama parapijos, bus spalio 6-9 d.d Pakeliui į Vašingtoną keliauninkai aplankys Gettysburgo apylinkę, kur vyko dideli civilinio karo mūšiai. Registruotis galima klebonijoje bet kada, paliekant $100 užstato ir $20 kelionės pinigų apdraudai.

— Jau prasidėjo lietuvių kilmės lietuviškai nekalbančių vaiku stovykla, kurioje dalyvauja virš šimto vaikučių. Stovyklos tel. 1-705-429-2788.

— Parapijai aukojo: $200 — D. Zulonienė savo vyro a.a. Jono atminimui, $100 — P. Kudreikis, $50 — K. Lukošius, I. Ehlers; pranc. klierikų fondui: $200 — D. Zulonienė; Relig. šalpai: $50 — S. O. Gotšeldai; Vyskupo fondui: $100 — J. B. Maziliauskai.

— Mišios liepos 23, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Mariją Štuikienę ir a.a. Joną Valatką, 9.20 v.r. — už a.a. Bronių Vilimą, 10.15 v.r. — padėkos intencija, 11.30 v.r. — už parapiją, 8.30 v.v. — padėkos intencija.

A. a. Juozo Girėno atminimui M. Rutkevičienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $20.

Atsako į klausimus

Kanados imigracijos įstaiga atsako į įvairius klausimus. Visuomet galima skambinti Telemessage Service tel. (416) 973-4444.

Pvz. klausimas: Mano dėdė dabar atostogauja Kanadoje, labai norėtų čia pasilikti. Jis jau turi susiradęs ir darbą. Ką jis turėtų daryti, kad galėtų pasilikti Kanadoje?

Atsakymas: Pirmiausia, yra didesnė galimybė (daugiau šansų), kad negalės pasilikti. Leisti žmonėms atvykti į Kanadą, apsižiūrėti, rasti darbą, atrodo, yra gera idėja. Iš tikrųjų, prieš 1973 m. taip ir būdavo. Tačiau tokią galimybę išnaudodavo ir žmonės neturį tinkamų kvalifikacijų. Dabar asmuo, norintis gauti imigranto vizą, turi paduoti pareiškimą krašte už Kanados ribų (nebūtinai tame krašte kur jis gyvena). Mažai yra daroma išimčių. Tokiu būdu tavo dėdė, nors jau yra gavęs darbą, turėtų didesnę galimybę būti priimtas į Kanadą, jei imigracinius dokumentus pradėtų tvarkyti kitame krašte, o ne Kanadoje.

Krepšinio komanda "Vėjas" Lietuvoje

Pranešimu telefaksu iš Lietuvos, išeivių lietuvių krepšinio komanda "Vėjas" buvo iškilmingai ten sutikta ir yra ypatingai nuoširdžiai globojama.

Komanda į Vilnių atvyko liepos 6 d. Sekančią dieną įvyko susitikimas su Vilniaus "Žalgirio" sporto komanda ir "Tėviškės" draugijos vadovais. Buvo spaudos konferencija, komandą rodė ir televizija. Liepos 8 d. išvyka į Trakus, o liepos 9 d."Vėjas" iškilmingai buvo sutiktas prie Alytaus rotušės, dalyvaujant daugybei žmonių. Vakare sužaistos krepšinio rungtynės su Lietuvos aukščiausios sporto lygos meisteriu Kauno "Atletu". Rungtynes laimėjo "Atletas" 95:88 (37:45). Liepos 10 d. Marijampolėje vėl puikios sutikties ir žaidynės su Marijampolės "Žalgiriu". Šias rungtynes laimėjo "Vėjas" 93:69 (52:41). Liepos 12 d. Palangoje "Vėjas" laimėjo prieš Lietuvos jaunimo rinktinę 87:78 (39:43). "Vėjas" nepaprastai džiaugiasi savo viešnage Lietuvoje.

Siunčiame ir parduodame 220 voltų/50 H_2 elektrinius reikmenis

įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje

Universal Overseas Services
1960 Ellesmere Rd. Unit 6
Scarborough, Ont. M1H 2V9
Tel. (416) 438-7500

"Atžalyno" jauniai atlieka meninę programą "Vilniaus" paviljone, kuris buvo įrengtas Toronto Prisikėlimo parapijos salėse tautybių savaitės "Karavano" metu birželio 16-24 dienomis Nuotr. B. Tarvydo

Maloniai kviečiame visus atsilankyti į

"Atžalyno" išleistuves Lietuvon

1989 m. rugpjūčio 2, trečiadienį, 7 valandą vakaro,

Prisikėlimo parapijos salėje. Bus trumpa programa, užkandžiai ir kava.

Įėjimas laisva auka.

"Atžalyno" tėvų komitetas

"TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI" atostogauja pirmąsias dvi rugpjūčio savaites. Prieš atostogas paskutinis numeris išeis liepos 25 d., o poatostoginis numeris — rugpjūčio 15 d. Atostogų metu neveiks redakcija ir spaustuvė. Administracija dirbs visas dienas, išskyrus šventes ir savaitgalius. Redakcija ir spaustuvė po atostogų pradės dirbti rugpjūčio 9 d.

Lietuvių pensininkų klubas ruošia ekskursiją į Elmirą. Aplankysime menonitų ūkius. Išvyksime rugpjūčio 16 d., 9.00 v.r. iš Vilniaus namų. Dėl smulkesnių informacijų skambinti S. Dervinienei tel. 767-5518 ar J. Gustainiui tel. 769-1599.

Valdyba

Lietuvių socialinių reikalų tarnyba nori patirti, ar yra tautiečių, kurie norėtų tapti globėjais – vyresniu broliu "Big Brother" ar seserim "Big Sister" – mūsų jauniesiems. Prašau pranešti raštu arba telefonu Lietuvių socialinių reikalų tarnybai – V. Lukas, 1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6. Tel. 532-3312. Visos žinios bus laikomos paslapty.

Lietuvių slaugos namų komitetas pageidauja, kad visi vyresnio amžiaus lietuviai anglų ar lietuvių kalba parašytų, kad jie ketina pasinaudoti lietuvių slaugos namais. Tai nereiškia, kad asmenys įsipareigoja ten ateity apsigyventi, tačiau yra būtina turėti kuo didesnį skaičių asmenų, pageidaujančių tos paslaugos. Rašant reikia duoti pilną vardą ir pavardę, amžių ir tikslų adresą. Laiškus rašyti: Lietuvių socialinių reikalų tarnyba (Lithuanian Social Services Network) V. Lukas, 1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6. Visos žinios bus laikomos paslapty.

Paieškojimai

Paieškomas **Klemensas Zasas,** sūnus Klemenso, ieško duktė Lietuvoje. Turintieji kokių nors žinių, prašomi pranešti Aldonai Katinienei, 85-08 104 St., Richmond Hill, NY 11418 USA.

Arnoldas Skinkys, ieško artimųjų. Mano senelis, **Vincas Skinkys,** Vinco, gimęs 1887 m. Marijampolės apskrity, Vidgirėlių kaime. Mano senelė **Marcelė Girdauskaitė-Skinkienė,** Tomo, gimusi 1887 m. Kudirkos Naumiesty. Ką nors žinančius apie senelių artimųjų likimą labai prašau pranešti šiuo adresu: Lietuva, Kaunas, Servitutų 73, Skinkiui Arnoldui.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė

1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)

Priima pacientus pagal susitarimą

Telefonas 532-7115

Susitarus priima pacientus ir vakarais

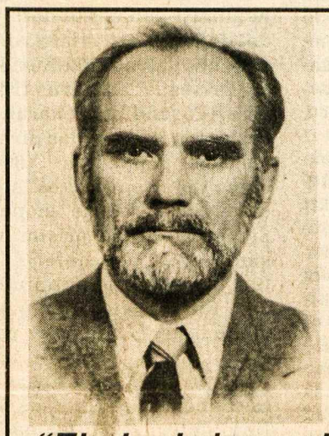

Š. m. liepos 23, sekmadienį, 2.30 v.p.p., Toronto Lietuvių namuose, Kauno botanikos sodo direktorius ir Kauno apsaugos draugijos pirmininkas ***RAMUNIS BUDRIŪNAS,*** skaitys

PASKAITĄ

tema

"Ekologinės problemos Lietuvoje".

Paskaitininkas palies vandens užteršimo, miškų nykimo priežastis, Lietuvos žaliųjų veiklą. Bus atsakoma į klausimus. Po to bus rodoma vaizdajuostė iš "Gedulo ir Vilties diena", minint sibirinius trėmimus birželio 14 d. Kaune, su paskaitininko komentarais. Visi kviečiami pasiklausyti.

Įėjimas laisva auka.

Rengia: ***LN kultūros komisija***

Vilniaus akademinio teatro dramos aktorės

Agnės Gregorauskaitės

DAILIOJO ŽODŽIO VAKARAS,

įvyks š.m. liepos 28, penktadienį, 7.30 v.v.,

Toronto Lietuvių namuose

Iškili aktorė skaitys – Žemaitės, Lazdynų-Pelėdos, Balio Sruogos ir kitų kūrybą.

Visus kviečia – ***LN kultūros komisija***

Kviečiame visus atsilankyti į

VASAROS MUGĘ **WASAGOJE**

š. m. rugpjūčio 13, sekmadienį,

Gerojo Ganytojo misijos salėje tuoj po 11 val. pamaldų.

Wasagos lietuvių moterų rankdarbiai, mezginiai, puikūs lėlių (Barbie) drabužiai, šilko gėlės, skanūs pyragai ir kt. Pasivaišinsite lietuvišku kugeliu, šiltom dešrom ir skaniais pyragais.

Rengia – ***Wasagos lietuvių moterų būrelis***

KLB KRAŠTO TARYBOS

Toronto apylinkės rinkiminė komisija praneša, kad

krašto tarybos rinkimai

Toronto apylinkėje įvyks 1989 metų spalio 1 dieną.

Toronto apylinkei yra nustatyta 18 atstovų. Pagal KLB vyriausios rinkiminės komisijos nutarimą asmenys, sutinkantys kandidatuoti į krašto tarybą, turi paduoti apylinkės rinkiminei komisijai kandidato pareiškimą iki š. m. rugpjūčio 6 d.

Pareiškimų formos gaunamos Toronto Lietuvių namuose, Anapilyje, Prisikėlimo parapijoje, Išganytojo parapijoje ir lietuvių bankuose.

Rinkiminė komisija

MONTREAL QUE

Dar vienos lietuviškos vestuvės liepos 1 d. buvo atšvęstos Montrealyje, kai prie Šv. Kazimiero šventovės altoriaus davė priesaiką Marytė-Rūta Adamonytė (Julijos ir Petro duktė) ir Rimas-Vytautas Rekašius (Aldonos ir Zenono sūnus). Mišias koncelebravo klebonas kun. Stasys Šileika ir Vasario 16 gimnazijos kapelionas kun. Edmundas Putrimas, kuris atliko ir jungtuvių apeigas. Iškilmių metu giedojo sol. Gina Čapkauskienė ir Montrealio mergaičių choras "Pavasaris". Vargonais palydėjo muz. Aleksandras Stankevičius.

Vaišės Buffet Monte Carlo salėje prasidėjo, kai kvieslys Juozas Piečaitis savo nuostabia oracija visus pasveikino ir pranešė, kad vestuvinis pulkas yra jau čia pat. Jaunuosius sutiko abiejų tėvai. Visiems užėmus savas vietas, pirmojo pabrolio buvo pakviesti išgerti taurę šampano ir sugiedoti "Ilgiausių metų". Vaišių metu Daiva Lapienė ir Gediminas Domašas sklandžiai visus supažindino su vestuviniu pulku ir vadovavo oficialiai daliai. Čia paaiškėjo, kad prieš keletą metų Marytė skrido iš Montrealio, o Rimas iš Čikagos į Vilnių, kur prasidėjo pirmoji pažintis, pasibaigusi vestuvėmis. Jaunuosius sveikino Montrealio "Gintaro" vardu Silvija Staškevičienė, "Pavasario" – Vilija Lukoševičiūtė. Po to nuoširdžius linkėjimus pareiškė Zenonas Rekašius bei Julija ir Petras Adamoniai. Gauta sveikinimų ir iš Lietuvos. Montrealio kolonija sumažėja viena aktyvia nare, nes Marytė priklausė "Gintarui", "Pavasariui", mokytojavo Montrealio lituanistinėje mokykloje ir buvo Lietuvių jaunimo sąjungos narė. Gaila, kad Rimo lietuviškų dorybių neteko sužinoti.

Puikios vaišės ir smagi muzika tęsėsi iki sekmadienio ryto. Jaunieji išskrido povestuvinėn kelionėn į Alaską.

Vienos savaitės skautų-čių stovykla prasidės liepos 30 d. "Baltijos" stovyklavietėje.

A.a. Genė Taparauskienė (Juodelytė), 71 m. amžiaus, mirė liepos 3 d. Iš šv. Kazimiero šventovės liepos 7 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi vyras, du sūnūs su šeimomis, trys seserys ir kiti giminės.

A.a. Viktoras Verbyla, 88 m. amžiaus, mirė liepos 4 d. Privačiai šeimos palaidotas. Liūdi žmona ir duktė su šeima.

A.a. Stella Sagaitienė, 91 m. amžiaus, mirė liepos 8 d. Iš AV šventovės liepos 11 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi duktė su šeima ir kiti artimieji. **B.S.**

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256:5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11¼%	Taupymo – special.	6 %
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5¾%
1 metų	10 %	Taupymo – kasdienines	5½%
180 d. - 364 d.	9¾%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	9¾%	RRIF – RRSP – term.	11½%
60 d. - 119 d.	9½%	RRIF – RRSP – taup.	6½%
30 d. - 59 d.	9¼%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 13 %, asmenines – nuo 13 %

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	———
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

PARDUODAMOS KANKLĖS, pagamintos Lietuvoje garsaus meistro. Prašau skambinti S. Mykoliūnui tel. (514) 270-6392.

REIKALINGA vyresnio amžiaus moteris ar vedusi pora našlei, kuri turi gražų namą su dideliu sklypu bei daržu kurorte. Gyvendami veltui kartu palaikytų draugystę. Prašau skambinti tel. 1-705-538-1374 arba rašyti Našlei, P. O. Box 10, Port Severn, Ont. L0K 1S0.

PARDUODU nevartotus Lietuvos pašto ženklus. Gražus rinkinys albume ir palaidi komplektai, 169 Princess Margaret Blvd, Islington, Ont. M9B 2Z4. Tel. 626-3298.

PARDUODAMI nauji tautiniai drabužiai atvežti iš Lietuvos prieinama kaina. Tel. 231-8832.

IŠNUOMOJAMAS kambarys su baldais. Galima virti. Yra garažas, baseinas, pirtis. Skambinti tel. 767-7159 Toronte.

DĖMESIO! Pilna kaina su persiuntimu į Lietuvą: video kamera HITACHI 600 E – $1,240 (amerik.). NATIONAL M-7 su lagaminėliu – $1,340. Video magnetofonas TOSHIBA 83CZ – $415. Palyginkite kainas. SIUNČIAME IR VAISTUS. Romas Pukštys, TRANSPAK, 2655 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 12-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-4 v.p.p. Pirmadieniais uždaryta. Tel. 312 - 436-7772; namų tel. 312 - 430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.

TAUTIEČIAI! Norite pasveikinti savo giminaitį Lietuvoje su gimimo diena, vestuvėmis ar kokia kita proga? Jūsų nurodytą dieną jam bus įteikta gyvų gėlių puokštė, šampanas ir nuoširdžiai pasveikinta jūsų vardu. Gavote liūdną žinią apie jūsų artimo mirtį Lietuvoje? Laidotuvių dieną jūsų užsakytas vainikas ar gėlių krepšelis bus padėtas ant velionies kapo. Šiuos ir kitus patarnavimus jums siūlo Kauno ir Klaipėdos kooperatyvai. Skambinti tel. (416) 385-3453 Hamiltone bet kuriuo laiku.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

KAS NORITE ĮDUOTI nuvežti į Lietuvą ką nors, aš mielai tai padarysiu be jokio atlyginimo. Skambinkite tel. 232-9113 Toronte.

RAMI, NERŪKANTI, 60 m. amžiaus moteris ieško kambario ir virtuvės High parko rajone. Skambinti tel. 767-8667.

PARDUODAMI nauji 14-16 dydžio moteriški tautiniai drabužiai, atvežti iš Lietuvos. Skambinti tel. 242-3648 Toronte.

PARDUODAMOS koncertinės ir folklorinės kanklės, tautiniai drabužiai, 11-to dydžio. Skambinti tel. (403) 478-4838.

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, "Vilnius Manor" pensininkų namuose pas J. Gustainį.

CATERING

Maistas gaminamas visom progom – vestuvėm, krikštynom, laidotuvėm, parengimam. Skambinkite Vidai Šiaučiulienei tel. (416) 626-5184.

REIKALINGA MOTERIS, kuri galėtų gyventi kartu su vyresnio amžiaus reikalingai priežiūros moterimi. Graži vieta prie tvenkinio. Dėl informacijų rašyti: Alda Pempė, 100 Woodlane, Apt. 4, Richmond Hill, Ont. L4C 4W1.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.